>v

g n ziua în care împlinește doisprezece / ani, Nisha primește un jurnal — • acesta îi oferă ocazia să-și scrie gândurile pe care nu le poate rosti, dar care prind contur în mintea ei pe măsură ce începe să vadă lumea cu ochi tot mai maturi.

însă nu doar Nisha se schimbă. Ea nici măcar nu-și mai recunoaște țara.

Suntem în anul 1947, iar India, abia eliberată de sub dominația britanică, este împărțită în două state, din motive religioase: Pakistanul și India. Drept rezultat al adâncirii neînțelegerilor dintre hinduși, musulmani, sikhi și cei de alte religii, mulțimi mari de oameni își părăsesc locurile natale și casele pentru a trece granița nou-apărută. Trecerea dintr-o parte în alta se face cu mari greutăți și sacrificii și mulți nevinovați pier uciși. Nisha nu știe de care parte a baricadei ar trebui să se afle și nici de ce trebuie să aleagă o anumită tabără. După ce și-a pierdut deja mama la nașterea ei și a fratelui său geamăn, Nisha nu poate să accepte faptul că va trebui să-și piardă și țara.

Mama fusese musulmană. Tatăl este hindus și susține că Pakistanul nu le mai oferă siguranța de odinioară. Astfel, Nisha și familia sunt nevoiți să pornească într-o călătorie primejdioasă și să străbată, cu trenul sau pe jos, un drum lung spre noul lor cămin, aflat de cealaltă parte a graniței, în India.

Scris sub forma unui jurnal, romanul înfățișează povestea unor momente dramatice din istorie, dar și a aventurii unei fetițe pornite în căutarea unui cămin, a identității și a unui viitor plin de speranță.“Veridică şi sfâşietoare. O poveste captivantă, frumos nuanţată despre costurile omeneşti ale conflictelor, recomandabilă şi copiilor, şi adulţilor.”

- *Kirkus Starred*

“Prin Nisha, cititorii trăiesc frica şi primejdia strămutării, bucuria unei ploi mângâietoare şi plăcerea unui castron cu linte, încercând să-şi închipuie un cămin nou, sigur, într-un loc îndepărtat.” - *The Washington Post*

,Această poveste intensă, impresionantă, care vorbeşte despre tulburările ocazionate de câştigarea independenţei Indiei şi despre situaţia tragică a refugiaţilor, ar trebui să figureze în toate bibliotecile.”

- *School Library Journal*

“Această poveste arzătoare nu este atât despre ce e bine şi rău în scindarea unei ţări cât mai degrabă ce e bine şi rău pentru oamenii prinşi în focul încrucişat al istoriei.”

- *The San Francisco Chronicle*

“O remarcabilă şi zguduitoare poveste epistolară.”

- *School Library Connection*

“Descrierea realizată de Hiranandani acestei perioade din istoria lumii, care rareori se studiază în şcoli, este necruţătoare şi nuanţată.”

- *Pooja Makhijanipentru revista Teen Vogue*

“Proza lui Hiranandani străluceşte prin emoţie şi prin descrierile deopotrivă simple şi bogate. Un roman istoric limpede, captivant şi foarte sensibil.”

- *Booklist*

veera hiranandani

Am scris noaptea în jurnal

Traducere din limba engleză
IRIS-MANUELA ANGHEL

EPICA
București, 2019
Editor: Anca EFTIME

Redactor: Elena-Anca COMAN DTP: Simona RĂDULESCU
The Night Diary, Veera Hiranandani Copyright © 2018 by Veera Hiranandani All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form. This edition published by arrangement with Dial Books for Young Readers, an imprint of Penguin Young Readers Group, a division of Penguin Random House LLC.

Toate drepturile asupra ediţiei în limba română aparţin Editurii Epica. © 2019, Editura Epica.
ISBN: 978-606-8754-58-1

Bucureşti, 2019

La preţul de vânzare se adaugă 2%, reprezentând valoarea timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,

BCR Unirea, Bucureşti

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României HIRANANDANI, VEERA

Am scris noaptea în jurnal / Veera Hiranandani; trad, din lb. engleză de Iris-Manuela Anghel. - Bucureşti: Epica, 2019 ISBN 978-606-8754-58-1

I. Anghel, Iris Manuela (trad.)

821.111

Pentru tata

H

14 iulie 1947

Dragă mamă,

Sunt convinsă că ştii ce s-a întâmplat astăzi la ora şase dimineaţa acum doisprezece ani. Cum să nu ştii? A fost ziua în care noi am venit şi tu ai plecat, dar astăzi nu vreau să fiu tristă. Vreau să fiu veselă şi să-ţi povestesc totul. O voi lua de la început. Probabil că ştii ce-ţi voi povesti sau poate că nu. Poate că n-ai văzut.

Astăzi împlinesc doisprezece ani. Cât ador vârsta asta! E şi uşor de ţinut minte - uşor de spus, uşor de numărat, uşor de împărţit la doi. Oare Amil se gândeşte astăzi la tine cum mă gândesc eu? Oare îi place că a împlinit doisprezece ani?

Ne-am trezit cu puţin înainte de ora şapte dimineaţa. Când eu şi Amil ne trezim în ziua aniversării noastre, ne măsurăm înălţimea în funcţie de ultimul indicator gravat în perete cu o piatră ascuţită. Nimeni nu ştie de existenţa lui. Eu îl măsor pe Amil şi el pe mine, apoi comparăm înălţimile ca să vedem cât am crescut de anul trecut. Amil m-a prins din urmă. Tata spune că, într-o bună zi, Amil ne va întrece pe toţi. Mi-e greu să-mi imaginez asta.

Tata mi-a dăruit lănţişorul tău din aur cu o piatră mică de rubin. îmi dăruieşte în fiecare an câte o bijuterie de-ale tale. A început să mi le dăruiască din ziua în care am împlinit şase ani. Acum am două brăţări, două inele, o pereche de cercei incrustaţi cu smaralde, toate din aur, şi colierul cu piatra de rubin. Tata spune că ar trebui să le port doar la ocazii speciale, dar cum acestea sunt tot mai rare în ultimul timp, nu le mai scot niciodată. Nu ştiu unde le ţine pe toate, dar în fiecare an, de ziua mea, găsesc pe noptieră câte o bijuterie într-o cutiuţă căptuşită cu o catifea de un albastru-închis şi legată cu o panglicuţă aurie. Când o deschizi, căptuşeala albastră îţi surâde încântătoare. Tata îmi cere întotdeauna cutiuţa înapoi după ce iau bijuteria.

în sinea mea, îmi doresc mai mult cutiuţa decât bijuteria. Vreau să fie numai a mea, fără s-o mai dau înapoi. Aş putea găsi diverse lucruri vechi - o pietricică, o frunză sau o coajă

de fistic - şi le-aş pune în ea. Ca prin minune, aceste lucruri ar deveni cu totul speciale, măcar pentru o zi. Poate că va rămâne a mea odată cu ultima ta bijuterie.

Vreau să-ţi povestesc câte ceva despre acest jurnal în care îmi scriu gândurile. Mi l-a dăruit Kazi de dimineaţă învelit într-o hârtie cafenie şi legat cu câteva fire de iarbă uscată. Nu-mi dăruieşte niciodată cadouri de ziua mea. Am citit cândva o poveste englezească în care o fetiţă primeşte în dar de ziua ei un tort mare şi roz şi cadouri înfăşurate în hârtie strălucitoare, împodobite cu funde multicolore. Gândul mi-a zburat la micile cadouri pe care Kazi ni le dăruieşte tot timpul - bomboane ascunse sub pernă sau o roşie pârguită din grădină, pe care o taie felii şi peste care presară apoi sare şi boia. Tortul şi panglicile strălucitoare sunt frumoase, dar există oare ceva mai bun decât o roşie delicioasă?

Jurnalul are coperţi din mătase în nuanţe de roşu şi este împodobit cu paiete şi bucăţele de sticlă reflectorizantă. Foile de hârtie sunt groase şi aspre şi au culoarea untului. Nu au linii şi asta îmi place. N-am avut niciodată un jurnal. Când Kazi mi l-a dăruit, mi-a spus că e timpul să devin cronicarul vremurilor noastre. Că cineva trebuie să pună pe hârtie întâmplările ce vor veni, căci adulţii vor fi mult prea ocupaţi ca s-o facă. Nu ştiu ce crede că se va întâmpla, dar m-am hotărât să scriu câteva rânduri în fiecare zi, dacă pot. Vreau să-ţi descriu lucrurile ca într-o carte de poveşti, precum *Cartea junglei*, dar fără animalele din paginile acesteia. Vreau să-ţi prezint întâmplările cât mai firesc cu putinţă, ca să ţi le poţi imagina. Vreau să-mi amintesc vorbele şi faptele tuturor, dar nu voi şti care va fi sfârşitul până nu ajung la el.

Kazi i-a dăruit si lui Amil cinci creioane de desenat cu mină din cărbune. Cinci! Ne-a făcut şi kheer*de orez, pe care l-am mâncat cu puri*. Nu cred că există ceva mai delicios pe lume. Amil, care mănâncă de obicei

‘ Pentru termenii indicaţi cu steluţă (*) consultaţi glosarul de la finalul cărţii. (N. red.)

foarte repede, trage acum de timp şi adună până şi cele mai mici firimituri de budincă. Cred că o face ca să fiu nevoită să-l privesc cum savurează resturile delicioase mult timp după ce eu mi-am terminat porţia. Işi ridică deseori privirea şi îmi zâmbeşte. Mă prefac că nu-mi pasă. îmi dă uneori din dulciurile lui, dar nu şi kheer de orez.

Astăzi eram în întârziere şi Amil n-a mai avut cum să tragă de timp, căci Dadi* ne-a luat farfuriile şi ne-a sfătuit să ne grăbim. Amil a început să protesteze, spunând că preferă să lucreze la spital ca tata decât să meargă la şcoală. “Tobele răsună mai bine în depărtare”, a răspuns Dadi în pilde, cum o face de obicei, zorindu-ne să plecăm.

îţi împărtăşesc un alt secret, dar te rog să nu te superi! Eu si Amil nu ne-am dus astăzi la scoală. Am bătut tot drumul din oraş spre ogoarele de trestie-de-zahăr şi am încercat să le străbatem ca pe un labirint. Am rupt frunze şi le-am ronţăit. Mai târziu, ne-am oprit la umbra unui copac. Amil a desenat insecte, iar eu am citit. Apoi am cumpărat pakore* de cartofi de la taraba din oraş, sperând că nimeni nu ne va întreba de ce nu suntem la şcoală. Pakorele erau crocante şi extrem de sărate. Şi lui Amil i se par foarte sărate, dar mie îmi place gustul înţepător al sării ce-mi rămâne pe limbă mult timp după ce-am terminat de mâncat.

Amil preferă să deseneze şi să se joace toată ziua, în loc să meargă la şcoală. Ar face orice altceva, dar nu lecţii. Desenează foarte frumos. Ştiai asta? Eu nu urăsc şcoala, dar n-am vrut să-l las singur pe Amil de ziua noastră. Când tata va afla că am chiulit de la ore, se va supăra mai tare pe Amil decât pe mine. Cam aşa se întâmplă în ultimul timp. Dar n-a fost mereu aşa. Amil era preferatul tatei, poate pentru că a fost întotdeauna mai energic, mai vesel şi mai nostim decât mine. Acum însă, pentru că Amil nu mai e nici mic, nici drăgălaş, tata se poartă altfel cu el.

Pe când aveam şapte sau opt ani, Amil a fugit de acasă. Aşa a început totul. Tata s-a întors de la spital după o zi grea de muncă şi, în timp ce mâneam, i-a spus lui Amil să nu mai zâmbească atât de mult, căci arăta caraghios. Asta l-a făcut să zâmbească şi mai mult.

- Amil, a spus tata, nu ştii să citeşti. Te joci prea mult şi pierzi vremea desenând tot felul de prostii. Trebuie să devii mai serios, pentru că altfel nu vei ajunge nimic în viaţă.

- Poate că ar trebui să plec. Aşa o să fii mai fericit, i-a zis Amil, aşteptând apoi răspunsul tatei.

Dar el a păstrat tăcerea, concentrându-se asupra mâncării din farfurie. Amil s-a ridicat de la masă şi a ieşit afară. O oră mai târziu, pentru că încă nu se întorsese, m-am dus să-l caut. Şi l-am căutat peste tot: prin grădină, în şopron, în căsuţa lui Kazi şi a lui Mahit, în toate locurile unde s-ar fi putut duce. Am cercetat chiar şi cămara şi dulapul de haine al tatei. Tata se purta de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, dar când i-am spus lui Kazi că nu l-am găsit nicăieri pe Amil, iar vestea a ajuns la urechile tatei, a şi pornit pe urmele lui cu o lanternă. Am stat trează în pat, întrebându-mă ce voi face dacă Amil nu se va mai întoarce niciodată. Nu-mi imaginam casa şi viaţa fără el. L-am auzit pe tata întorcându-se şi mă aşteptam să aud vocea sau paşii lui Amil, dar, cum nu auzeam nimic, am început să plâng, strângând-o în braţe pe Dee, păpuşa mea. La un moment dat, am adormit. Când m-am trezit în zorii zilei, Amil dormea buştean în patul de lângă mine. Mă întrebam dacă n-am visat cumva întreaga poveste.

- Amil! l-am strigat, înghiontindu-l ca să-l trezesc. Unde ai fost? Tata ştie că te-ai întors?

>

- Da, ştie, mi-a răspuns cu glas monoton. M-am dus în oraş și mi-am văzut mai departe de drum. N-am vrut să mă mai opresc. Dar tata m-a găsit.

- E supărat? l-am întrebat.

- Tata e mereu supărat pe mine. Fie că zâmbesc, fie că nu. Nu sunt ce si-a dorit.

- Nu e adevărat, i-am răspuns, punându-i mâna pe umăr.

S-a întors apoi pe partea cealaltă. Dar s-ar putea să aibă dreptate. Căci, din seara în care a fugit de acasă, tata pare mereu supărat pe Amil.

De dimineaţă, tata a lăsat o carte pe patul lui Amil. De obicei, de ziua noastră, îmi dăruieşte numai mie bijuterii, apoi ne ducem la templu ca să îndeplinim ritualul puja*, unde le oferim zeilor ofrande sub formă dc ierburi şi dulciuri, ca să avem un an prosper. Dar astăzi tata n-a pomenit nimic despre asta. Poate că o să ne ducem mâine. Tatei nu-i place să meargă la templu. Ne ducem doar de ziua noastră şi, la rugăminţile lui Dadi, în zilele de sărbătoare ale festivalului Diwali*. Uneori, tata o conduce pe Dadi la templu şi o aşteaptă afară. Mereu îmi doresc să mergem. Mă îmbăt cu mirosul lumânărilor aprinse. îmi place chiar şi gustul metalic al apei sfinţite ce-mi rămâne în gură. Rugile cântate în şoaptă îmi dau senzaţia că sunt iubită şi că tu eşti prin preajmă şi mă priveşti. Dar poate că un templu hindus e ultimul loc unde te-ai putea afla.

Cartea lui Amil e frumoasă. E o colecţie de povestiri inspirate din *Mahabharatc*?, cu litere aurii pe copertă şi imagini colorate înăuntru. Amil se va simţi atras de desene, dar nu o va citi. Susţine că nu poate să citească asa cum trebuie, deoarece cuvintele îi saltă în fata ochilor si vede totul de-a-ndăratelea. Tata crede că

>, minte ca să nu-si facă temele. Dar eu ştiu că nu e deloc aşa. îl văd cât de greu se concentrează asupra literelor, cu ochii întredeschişi şi chipul schimonosit. îmi dau seama că se străduieşte. întoarce uneori cărţile cu susul în jos, dar spune că nimic nu-l ajută. Eu cred că Amil e un mic vrăjitor. Căci ochii lui transformă totul în artă. Dacă tata i-ar aduce o carte cu adevărat bună, poate că Amil ar citi-o.

Tata n-a pomenit niciun cuvânt despre faptul că am chiulit astăzi de la şcoală. Sper că directorii şcolilor noastre nu-l

vor anunţa. Acum mă simt obosită şi, după ce-mi beau paharul cu lapte cald, mă duc la culcare.

Amil doarme dus, fornăind uşor pe nas. Am decis că noaptea este cel mai bun moment ca să-ţi scriu. Căci astfel nimeni nu-mi va pune întrebări.

Cu drag, Nisha

15 iulie 1947

Dragă mamă, în seara asta n-am timp să-ţi spun decât un singur lucru, căci îmi simt ochii grei ca piatra. Tata e foarte supărat. Ştiam că aşa se va întâmpla când va afla ce-am făcut. Directorul scolii unde învaţă Amil i-a

> >

trimis un mesaj. Al meu încă nu. Când tata a aflat că Amil a chiulit de la şcoală, l-a obligat să stea la colţ şi nu l-a lăsat să ia micul dejun. Amil nu l-a întrebat de ce nu mă pedepseşte şi pe mine, deşi tata ştia, probabil, că şi eu am lipsit de la ore. Poate pentru că, spre deosebire de Amil, eu am note bune la învăţătură. Am mâncat o singură chapati*, iar pe cealaltă am învelit-o într-un şerveţel. Şi, profitând de neatenţia celor din jur, am ascuns-o în manualul de la şcoală ca să io dan mai târziu lui Amil.

Kazi ţine cel mai mult la noi. Tata şi Dadi ne iubesc si ei, fireşte, fiindcă ei sunt tatăl si bunica noastră. Este normal să ne iubească, dar tata e prea ocupat ca să ne răsfeţe, iar Dadi e prea bătrână. Tata lucrează în fiecare zi, chiar si duminica. Poate că asta si trebuie să facă, având în vedere că e doctor. Oamenii ne lasă tot timpul cadouri în pragul uşii, precum flori şi dulciuri, în semn de recunoştinţă pentru tot ce-a făcut pentru ei. Uneori, am senzaţia că tata nu este o fiinţă reală. Pleacă devreme, odată cu aerul rece al dimineţii, fără să facă vreun zgomot. Alteori, când se întoarce acasă noaptea târziu şi mă sărută în timp ce dorm, mă trezesc şi îl văd. Mi se pare că visez.

Cu drag, Nisha

16 iulie 1947

Dragă mamă,

Kazi are atâta energie pentru noi! întotdeauna a avut. Pe când eram mai mici, poate pe la cinci sau şase ani, se aşeza pe podea cu picioarele încrucişate şi se juca împreună cu noi după ce-şi termina treaba. El a fost cel care l-a învăţat pe Amil să joace crichet* în faţa casei, să lovească şi să prindă mingea. Tata n-a facut-o niciodată. Ii priveam de la fereastră şi râdeam copios de fiecare dată când Amil rata mingea, căci nu prea putea să mă vadă.

îl ajut tot timpul pe Kazi la bucătărie, chiar dacă Dadi nu e de acord. Ea spune că-mi voi găsi un soţ bogat şi voi avea servitori care-mi vor găti, aşa cum face Kazi pentru noi. Dar ideea nu-mi surâde deloc. Abia aştept să cresc şi să fac ce face Kazi. De cele mai multe ori, mă lasă să-l ajut. Ştiu să aleg lintea, să zdrobesc condimentele cu mojarul1 şi pisălogul[1] [2], să îndepărtez spuma untului topit pentru ghee* şi să frământ aluatul pentru chapati. De obicei, îmi termin repede temele şi, când Dadi crede că încă lucrez, mă strecor în bucătărie ca să-l ajut pe Kazi să pregătească masa. Mă vede chiar şi fără să-şi ridice privirea. Parcă mă simte după miros. Se întoarce şi îmi întinde o mână de mazăre ca s-o descojesc. îmi place să gătesc mai mult decât să mănânc. Cum reușește oare Kazi să transforme de fiecare dată nişte ingrediente obişnuite şi fade, ca legumele amare, lintea uscată, făina, uleiul şi mirodeniile, în bucate calde şi delicioase?

Cu drag, Nisha

17 iulie 1947

Dragă mamă,

Kazi are dreptate. Mi-a fost dat să ţin un jurnal. Prefer să scriu decât să vorbesc. Vorbesc foarte puţin, de obicei doar cu Amil şi Kazi. Mă simt în largul meu în preajma lor. Vorbesc cu Dadi şi cu tata doar dacă sunt nevoită. In faţa

1 Mojar — vas în care se pisează semințe și ierburi. (N. red.)

2 Pisălog — unealtă cu o măciucă la un capăt (sau la ambele), folosită pentru pisat mirodenii și ierburi. (N. red.)

întregii lumi însă, cuvintele refuză să-mi iasă de pe buze, de parcă o parte a gurii sau a creierului meu ar fi stricată. Mă sperie ideea de a vorbi, căci, odată ce-ai rostit cuvintele, nu le mai poţi lua înapoi. Dar dacă le scrii şi nu-ţi ies aşa cum îţi doreşti, poţi să le ştergi şi să o iei de la capăt. Am cel mai frumos scris din clasă şi primesc cele mai mari note pentru compunerile mele. Ai fi foarte mândră de mine.

Lui Amil îi place să vorbească. Să alerge. Să râdă. Să ţipe. Dar nu-i place să scrie nimic pe hârtie, doar să deseneze. Profesorii îl consideră prostănac, pentru că nu ştie să citească şi nici nu-şi face temele, dar ar trebui să-i vadă desenele. Amil desenează tot felul de lucruri. Uneori, schiţează cu creionul scorpioni şi şerpi înspăimântători. Desenează fiecare trăsătură, fiecare picior, fiecare detaliu. Câteodată, mă desenează dimineaţa, când încă dorm. Mi se pare ciudat să-mi văd chipul cufundat în somn, dar îmi place. îmi creează senzaţia că nu sunt singură, că mă veghează mereu cineva. Oare tu mă veghezi, mamă?

Alteori, când nu sunt atenţi, Amil îi desenează pe Dadi sau pe tata şi îmi arată numai mie desenele. Il desenează şi pe Kazi la bucătărie. Ii place să lipească între ele mai multe bucăţi de hârtie cu apă şi fainã, ca să aibă mai mult spaţiu pentru desenat. Kazi i-a dăruit la un moment dat un bloc de desen. Amil îsi termină creaţiile pe hârtie numai după ce îşi exersează talentul pe bucăţi rupte din pagini de ziare, pe pungi de fainã şi pe orice altceva găseşte la îndemână. M-a lăsat odată să ating coala blocului de desen. Este fină, mătăsoasă şi albă ca spuma laptelui. Oare din ce aluat este creat Amil? Oare din ce aluat sunt creată eu? Fac pariu că tu ştii răspunsul.

Cu drag, Nisha

18 iulie 1947

Dragă mamă,

Astăzi s-a întâmplat ceva ciudat. Trei bărbaţi au venit la noi acasă pe la amiază. Nu ştiu de ce-au venit, îmi făceam temele. Amil încerca să şi le facă pe ale lui, dar mai mult

mâzgălea fără rost. Dadi stătea la masă şi scria scrisori. Tata era la spital. Bărbaţii au bătut la uşă. Unul dintre ei era profesor la şcoala noastră şi îşi vopsea părul cărunt într-o nuanţă aprinsă de roşu. Avea barba de culoarea ardeilor iuţi. Pe ceilalţi doi nu i-am recunoscut. Dadi s-a uitat pe fereastră şi l-a strigat pe Amil. Apoi ne-a trimis pe amândoi la bucătărie, alături de Kazi, şi ne-am supus iară să protestăm. S-a uitat dintr-o parte în alta înainte de a deschide usa.

Toţi trei - eu, Kazi şi Amil - trăgeam cu ochiul de după colţ. Bărbaţii vorbeau atât de încet, că nu auzeam ce spuneau. Apoi au început să vorbească mai tare. Prindeam doar frânturi de propoziţii, cuvinte şi nume pe care le auzisem în discuţiile dintre tata şi Dadi sau le văzusem scrise în titlurile ziarelor. Răsuceam cuvintele în minte ca pe nişte piese de puzzle, întrebându-mă care era legătura dintre ele: *Pakistan*, *Jinnah**, *independenţă*, *Nebru***, *India*, *englezi*, *Lordul Mountbatteri***, *Gandhi***, *scindare*[3] [4].

Dadi încuviinţa necontenit din cap, iar în aer plutea un miros de pipă. La un moment dat, a încercat să închidă uşa, dar cel mai înalt dintre bărbaţi a împiedicat-o, continuând s-o ţină deschisă. Aproape că am rămas fără suflare. Dadi a reuşit, în cele din urmă, să închidă uşa şi s-a întors din prag. Noi am ieşit din ascunzătoare, dar ea n-a rostit niciun cuvânt. II privea pe Kazi cu ochi mari şi misterioşi. Amil a întrebat ce s-a întâmplat.

Dadi l-a ignorat cu un gest indiferent al mâinii, dar el n-a renunţat cu una, cu două.

- Dacă nu-mi spui, o să ţip, a ameninţat-o.

Eu mi-am dus mâna la gură. Nu-mi venea să cred că era atât de obraznic.

3“ Pentru termenii marcați cu două steluțe (**), consultați Nota autoarei, pagina 240. (N. red.)

4 Scindare — separare, divizare, împărțire (N. red.)

- N-aveţi de ce să vă faceţi griji, a spus ea încruntându-se. Şi dacă ai de gând să ţipi, a adăugat apoi, ameninţându-l mânioasă cu degetul pe Amil, o să-i spun tatălui tău.

Amil a cedat, lăsându-şi capul în jos. Kazi a dispărut în bucătărie. Mi-am terminat temele, apoi m-am dus să-l ajut să cureţe nişte fasole verde şi să taie în bucăţele câţiva căţei de usturoi şi nişte ghimber. Kazi nu avea să-mi spună nimic, nu voia s-o facă.

- Oamenii ăia păreau supăraţi, i-am spus mai târziu lui Amil, stând întinşi în pat. Cred că se petrece ceva rău.

- Ştiu, mi-a răspuns el. I-am auzit întrebând când avem de gând să plecăm.

- De ce să plecăm? am întrebat eu.

- Cred că are legătură cu faptul că India se va elibera în curând de sub ocupaţia britanică, mi-a răspuns apoi.

Mă întrebam ce înseamnă asta. De ce li s-a permis britanicilor să ne conducă? Nu aveau şi ei un popor pe care să-l guverneze? Gândul mi-a zburat la oamenii pe care îi văzusem în pragul uşii. Păreau calmi, cum par adulţii înainte de a se înfuria.

- îţi mai aduci aminte cum ne gâdila tata? a întrebat Amil, întorcându-se spre mine.

- N-a mai facut-o de mult timp, i-am răspuns.

Când eram mici, tata ne gâdila ca să ne trezim din somn. Mi se pare atât de ciudat când mă gândesc acum la asta! Pentru că lui Amil îi plăcea atât de mult, încercam să-mi placă şi mie jocul tatei. Amil îşi lăsa capul pe spate şi ţipa de bucurie, rugându-l pe tata să continue. Eu strângeam din dinţi, încercând din greu să nu îndepărtez mâinile tatei. Aveam senzaţia că mă prăbuşeam de pe o stâncă. L-am întrebat pe Amil de ce se gândea acum la toate astea.

- Poate pentru că aş vrea ca tata să fie iar aşa, mi-a răspuns el, întinzându-se din nou pe spate.

A închis ochii şi i-am auzit apoi răsuflarea tot mai lentă. M-am gândit la tata, la cel care obişnuia să ne gâdile cândva. Oare s-a schimbat chiar atât de mult? Sau am crescut noi?

Cu drag, Nisha
19 iulie 1947
Dragă mamă,

Se petrec tot mai multe lucruri ciudate. In drum spre şcoală, eu şi Amil trecem pe lângă multe locuri. Mai întâi, străbatem zona unde locuim de când tata a devenit directorul spitalului din Mirpur Khas*. Guvernul ne-a oferit un loc spaţios în care să locuim, mult mai mare decât oricare altul din câte cunosc. Avem o casă cu verandă şi coteţ pentru păsări, grădini de flori şi legume, plus căsuţele unde locuiesc Kazi şi Mahit, grădinarul nostru. Pe măsură ce ne apropiem de oraş, trecem pe lângă spital. Apoi trecem prin faţa închisorii unde ajung toţi oamenii care comit fapte precum furtul mărfurilor din pieţe. Dadi spune că nu este o închisoare pentru criminali. Aceştia ajung în altă parte, încerc mereu să surprind privirea vreunui deţinut în drum spre şcoală, căci îi văd printre garduri. Mi-e milă de ei. Fură de obicei pentru că sunt flămânzi. Dar există şi prizonieri răi, cărora le place să fure şi să facă rău doar de dragul de a face asta. Cred că-mi pot da seama care dintre prizonieri sunt răi şi care nu. Cei răi zâmbesc malefic. Cei buni, nu.

Şcolile noastre sunt una lângă alta: Şcoala de Stat pentru Băieţi şi Şcoala de Stat pentru Fete. A mea e mai mică, pentru că nu toate fetele se duc la şcoală, dar tata spune că educaţia este foarte importantă. Astăzi, în drum spre şcoală, doi băieţi mai mari s-au luat după noi. Ni se mai întâmplă asta uneori. Câteodată îl urmăresc pe Amil, însă doar ca să-l sperie. Dar el fuge mai repede decât oricine, aşa că reuşește mereu să scape. De data asta însă, băieţii ne-au atacat cu pietre. O piatră mai mică m-a lovit în ceafa. Amil m-a apucat de braţ şi am luat-o amândoi la fugă. Am nimerit pe o alee, iar de acolo, străbătând câteva grădini, am ajuns pe un alt drum de ţară. Am întâlnit în cale un pâlc de mango şi ne-am ascuns printre copaci.

- De ce ne-au atacat? Ce-ai făcut? l-am întrebat în şoaptă.
- Nimic! N-am făcut nimic, mi-a răspuns, tot în şoaptă.

Am atins cu mâna umflătura provocată de piatra care mă lovise. Am pornit spre şcoală pe căi ocolitoare, urmând un alt drum de ţară şi străbătând ogoarele de trestie-de-zahăr, dar a durat mai mult şi am ajuns târziu. După ore, am fugit spre casă, fără să ne oprim vreo clipă. Când am ajuns acasă, ne-am oprit în prag ca să ne tragem sufletul, pentru ca Dadi să nu ne întrebe de ce am rămas fără suflare.

- E din cauză că suntem hinduşi*, a spus Amil, uitându-se în jur şi coborând tonul vocii. In multe locuri din India, hinduşii, sikhii* si musulmanii* se luptă acum unii cu alţii. Deocamdată, nu şi aici. Kazi îmi spune ce citeşte în ziare. De aceea au venit oamenii ăia ieri la noi acasă. Au spus că hinduşii trebuie să plece, iar Kazi să nu mai locuiască împreună cu noi.

- Pentru că este musulman? l-am întrebat, dar Amil nu mi-a mai răspuns, ci a dat buzna în camera noastră, unde s-a refugiat în desenele sale până la ora mesei.

Gândul mi-a zburat la băieţii care ne-au atacat. Erau musulmani. Toată lumea ştie cine e musulman, hindus sau sikh după hainele sau numele pe care le poartă. Dar pentru că locuiam împreună în acest oraş de atâta timp, n-am acordat niciodată prea multă importanţă religiei oamenilor. Are oare vreo legătură cu faptul că India se va elibera în curând de sub ocupaţia britanică? Nu reuşesc să fac legătura între aceste două lucruri.

Uneori, Amil ştie lucruri pe care eu nu le cunosc. Vorbeşte mai mult cu oamenii şi se duce la piaţă cu Kazi. Are mulţi prieteni la şcoală. Spune tot ce-i trece prin minte, fără să-i pese dacă se cuvine sau nu s-o facă. Aş vrea să semăn mai mult cu Amil. Nu am prietene, cu excepţia lui Sabeen.Toţi copiii se joacă laolaltă la şcoală, indiferent de religia lor. Sabeen este musulmană şi mâncăm mereu împreună. Ea nu are prea multe prietene, pentru că vorbeşte întruna şi nu ştie să asculte. Dar pe mine nu mă deranjează. Fiindcă eu ştiu să ascult.

Nimeni nu pomeneşte niciodată faptul că şi tu ai fost musulmană, mamă. Parcă au uitat cu toţii. Dar eu nu vreau să uit. Adevărul e că nu cunosc alţi copii ai căror părinţi sunt de religii diferite. Mi se pare ciudat că nimeni nu vrea să vorbească despre asta. Bănuiesc că suntem hinduşi, pentru că tata şi Dadi asta sunt. Dar tu încă eşti o parte din mine, mamă. Ce se întâmplă cu această parte?

Cu drag, Nisha

20 iulie 1947

Dragă mamă,

Mă gândesc deseori la tine în ultimul timp. Fac mereu asta de ziua mea. Tata ne-a spus cândva că eu am venit pe lume în poziţia corectă, pe când Amil a ieşit cu picioarele înainte. Amil a întrebat-o odată pe Dadi dacă din cauza lui ai murit. Dadi i-a răspuns să tacă din gură şi să nu se mai gândească la lucruri atât de groaznice. Dar şi eu mi-am pus întrebarea asta. Sper doar că Amil nu se gândeşte prea mult la acest lucru.

Pe un raft al bibliotecii tatei se află un tablou mare cu poza ta, încadrat de o ghirlandă din flori. Ai părul strâns într-un coc la spate şi ochii daţi cu fard. Arăţi ca o vedetă de cinema. Cu nasul lung şi ochii mari, Amil seamănă cu tine. Eu semăn mai mult cu tata. Am faţa rotundă şi gura mică, dar aş vrea să semăn mai mult cu tine, mamă.

Uneori, după o absenţă îndelungată, tristeţea provocată de plecarea ta îşi face apariţia şi pune stăpânire pe mine. Ceva mă poartă cu gândul la tine şi apoi mă simt tristă mult timp. Dadi nu mă pupă niciodată. Doar îmi mângâie mâna. îmi împleteşte părul şi îmi dă lapte cu cardamom[5] când sunt bolnavă. Dar nu e acelaşi lucru. Mama lui Sabeen o ia acasă de la scoală în fiecare zi. Le privesc îndepărtându-se, în timp ce mama lui Sabeen îşi ţine fiica de mână, iar Sabeen îi povesteşte ce-a făcut la şcoală. Cum ar fi oare să mă ţii şi tu de mână?

5 Ulei cu miros plăcut extras din planta cu același nume, cardamom, plată tropicală cu gust piperat. (N. red.)

Vorbesc cu tabloul tău, iar ochii tăi mă privesc. Când te întreb dacă ne vezi de undeva, dacă crezi că Amil e inteligent sau dacă, într-o bună zi, voi putea să vorbesc în faţa altor oameni, ochii tăi îmi răspund afirmativ la toate întrebările.

Cu drag, Nisha

21 iulie 1947

Dragă mamă,

Kazi îmi spune uneori poveşti despre tine. îl rog rareori să mi le spună, căci mi-e teamă că, într-o bună zi, se vor sfârşi. Vreau să le păstrez ca pe o comoară.

Azi, la amiază, am sfărâmat seminţe de coriandru cu mojarul şi pisălogul, zdrobindu-le mai întâi cu forţă şi bătându-le apoi cu pisălogul ca să le fac pudră. Când le-am strivit sub greutatea pisălogului, le-am simţit parfumul dulce şi înmiresmat. Kazi tăia ceapă ţinând între dinţi un băţ ca să nu plângă.

L-am întrebat dacă îţi plăcea să găteşti. Kazi a clătinat din cap, scoţându-şi băţul din gură.

- Nu punea niciodată piciorul în bucătărie. Ii plăcea să picteze. Se ducea în spatele casei şi picta ore întregi. Era atât de absorbită de pasiunea ei, că uita să şi mănânce, mi-a răspuns, punându-şi din nou băţul în gură.

“La fel ca Amil”, mi-am spus în gând, care mănâncă întotdeauna în grabă, abia ciugulind din farfurie, dornic să se întoarcă la desenele lui sau să-i privească pe băieţii mai mari din cartier jucând crichet. Vreau să semăn cu tine, mamă, dar nu reuşesc să înţeleg cum poate cineva să uite de mâncare. Kazi şi-a scos din nou băţul din gură.

- Tatălui tău îi place să gătească. De la el ai moştenit pasiunea asta.

Eu am rămas cu gura căscată. “Tata nu-şi face nici măcar un ceai”, mi-am spus în gând.

- înainte să mă angajeze ca bucătar, el îi gătea mamei tale, iar când aveau musafiri, pretindeau că ea a pregătit

mâncarea. Ea îşi băga până şi degetele în curry, ca să-şi îngălbenească unghiile de la turmeric.

Am clătinat din cap. Nu-mi puteam imagina nimic din toate astea: tata gătind, tata prefacându-se, mama şi tata prefacându-se împreună, aici, în casa asta.

- Tatăl tău mi-a povestit totul, a spus Kazi, ghicindu-mi parcă gândurile şi începând apoi să taie în feliuţe subţiri un maldăr de ardei iuţi.

Mie încă mi-era greu să-l cred. Sunt convinsă că-ţi plăcea să găteşti, mamă, măcar puţin.

- De ce nu-i atârnă picturile pe pereţi? l-am întrebat cu glas stins.

Ştiam că tata ţinea picturile tale într-un colţ al biroului său, în spatele unui scaun balansoar din lemn. Uneori, l-am surprins pe furiş uitându-se la ele.

Kazi stătea cu privirea aţintită asupra tocătorului din lemn.

- Cred că se simte trist când se uită la ele.

Am încuviinţat dând din cap.

- Au fost foarte curajoşi, să ştii, mi-a spus el. Nu cunosc pe nimeni care să fi făcut ce-au făcut ei.

Mi-am înclinat capul şi am ciulit urechile. îmi dădeam seama, din tonul şoptit al vocii sale, că voia să-mi spună ceva important.

- Familiile amândurora s-au împotrivit căsătoriei lor. Un vechi prieten de şcoală al tatălui tău, un preot hindus, a acceptat să-i căsătorească în secret. Când au ajuns aici, la început au fost marginalizaţi de comunitate, chiar dacă oamenii se înţeleg în general bine prin aceste locuri. Căsătoria este însă un lucru cu totul diferit.

A mai tăiat felii câţiva ardei iuţi, în timp ce eu continuam să zdrobesc coriandrul, deşi era complet măcinat.

- Căutam o slujbă de bucătar, deoarece restaurantul la care lucram se închisese, a continuat, ţinând cuţitul deasupra feliilor de ardei. Am întrebat în stânga şi-n dreapta, la diverse restaurante şi gospodării, dar toată lumea părea să aibă destul ajutor. împins de disperare,

m-am hotărât să bat la uşa la care nimeni nu voia să bată. Tatăl tău m-a invitat înăuntru şi m-a rugat să gătesc aloo tikki, mâncarea preferată a mamei tale. Apoi i-a oferit soţiei sale ceea ce pregătisem. Când a gustat, am văzut cum ochii îi surâdeau de plăcere. De atunci am rămas aici. Tatăl tău este un doctor atât de bun, încât a câştigat repede respectul oamenilor din Mirpur Khas, care au început să-i accepte în comunitate. Chiar când lucrurile mergeau din ce în ce mai bine, mama ta s-a stins din viaţă. La doar trei ani după ce-au venit aici, şi-a dres Kazi glasul, ţinându-şi capul plecat.

Mi-am întipărit povestea în minte şi am ascultat-o deseori în gând, ca pe o muzică frumoasă. Mă gândesc neîncetat la trecutul şi la secretele voastre. La tata care-ţi gătea înainte de venirea lui Kazi. La faptul că v-aţi căsătorit în secret, înfruntând dorinţele celor din jur. Cum ar fi fost oare dacă ai mai fi trăit, mamă? Ceea ce mi-a povestit Kazi ar fi trebuit să facă parte din amintirile mele. Tot ce-am aflat îmi explodează în minte ca un foc de artificii.

Cu drag, Nisha

Dragă mamă,

Doctorul Ahmed a trecut în seara asta pe la noi. Este prietenul tatei de la spital. Sunt singurii doctori de aici. Tata consultă pacienţii şi face operaţii, iar doctorul Ahmed le ajută pe femei să-şi aducă bebeluşii pe lume. Vine la noi acasă cam o dată pe lună. El şi tata trag din pipă şi joacă împreună cărţi până târziu în noapte. Este singura dată când tata fumează pipă. De obicei, îi aud vorbind cu glas tare, iar uneori râzând cu poftă. Tata râde cu poftă doar în compania doctorului Ahmed. In seara asta însă, în timp ce stăteam în pat, învăluită ca o fantomă în plasa de ţânțari, nu auzeam pe nimeni râzând. Vorbeau în şoaptă. Am auzit din nou numele lui Gandhi, ale lui Jinnah, Nehru şi Mountbatten. Vorbeau despre revolte şi asasinate care aveau loc în Punjab*.

Tata şi Dadi discută deseori în şoaptă în toiul nopţii. Ei stau în bucătărie, iar eu nu înţeleg ce spun, dar aud murmur de glasuri, clinchetul linguriţelor şi al ceştilor de ceai şi târşâitul papucilor lui Dadi, care îi face ceai tatei.

Trebuie să-ţi mărturisesc un alt secret, mamă. Sunt geloasă pe tata pentru că se bucură de prezenţa mamei lui, pe când eu nu. Cât mi-aş dori să-ţi aud târşâitul paşilor în timp ce-mi faci ceai! Oare şi tata e gelos pe mine, pentru că el şi-a pierdut tatăl cu mult timp în urmă?

L-am întrebat astăzi pe Amil ce crede că se întâmplă în jurul nostru. Toate spusele lui Kazi sunt adevărate, mi-a răspuns. Englezii vor pleca din India, dar se spune că India se va împărţi în două ţări diferite: una a musulmanilor, iar cealaltă a hinduşilor, sikhilor şi altor naţii.

- Dar e o nebunie, i-am răspuns. De ce s-ar împărţi India în două ţări diferite?

- Nu ştiu de ce, dar asta se va întâmpla, mi-a spus Amil.

Am înghiţit în sec, ca să-mi opresc lacrimile.

- Kazi nu ne va părăsi niciodată. Suntem o familie. Vom rămâne împreună.

- De unde ştii?

- Pentru că şi mama era musulmană. Suntem pe jumătate musulmani.

- Sst! Nu avem voie să vorbim despre asta, m-a mustrat Amil, şuierând printre dinţi.

îmi venea să zâmbesc, pentru că nimeni nu-mi spune vreodată să tac din gură, dar n-am facut-o şi, în plus, nici nu e adevărat. Nimeni nu ne-a spus să nu vorbim despre asta. Şi ce dacă vreau să vorbesc despre acest subiect, mamă? Şi ce dacă numai despre asta vreau să vorbesc?

Dragă mamă,

Astăzi m-am trezit cu gândul la Kazi şi m-am dus la bucătărie, atrasă de miresmele micului dejun. Am rămas în prag şi l-am privit cum prăjea puri. S-a întors şi m-a văzut, apoi mi-a făcut semn cu mâna. Când m-am apropiat, mi-a dat o bucată de aluat moale. Am început s-o frământ. Şi s-o

tot frământ. Am tras adânc aer în piept, apoi l-am expirat şi l-am întrebat pe Kazi dacă avea să ne părăsească în curând, dat fiind faptul că toată lumea avea să plece în diferite direcţii. M-a privit fix şi mi-a zâmbit, apoi s-a aplecat şi mi-a cuprins faţa în mâini. Avea mâinile unsuroase şi murdare de fainã. Ii vedeam ochii mari şi umezi, de parcă era gata să plângă. Mi-a spus că mă iubeşte ca pe propriul copil şi că mă va purta întotdeauna în inima lui. M-a sfătuit apoi să nu mai frământ aluatul atât de mult, căci se va întări ca piatra. N-am mai spus nimic. Am avut nevoie de mult curaj ca să-i pun acea întrebare. Mi-aş fi dorit să fi primit un răspuns. Nu ştiu când voi fi în stare să-l mai întreb asta din nou.

Dragă mamă,

Obişnuiam să asociez oamenii cu numele, cu înfăţişarea sau cu activităţile lor. De exemplu, Şahii vinde pakore în colţ. Acum, când îl văd, mă gândesc că e sikh. Profesorul meu, Sir Habib, a devenit acum profesorul meu musulman. Prietena mea Sabeen, o fată guralivă şi mereu veselă, este acum prietena mea musulmană. Prietenul tatei, doctorul Ahmed, a devenit medic musulman. Mă gândesc la toţi cei pe care îi cunosc şi încerc să-mi amintesc dacă sunt hinduşi, musulmani sau sikhi, întrebându-mă cine trebuie să plece şi cine poate să rămână.

E bine, susţine Amil, că ne vom elibera de sub ocupaţia britanică, dar ce înseamnă asta cu adevărat? Libertatea nu înseamnă oare că poţi alege locul unde vrei să trăieşti? Poate că Amil inventează lucruri. Mai face asta uneori. îmi spune câteodată că tata s-a întors acasă mai devreme, deşi nu e adevărat, sau că ne-a pus deoparte Kazi ceva dulce, deşi nu a facut-o. Amil crede că e nostim când scorneşte poveşti.

Aş vrea s-o întreb pe Dadi, dar ea nu-mi spune niciodată nimic, cu atât mai puţin lucruri importante. Mă trimite să-mi văd de ale mele sau să-mi fac temele. Am un plan. O să mă trezesc dis-de-dimineaţă ca să-l prind pe tata înainte să

plece la spital. Dacă îl voi aştepta la masă înainte de răsăritul soarelui si îl voi întreba clar şi răspicat, privindu-l drept în ochi, va fi atât de surprins, încât va trebui să-mi răspundă.

Cu drag, Nisha

25 iulie 1947

Dragă mamă,

Astăzi nimic n-a mers cum trebuie şi mă bucur că am acest jurnal ca să-ţi povestesc întâmplările. Am dormit prea mult, iar când m-am trezit, tata plecase deja. Amil mi-a povestit că, la şcoala lui, un băiat hindus i-a adresat unui băiat musulman nişte cuvinte atât de urâte, încât nici nu le pot scrie pe hârtie. S-au luat la bătaie şi acum amândoi sunt suspendaţi de la şcoală timp de o săptămână. Amil mi-a spus că, pe când se băteau, toţi băieţii hinduşi scandau într-o parte, iar cei musulmani, în alta. Totul e diferit acum, chiar dacă nimic nu s-a schimbat. Văd asta pretutindeni în jurul nostru, dar nu ştiu cum s-o definesc. E ca un sunet nou pe care îl aud în aer.

Am mers din nou cu Amil spre şcoală pe drumul nostru secret, pentru ca nimeni să nu ne mai urmărească. Am mai făcut asta şi altă dată. îmi pare rău să ţi-o spun, mamă, dar mulţi băieţi îl tachinează pe Amil pentru că este slab, numai piele şi os, nu are braţele musculoase, nu e bun la crichet şi stă numai într-un colţ şi desenează. Sunt şi câţiva băieţi care-l plac, pentru că este foarte nostim, dar cei mai duri nu-l simpatizează. Amil îi înfăţişează uneori în desenele sale ca pe nişte monştri înspăimântători şi aruncă portretele pe jos, pentru ca oamenii să calce pe ele. Băieţii îl urmăresc mereu, dar Amil e mult prea sprinten ca ei să-l prindă. îi place să deseneze şi chipurile fetelor, cărora le conferă o frumuseţe aparte, accentuându-le genele extrem de lungi. Preferata lui este Chitra. Este cea mai înaltă si mai frumoasă fată pe care o cunosc. Amil o caută mereu după ore, îi dă un desen şi apoi o ia la fugă. Ea îl aruncă mereu, dar o văd zâmbind de fiecare dată când i-l dă. Priveşte

întotdeauna desenul înainte să-l arunce. Cred că fetele îl plac mai mult decât băieţii.

Tata s-a întors târziu acasă şi s-a dus în camera lui fără să mai ia cina. Kazi a pregătit doar dai* şi paratha* umplută cu cartofi. Eu stau în pat şi mă întreb ce sunete vor răsuna mâine în aer. Ştii ce-mi doresc cel mai mult pe lume, mamă? Să petrec fie şi numai o zi cu tine, ca să-ţi cunosc atingerea pielii şi sunetul glasului. Ca să-ţi cunosc parfumul, aşa cum îl cunosc pe cel al tatei - un amestec de săpun de spital, fum şi sâmburii de fistic pe care îi poartă în buzunar. Şi atunci m-aş putea gândi la asta când scriu aceste cuvinte pe hârtie şi când încerc să adorm.

Cu drag, Nisha

26 iulie 1947

Dragă mamă,

Amil spune că trebuie să urmăm drumul secret spre şcoală în fiecare zi. E mult prea periculos să mai mergem acum pe stradă. I-am răspuns că totul este din vina lui, pentru că a desenat prea multe caricaturi ale băieţilor mânioşi ce nu-i dau pace. El a izbucnit în râs. Amil râde când nu ştie ce să spună. Urăsc drumul prin ogoarele de trestie-de-zahăr. Tulpinile ei îmi zgârie braţele şi picioarele. Când merg, îmi place să mă gândesc la cină şi la bunătăţile pe care le pregăteşte Kazi. Asta îmi distrage atenţia. Uneori, mă gândesc să încercăm reţete noi. Oare ce gust ar avea sâmburii de fistic zdrobiţi în sirop de trandafir şi brânză dulce? Dar cum ar fi o tocană de miel cu roşii, smântână si caise? Mă gândesc la mirosul de usturoi şi ghimber ce sfârâie în ghee sau la atingerea boabelor uscate de orez care-mi alunecă printre degete.

I-am spus lui Amil că, dacă le-am mărturisi copiilor de la şcolile noastre adevărul despre mama, am putea fi prieteni cu toată lumea. Poate că acum s-ar dovedi ceva pozitiv, nu negativ. Poate că n-ar trebui să mai plecăm, ci am putea să rămânem.

- Nisha, n-ai spus niciodată o prostie mai mare, mi-a răspuns el. Poate că nici n-ar trebui să mai deschizi vreodată gura.

Ştiu că s-ar putea să nu-ţi placă ce-ţi voi spune acum, mamă, dar m-am întors iute pe călcâie şi,luând-o la fugă, am străbătut singură tot drumul spre casă. Mi-am ţinut răsuflarea, pentru că îmi era foarte teamă. Dar nu m-a urmărit nimeni, chiar dacă l-am văzut pe marginea drumului pe unul dintre băieţii care nu-l plac pe Amil. Am înţeles atunci că singurul motiv pentru care ne urmăresc sunt caricaturile lui Amil şi gura lui mare. Băieţii nu sunt supăraţi pe mine. Nu mă pândeşte niciun pericol când sunt singură.

Cu drag, Nisha

28 iulie 1947

Dragă mamă, îmi pare rău, dar n-am putut să-ţi scriu ieri şi să-ţi povestesc cum s-a terminat aventura noastră. Poate că am aşteptat ca sentimentele mele să nu mai clocotească precum legumele puse la fiert pentru dai, sperând că se vor răci suficient de mult cât să le pot gusta.

După ce l-am lăsat singur pe Amil, m-am întors acasă şi am intrat în bucătărie. M-am aşezat pe un scăunel şi l-am privit pe Kazi cum tăia, prăjea, amesteca şi măcina condimentele. M-a întrebat dacă vreau să tai felii câteva bame, dar eu urăsc bârnele. Nu ştiu cui ar putea să-i placă. Atunci când le găteşti, miros la fel de urât ca mâlul stătut. Am clătinat din cap. M-a întrebat apoi dacă vreau să zdrobesc nişte boabe de piper. Am clătinat din nou din cap. Kazi a ridicat din umeri şi mi-a dat să mănânc o chapati. Am ronţăit-o în tăcere, fără să rostesc vreun cuvânt, aşa cum mă sfătuise Amil. Poate că are dreptate. Poate că e mai uşor în felul acesta. O oră mai târziu, Amil încă nu se întorsese acasă. Poate că băieţii îl găsiseră, îl bătuseră şi îl lăsaseră să zacă pe pământ. Simţeam cum respiram din ce în ce mai agitat. Dacă era rănit şi zăcea singur într-o baltă de sânge? Dacă vina era numai a mea?

Am început să transpir. Am deschis gura, am închis-o, apoi am deschis-o din nou şi am rostit încet cuvintele. I-am povestit lui Kazi despre băieţi, despre desenele lui Amil, despre drumul nostru secret şi despre faptul că fiecare o luase pe căi diferite. Nu i-am dezvăluit însă nimic din ce mi-a spus Amil.

Kazi a pus deoparte mojarul şi pisălogul şi şi-a scos şorţul.

- Ai făcut bine că mi-ai mărturisit totul, Nisha, a zis el.

Apoi m-a luat de mână, mi-a strâns-o cu putere şi m-a rugat să-i arăt drumul.

I-am spus lui Dadi că mergem la piaţă, ceea ce probabil nu a fost o idee bună, de vreme ce nu mă duc niciodată la piaţă cu Kazi. Dar înainte să apuce să ne răspundă, am plecat. Am străbătut drumul de ţară şi ogoarele de trestie-de-zahăr până la şcoală, dar nici urmă de Amil.

Trebuia să-i povestim totul tatei, a spus Kazi. Am clătinat cu putere din cap şi mi-am muşcat buza ca să nu încep să plâng. In zadar însă, căci lacrimile au început să mi se prelingă pe nas şi pe bărbie, amestecându-se apoi cu praful de pe drum. Kazi m-a luat de mână şi am pornit spre spital.

Am intrat în clădire. Nu mi-a plăcut niciodată acolo. In primul rând, din cauza mirosului. Miresmele de flori se împletesc cu mirosul înţepător de alcool si cu duhoarea vomei si a urinei. Totul e alb sau maro. Clădirea este construită din cărămidă maro, iar saloanele au podele din ciment de un maro-deschis, pereţi albi şi paturi acoperite cu cearşafuri albe. Nu-mi place să văd oameni bolnavi, bărbaţi şi femei în vârstă, ţintuiți la pat, gemând şi agăţându-se de mâinile asistentelor. Uneori, văd şi câte o fetiţă de vârsta mea, cu pielea galbenă şi străvezie şi cu privirea lipsită de expresie, care stă rezemată de mama ei şi aşteaptă să fie consultată. Mă întreb atunci de ce se află acolo, iar eu aici, capabilă să alerg, să zâmbesc şi să mănânc. Acolo oamenii mor tot timpul. Lui Amil îi place însă în spital. Aleargă prin saloane şi le oferă flori pacientelor bătrâne. Nu se teme de cei suferinzi asa cum o fac eu.

Ne-a întâmpinat o asistentă. Kazi a întrebat de tata. L-am aşteptat pe hol. Tata s-a apropiat cu braţele încrucişate şi m-a scrutat îndelung cu privirea.

- Ce cauţi aici, Nisha? m-a întrebat în cele din urmă.

- E vorba de Amil, am murmurat eu.

O asistentă stătea lângă noi şi împăturea cearşafuri.

- N-am auzit ce-ai spus, Nisha, a continuat el, împreunându-şi sprâncenele, aşa cum face de obicei înainte de a-si descătuşa mânia.

- S-a rătăcit, i-am răspuns, cât mai tare cu putinţă, cu privirea aţintită în pământ.

- Am înţeles. Nu asta e şi varianta lui. Amil! a strigat apoi.

Am tresărit când i-am auzit numele. L-am văzut apoi ieşind şontâc-şontâc dintr-un salon, sprijinit în cârje. Avea un picior bandajat. Am alergat spre el şi l-am strâns în braţe. El nu m-a îmbrăţişat.

- Te-au bătut? l-am întrebat în şoaptă la ureche.

- Cine te-a bătut? a intervenit tata.

Eu şi Amil ne-am privit unul pe altul. Oare ce-i spusese tatei?

- Nimeni! a strigat Amil, începând să plângă.

- Cine? a insistat tata.

- Băieţii musulmani, a răspuns Amil printre lacrimi.

- încetează cu plânsul! a spus tata, clar dezgustat.

Nu-i place să ne vadă plângând. Din câte-mi amintesc, lacrimile noastre fie îi stârnesc mânia, fie îl fac să plece.

M-am uitat după Kazi, dar nu mai era acolo. Plecase oare? m-am întrebat, clipind ca să mă conving că văd bine.

- Nu m-au bătut, pentru că am fugit, a spus Amil, frecându-şi mânios ochii cu dosul palmei. Am fost mai iute decât ei, a continuat apoi, trăgând adânc aer în piept şi îndreptându-şi umerii. întotdeauna sunt mai iute decât ei.

- Te-au mai urmărit şi altă dată, aşadar, a spus tata.

Amil a încuviinţat dând din cap.

- E adevărat, Nisha? m-a întrebat apoi.

- Da, tată, i-am răspuns.

- îi provoci cumva?

- Nu, tată, a răspuns Amil, roşu ca racul la faţă.

Nu era întru totul adevărat, dar n-am îndrăznit să-i spun asta tatei. De data aceasta însă, lucrurile stăteau cumva diferit. Urmărirea, pietrele aruncate după noi... înainte totul părea doar un joc absurd de băieţi. Acum jocul a devenit violent şi misterios. Nu ştiu ce se întâmplă, mamă. Aş vrea să-mi poţi explica. Mi-e tot mai teamă să-i întreb pe cei din jur despre lucrurile pe care vreau să le aflu.

Cu drag, Nisha

29 iulie 1947

Dragă mamă,

Aseară, la doar câteva ore după ce-am adormit, Amil m-a trezit din somn. A dat la o parte plasa de ţânţari şi s-a strecurat în pat, lângă mine. îi simţeam trupul mai fierbinte decât al meu, dar avea pielea mătăsoasă şi uscată, nu transpirată ca a mea.

- Vrei să ştii cum a fost? m-a întrebat el.

Luna plină strălucea puternic pe cer, iar pe fereastra camerei noastre intra o lumină argintie. Amil îşi ţinea ridicat în aer piciorul umflat din cauza înţepăturii de scorpion. Am încuviinţat din cap, buimacă încă de somn.

- Am fugit pe o alee ca să scap de băieţi şi piciorul mi-a alunecat din sandală. Am văzut scorpionul pe gleznă. Am încercat să-l îndepărtez şi atunci m-a înţepat. Am simţit ca un şoc electric care mi-a străbătut întregul trup. Credeam că voi muri, dar, din nu ştiu ce motiv, nu m-am speriat.

- Te-a durut? l-am întrebat.

- De-abia mai târziu, după ce a început să se umfle, mi-a răspuns, lăsând uşor piciorul în jos.

- îmi pare rău că te-am lăsat singur, i-am spus, întorcându-mă cu faţa spre el. Crezi că băieţii ăia chiar te-ar lua la bătaie?

- O să fug în continuare, mi-a răspuns Amil, ridicând din umeri. Să sperăm că tata mă va lăsa să stau acasă până mi se vindecă piciorul.

Am dat din cap şi mi-am promis în gând că-l voi convinge cumva pe tata să-l lase pe Amil să stea acasă până va putea să alerge din nou.

- Să nu mă părăseşti vreodată! i-am spus, întorcându-mă cu faţa spre perete.

- Unde să mă duc? mi-a răspuns.

Am adormit amândoi sub plasa de ţânțari. Cândva, dormeam tot timpul împreună, dar când am împlinit opt ani, tata ne-a spus că trebuie să ne culcăm în paturi separate. Când visăm urât sau piciorul ni se umflă din cauza unei înţepături de scorpion, atunci nu-l mai ascultăm pe tata. Dimineaţa, ne mutăm repede în paturile noastre, ca să nu ştie nimeni că am dormit împreună. Mă întreb uneori ce reguli am avea dacă ne-ai fi alături, mamă.

Cu drag, Nisha

30 iulie 1947

Dragă mamă,

Când ne-am dus de dimineaţă să luăm micul dejun, l-am găsit pe tata la masă. Nici nu-mi mai aduc aminte când am luat ultima oară micul dejun împreună cu tata

în timpul săptămânii. Am mâncat în tăcere chapati şi dai. Eu am luat o înghiţitură de lapte. Tata a sorbit din ceai. Dadi şi Amil au băut şi ei cu zgomot. Scoteam cu toţii nişte sunete ciudate. Am reuşit cu greu să nu zâmbesc.

După ce-am terminat de mâncat, Kazi a strâns farfuriile şi s-a întors în bucătărie. Tata şi-a dres glasul.

- N-o să vă mai duceţi un timp la şcoală, a spus apoi. Nu mai suntem în siguranţă. Veţi face lecţiile cu mine si cu Dadi.

Nu-mi venea să-mi cred urechilor! Dadi nu citeşte mai nimic, cu excepţia câte unui ziar din când în când, iar tata nu e niciodată acasă. Cum am putea să ne facem lecţiile cu ei? Dar tata aşa a spus. Când Amil a auzit vestea, a început să râdă şi să sară de bucurie, apoi a scâncit de durere în clipa în care a călcat pe piciorul umflat. S-a aşezat iute la

loc şi mi s-a părut că-l văd pe tata schiţând un zâmbet în colţul gurii. Apoi tata şi-a frecat mâinile, cum face mereu înainte de a se ridica de la masă şi de a da scaunul la o parte. N-aveam de gând să-l las să plece fără să-mi ofere mai multe explicaţii. Luase oare aceste măsuri doar din cauza băieţilor care îl urmăreau pe Amil?

Am tras adânc aer în piept şi am vorbit clar şi răspicat, pentru ca tata să nu-mi ceară să repet ce-am spus.

- De ce?

- De ce... ce? a întrebat el, ridicându-se deja de pe scaun.

Cuvintele îmi erau înţepenite. Am strâns din buze. Inima îmi bătea cu putere. Am tras din nou aer în piept. Acum stătea în picioare şi mă privea de sus, aşteptând să-i răspund. Trebuia s-o fac. îmi doream foarte mult o explicaţie, mai mult decât voiam să tac.

- De ce nu mai suntem în siguranţă? Din cauză că englezii pleacă din ţară? am întrebat, liniştindu-mă puţin după ce-am rostit cuvintele.

Tata s-a aşezat din nou pe scaun. Şi-a frecat câteva clipe bărbia, apoi mi-a răspuns:

- India se va elibera în curând de sub dominaţia britanică, iar asta este foarte bine. Ne conduc de peste două sute de ani, discriminându-ne şi umilindu-ne în propria ţară. Se pare însă că patria noastră va fi împărţită în jumătate, ca o buturugă tăiată pe mijloc, a spus el, desenând o linie prin aer. Mirpur Khas nu se va mai afla în India. Ci într-o nouă ţară ce se va numi Pakistan.

Eu şi Amil ne-am privit unul pe altul. Amil a repetat cu glas tare cuvântul Pakistan.

- Jinnah, liderul Ligii Musulmane, vrea să devină reprezentantul oficial al musulmanilor, a continuat tata. Nehru, conducătorul Congresului Indian, vrea să fie primul prim-ministru al Indiei. Gandhi vrea să menţină ţările unite, lucru pe care mi-l doresc şi eu, dar majoritatea oamenilor nu împărtăşesc deloc ideile lui Gandhi. Când separi popoare, oamenii trec de-o parte sau de cealaltă a

baricadei. Pretutindeni domină teama şi confuzia. Nu vreau să păţiţi ceva.

Am încuviinţat din cap, dar nu înţelegeam tot ce spunea tata. Eram oare la voia unor conducători care nu reuşeau să ajungă la o înţelegere? Pe cine vor asculta oamenii? Gândul mi-a fugit la Gandhi. îl văzusem în multe fotografii din ziare - un om slab, ce poartă mereu dhoti* şi o pereche de ochelari. După spusele tatei, este un om măreţ, care crede că India este un loc unde oamenii de toate religiile pot trăi împreună în deplină armonie. Când oamenii îl supărau cu certurile lor absurde, în loc să le riposteze sau să-i înfrunte, nu-şi găsea liniştea până când nu se aşternea din nou pacea printre semenii lui. Iar tata spunea că mulţi oameni îl ascultau. Dar bănuiesc că nu toată lumea.

Când aveam nouă ani, tata ne-a dus cu trenul la Bombay ca să-l vedem pe Gandhi. îmi amintesc cât de mult a urât Amil călătoria cu trenul. Eu şi Dadi am încercat să-i distragem atenţia cu tot felul de cântece, jocuri de cărţi şi diverse gustări, ca să-l împiedicăm să sară de colo colo sau să vorbească cu ceilalţi pasageri. Tata îşi citea documentele şi cărţile. Dar când am ajuns la destinaţie, după o călătorie lungă şi obositoare, l-am zărit doar în treacăt, făcând cu mâna în depărtare, îmbrăcat într-un dhoti alb, înconjurat de sute de oameni veniţi din diverse sate. Mă întreb acum dacă totul nu a fost cumva doar rodul imaginaţiei mele. Oare Gandhi putea să îndrepte lucrurile? Oare chiar va trebui să plecăm? Amil a deschis gura ca să spună ceva, dar tata a ridicat mâna.

- Asta ar trebui să vă răspundă la întrebări, a spus el.

Şi-a frecat apoi mâinile încă o dată, s-a ridicat de la masă şi a plecat la spital. Dadi ne-a spus să rămânem pe loc, astfel că am făcut câteva operaţii simple de adunare la abac[6] până când, şuierând printre dinţi, cum îi era obiceiul, ne-a făcut semn să ieşim afară. Gândul că nu mă voi mai

6 Abac — instrument de calculat alcătuit dintr-un cadru cu vergele pe care se pot deplasa bile colorate. (N. red.)

duce la şcoală îmi umplea sufletul de tristeţe. îmi va fi dor de şcoală. îmi place să mă aflu în preajma oamenilor, chiar dacă nu vreau să vorbesc cu ei. îmi place să mi se dea lecţii şi sarcini de îndeplinit, căci astfel îmi umplu timpul şi îmi alung gândurile. Nu-mi place să mă gândesc la lucruri pe care nu le înţeleg.

Cu drag, Nisha

31 iulie 1947

Dragă mamă,

Kazi se poartă diferit. M-a lăsat ieri să aleg lintea şi să înmoi în apă nişte fasole, dar când l-am întrebat dacă puteam să macin piperul, mi-a răspuns că o să-mi provoace o criză de strănut, cum s-a întâmplat ultima oară, şi m-a sfătuit să petrec mai mult timp printre cărţi, dacă tot nu mă mai duc la şcoală.

Ziua a trecut foarte încet dacă n-am mai fost la şcoală. Am senzaţia că e mereu duminică, o adevărată bucurie în mod normal. Acum însă lucrurile se tărăgănează prea mult şi ne-am săturat de atâta libertate. Am ieşit cu Amil afară după ce Dadi ne-a obligat să scriem de zece ori alfabetul, chiar dacă eu ştiu să-l scriu încă de la şase ani. Nu e însă la fel de uşor şi pentru Amil. Pentru el, literele seamănă cu insectele şi cu iarba bătută de vânt. Nu sunt statice. Se agită tot timpul în mintea lui. Iar el le scrie cum le vede în momentul respectiv. Mă uit pe caietul lui. Nu face o listă, ci pune fiecare literă pe hârtie, scriindu-le uneori corect, alteori de-a-ndoaselea, redând uneori doar o parte din literă sau înfaţişându-le alteori cu faţa în direcţie opusă. Le împodobeşte cu şerpi încolăciţi şi scorpioni înfometaţi. E cel mai frumos lucru pe care l-am văzut vreodată, dar Dadi le priveşte şuierând nemulţumită printre dinţi.

Sunt convinsă că acesta este motivul pentru care îţi plăcea să pictezi, mamă. Pentru că vedeai lucruri pe care nimeni altcineva nu le vedea, la fel ca Amil. Mi-ar plăcea să semăn cu tine. Dar eu văd lucrurile exact aşa cum sunt. Uneori, atât de clar, încât mă dor ochii.

Cu drag, Nisha
1 august 1947
Dragă mamă,
Iată ce-am făcut astăzi: m-am trezit, am mâncat o chapati şi un castron de iaurt şi am ajutat-o pe Dadi să împăturească şervetele de in. Apoi m-a pus să scriu din nou alfabetul. I-am zis că pot să-l scriu şi în somn, de sute de ori, de la coadă la cap. M-a bătut uşor pe mână şi m-a îndemnat să mă duc să mă joc cu Amil, pe care însă nu-l zăream nicăieri. Dar nici că-mi păsa. Eram fericită că nu trebuia să mai petrec timpul cu Dadi.
L-am găsit pe Amil stând în grădină printre castraveţi. îi număra. Avem douăzeci şi şapte de castraveţi noi, mi-a spus el. A luat fiecare câte unul şi l-a mâncat. Era cronţănitor, dulce şi călduţ de la soare. Acum mai avem douăzeci şi cinci.
în timp ce mâneam, îl auzeam pe Amil mestecând. Urăsc zgomotul pe care îl fac oamenii atunci când mestecă, mai ales alimente cronţănitoare. Urăsc cum plescăie cu limba. înghiţitul e şi mai rău. Mă gândesc cum alimentele mestecate trec încet prin gât, iar de acolo în stomac si-mi vine să urlu. Am mestecat mai tare, ca să nu-l mai aud. Apoi am intrat amândoi în casă, pentru că era îngrozitor de cald, şi am tras un pui de somn. Dadi ne-a trezit puţin mai târziu şi ne-a pus să măturăm. Amil a protestat şi a fugit afară, fără ca Dadi să apuce să mai spună ceva. Se va ascunde, probabil, în şopronul din grădină, unde va schiţa desene cu pietre ascuţite pe pereţii din lemn. Dacă va fi să ne mutăm într-o bună zi, a spus el la un moment dat, ne vom lăsa povestea gravată pe pereţi. Am crezut mereu că nu vom pleca niciodată, dar acum cine mai ştie? îmi imaginam cum un străin, un băieţel sau o fetiţă, va descoperi desenele lui Amil şi se va întreba ce reprezintă.
Mă duc uneori în şopron ca să descopăr ce-a adăugat. Şi îi văd pe tata cu stetoscopul la gât şi pe Kazi mestecând ceva într-o cratiţă. O văd pe Dadi cosând. Sau pe mine şi pe Amil

stând într-o grădină. Sunt doar nişte desene simple, nişte schiţe. într-una dintre ele, par mai mare decât Amil, iar el mă priveşte cu bărbia ridicată. Oare atât de mic se simte? Dacă aş ști să desenez, l-aş înfăţișa ca pe o ramură lungă de copac, înaltă şi subţire, dar gata oricând să se rupă. Eu aş fi mică şi m-aş ascunde ghemuită undeva la umbra sa.

Nu mă deranjează să mătur. îmi place sunetul liniştitor al măturii pe podea. După ce-am terminat, m-am dus în bucătărie, m-am aşezat pe un scăunel şi l-am privit pe Kazi amestecând şi tăind ingredientele pentru mâncare. Am adulmecat aerul. Mirosea a coriandru. A usturoi. Şi a spanac. M-am îmbătat cu miresmele înţepătoare ale boabelor de năut ce se înmuiau într-un castron. Mi s-a făcut foame şi am luat câteva ridichi pe care le-am văzut pe pervazul ferestrei. Le-am tăiat felii, am presărat boia şi sos de lămâie pe ele şi le-am băgat, rând pe rând, în gură, savurându-le gustul picant.

După ce-am terminat de mâncat, m-am ridicat de pe scaun. Ţinându-şi capul în jos, Kazi mi-a împins un castron cu linte ca s-o aleg.

- Eşti supărat pe mine, Kazi? l-am întrebat în şoaptă.

Am descoperit că tonul şoptit al vocii atrage mai mult atenţia oamenilor decât un glas răsunător.

Şi-a ridicat capul şi m-a scrutat un moment. Apoi chipul i s-a îmblânzit.

- Nu, nici vorbă! Nu m-aş putea supăra niciodată pe cineva atât de dulce ca tine. Sunt supărat pe lumea întreagă, mi-a răspuns el.

Voiam să-l întreb de ce, dar m-am gândit că răspunsul lui ar putea să-mi dea dureri de cap. Am păstrat, aşadar, tăcerea şi am început să aleg lintea, având grijă ca nicio pietricică să nu se strecoare printre boabe şi spălându-le apoi în apă. Am băgat o bobiţă în gură şi am încercat s-o mestec, dar era să-mi rup dinţii.

La prânz, Kazi ne-a servit mâncarea mea preferată - sai bhaji* cu puri - şi m-am lins pe degete de plăcere. Cred că a

pregătit-o special pentru mine. Ca desert, ne-a oferit gulab jamun*, de parcă dădeam o petrecere.

îmi amintesc vremurile când dădeam petreceri. Tata îşi invita la noi acasă fraţii, ce veneau însoţiți de mătuşile si de verişorii mei. Veneau si unii dintre vecinii noştri, iar tata fuma ţigări sau trăgea din pipă pe verandă, împreună cu ceilalţi bărbaţi. Femeile stăteau în sufragerie, unde beau ceai şi le ofereau oaspeţilor samosa* şi kebab*. Apoi începea adevăratul ospăţ cu mutton biryani* de oaie, dai, curry, puri, paratha şi pakora. Mâneam rareori came, doar la ocazii speciale, cum erau petrecerile. Am salivat de poftă la gândul acestor bunătăţi.

Tata dădea apoi drumul la patefon, iar noi, copiii, ieşeam afară şi jucam crichet până când oboseam cu toţii şi ne întorceam în casă, unde ne întindeam istoviţi pe podea. Cineva îmi băga ceva dulce în gură şi mă trimitea la culcare. Zgomotele şi râsetele continuau până târziu în noapte, aşa că începeam să vorbesc cu verişorii mei fără să mai stau prea mult pe gânduri. Glasul mi se pierdea printre celelalte voci. Eul meu ascuns ieşea astfel la iveală.

Insă de când eu si Amil am crescut, tata nu mai dă petreceri. Nu ştiu de ce. Era mai fericit cândva. Sau poate eu şi Amil eram mai fericiţi. Nu ştiu care din variante este cea corectă.

In seara asta, în timp ce mâneam gulab jamun, îmi imaginam că eram la o petrecere. îmi place să trag cât mai mult de timp, savurând îndelung siropul de trandafiri. L-am rugat apoi pe Amil să jucăm şah înainte de culcare.

Când tata a venit să ne sărute şi să ne ureze noapte bună, i-am simţit pe buze aroma siropului de trandafiri. Şi lui îi place acest lichid delicios. M-am întors pe o parte şi l-am întrebat în şoaptă, la ureche:

- Când ne putem întoarce la şcoală, tată?

Amil s-a ridicat în capul oaselor şi l-a ţintuit cu privirea. Dar tata s-a mulţumit doar să mă mângâie pe cap, apoi a plecat. Eu nu pun prea multe întrebări, aşa că ar fi corect

dacă mi-ar răspunde la cele câteva pe care i le pun. Ar trebui să fie mai recunoscător. Aş putea să-i pun câte o întrebare la fiecare cinci secunde, aşa cum face Amil. Dar nici lui nu-i răspunde la multe dintre ele.

Cu drag, Nisha

2 august 1947

Dragă mamă,

Astăzi jucam şah cu Amil când am auzit strigăte venind de afară. Răsunau în depărtare, aşa că la început le-am ignorat. E ciudat cât de bine joacă şah Amil din moment ce abia reuşește să scrie o propoziţie. Asta îmi spune însă cât este de inteligent. Câştigă toate partidele, dar îmi place să-i ţin piept. Intr-o bună zi, voi câştiga şi eu. Devin tot mai bună. Ştiu că Amil se simte prost pentru că iese mereu învingător. îmi spune adesea: "Şah mat, îmi pare rău". îi răspund că nu e nicio problemă. Mă bucur că e bun la şah şi la desen, având în vedere că eu învăţ mult mai bine la şcoală. Tata l-a învăţat să joace pe când avea doar şase ani şi apoi Amil mi-a împărtăşit tainele jocului, căci tata nu mai avea timp pentru partidele de şah. Cred că Amil a început să-l bată şi pe el, iar tatei nu i-a plăcut asta.

In timp ce jucam, strigătele au devenit tot mai puternice. Nu înţelegeam încă ce spuneau. Când ne-am uitat pe fereastră, am văzut mai mulţi bărbaţi urcând dealul cu torţe în mâini. Dadi, care cosea, s-a ridicat iute în picioare şi, trăgându-ne de la geam, ne-a dus în bucătărie şi ne-a împins în cămară. Stăteam printre conserve imense de orez şi simţeam mirosul beţelor de scorţişoară aflate pe raftul de lângă mine. Kazi îşi terminase treaba şi plecase acasă. Dadi ne-a spus printre dinţi să stăm nemişcaţi. S-a dus apoi în sufragerie şi a stins toate lămpile. S-a întors iute în cămară, abia trăgându-şi sufletul, şi ne-a împins într-un colţ. Ne-a acoperit cu o faţă de masă veche şi a început să se roage. Ne-am ghemuit pe jos, în timp ce ea facea plecăciuni şi se ruga în şoaptă, cerând ajutorul zeilor Brahma*, Vişnu* şi Şiva*.

Cineva a bătut cu pumnii în uşa de la intrare. Am căutat pe întuneric mâna lui Amil şi i-am strâns-o cu putere. Era rece şi umedă ca solzii de peşte. Am auzit din nou o lovitură, apoi uşa a cedat şi oamenii au dat buzna în casă, răsturnând şi aruncând tot ce întâlneau în cale: un vas, o lampă, masa. Mâna lui Amil părea şi mai rece, dar i-o ţineam în continuare strânsă într-a mea.

După un timp, zgomotele au încetat. Am aşteptat mai multe minute chiar şi după ce s-a aşternut tăcerea. Apoi l-am auzit pe Kazi strigându-ne. Am răsuflat uşurată, dând afară aerul pe care aveam senzaţia că îl ţinusem în piept în tot acest timp. Ne-am ridicat în picioare şi am ieşit din cămară. Kazi avea privirea răvăşită şi de pe faţă îi curgeau şuviţe de sânge subţiri ca picioarele unui păianjen. Am simţit că-mi venea să vomit şi m-am sprijinit de perete ca să nu mă prăbuşesc. Dadi s-a dus repede în bucătărie, de unde a luat un prosop curat, cu care i-a înfăşurat strâns capul lui Kazi. N-am văzut-o niciodată miscându-se atât de repede. Probabil că îl iubeşte pe Kazi la fel de mult ca si mine.

Eu şi Amil am aprins nişte lumânări şi o lampă rămasă întreagă. Am ridicat masa şi scaunele răsturnate, am adunat cioburile lămpilor sparte şi am aşezat cărţile înapoi pe raft. Am găsit vasul de lut al lui Kazi, pe care îl folosea mereu când tăia legumele sau frământa aluatul. Zăcea făcut bucăţi pe podeaua din bucătărie. M-am aşezat în genunchi lângă scaunul lui şi i-am arătat, cu mâinile tremurânde, un ciob mare.

- Nu-i nimic, Nishi, mi-a spus el. O să luăm altul. Am încuviinţat din cap şi m-am întors cu spatele, ca să nu-mi vadă lacrimile în timp ce strângeam bucăţile sparte. Am strecurat un ciob mai mic în buzunar.

După ce ne-am terminat treaba, ne-am aşezat împreună la masă, scoţând rareori vreun cuvânt. Nimeni nu s-a dus la culcare. Dadi continua să-i verifice rănile lui Kazi, deşi nu mai sângerau. Tata a venit, în cele din urmă, acasă. Ne-a

privit cum stăteam cu toţii la masa din bucătărie, clipind de parcă ar fi văzut o fantomă. înainte să apuce să spună ceva, Dadi i-a povestit ce s-a întâmplat.

El a încuviinţat dând din cap, cu o expresie gravă pe chip şi cu o privire obosită şi lipsită de vlagă. S-a îndreptat spre Kazi şi i-a examinat rana de la cap.

- Ai nevoie de câteva copci, a spus apoi, pe un ton calm. Amil, du-te şi adu-mi trusa medicală!

Când Amil i-a adus trusa, tata i-a dezinfectat rana cu alcool. Kazi a făcut o grimasă de durere şi a tras adânc aer în piept. Eu şi Amil am privit cu gura căscată cum tata i-a făcut o injecţie ca să-i amorţească simţurile şi a introdus apoi prin urechea acului un fir gros şi negru. Când acul a străpuns pielea lui Kazi, stomacul mi s-a întors pe dos. Nu puteam să mă mai uit, dar Amil s-a apropiat câţiva paşi şi tata a început să-i explice ce făcea. Amil îl privea înfoiat ca un păun, dând mândru din cap şi ascultând cu atenţie fiecare cuvânt, îi place să-l privească pe tata cum îşi îndeplineşte îndatoririle de doctor, dar eu nu suport să văd sânge şi ace. Mi-am frecat fruntea ce-mi zvâcnea de durere exact în acelaşi loc în care se afla si rana lui Kazi.

> >

- Nisha şi Amil, e timpul să vă duceţi la culcare, a spus tata, terminându-şi treaba şi aşezându-se pe fotoliul lui impunător. Trebuie să discut anumite lucruri cu bunica voastră.

Dadi s-a aşezat şi ea pe scaunul ei.

- Dar ce s-a întâmplat? a strigat Amil, trecându-şi mâinile prin păr. Cine l-a rănit pe Kazi? Dacă ne-au văzut şi pe noi? Ne vor omorî pe toţi? Veneau după tine, tată?

- După mine? a repetat el, privindu-l pe Amil printre gene. Dar cu ce le-am greşit eu? Toată lumea a luat-o razna. Asta-i tot. Ar fi trebuit să trăim cel mai frumos moment din istorie. India va deveni în curând o ţară liberă. Şi noi ce facem în schimb? Ce facem? a adăugat tata, clătinând din cap şi păstrând apoi tăcerea.

Şi-a frecat, istovit, ochii. Dadi şi-a pus mâna pe umărul lui.

- Uneori, lumea pe care o cunoaştem se schimbă cu totul, a mai zis el, frecându-şi în continuare ochii. Acesta este acum destinul nostru.

- Dar nu trebuie să vă faceţi griji, a spus şi Dadi, stând lângă tata şi vorbind mai tare decât de obicei. Noi o să vă ocrotim mereu.

Eu şi Amil am încuviinţat dând din cap. Ce s-ar fi întâmplat oare dacă oamenii aceia ne-ar fi găsit în cămară? Nu mi-am făcut niciodată griji în privinţa siguranţei noastre. Pur şi simplu, mă credeam în siguranţă.

- Da, da, fireşte, a spus tata ridicându-şi privirea, uşor relaxat. Vom găsi cumva o soluţie, a adăugat, după care ne-a trimis în camera noastră.

Eu şi Amil ne-am aşezat în patul lui, cu picioarele încrucişate, unul cu faţa spre celălalt, prea speriaţi ca să dormim. Teama pe care o simţeam părea incitantă, deşi ştiam prea bine că nu era deloc aşa.

- Ce-a vrut să spună tata cu “acesta este destinul nostru”? l-am întrebat eu.

- Probabil că toată lumea va fi prinsă, în cele din urmă, în luptă.

- Uneori, şi noi doi ne mai batem, dar pe urmă ne împăcăm, i-am răspuns, cu speranţă în glas.

- Asta pentru că suntem fraţi. Nu ne avem decât unul pe altul.

Am luat cu mâna un fir desprins din cuvertura lui.

- Ce crezi că erau cei care ne-au atacat? a continuat el. Musulmani sau hinduşi?

- Nu ştiu, i-am răspuns.

- Dacă erau musulmani, de ce l-au rănit pe Kazi? De partea cui suntem, la urma urmei?

- Trebuie să fim de partea cuiva? l-am întrebat eu.

- Cred că aşa ar fi mai prudent. în felul ăsta, ştii cine ţi-e duşman, a spus Amil, încrucişându-şi braţele la piept.

- Dar dacă nu trecem de partea nimănui, atunci nu avem duşmani.

- Nu cred că merge aşa, a răspuns Amil.

- Gandhi ar fi de aceeaşi părere cu mine, i-am spus. Şi, oricum, am crezut că cele două tabere ar trebui să fim noi şi englezii. De ce ne luptăm acum între noi?

Amil şi-a înclinat capul într-o parte, adâncit în gânduri. Şi eu voiam să aflu cine erau atacatorii noştri. Chiar de-aş ști răspunsul, oricum n-ar avea sens.

Eu, Amil, tata, Dadi şi Kazi - atât. Asta e singura tabără de partea căreia mă aflu. Lumea pare atât de mică acum... Iar tu nu faci parte cu adevărat din ea, mamă. Prin scrisorile mele, încerc să te fac reală, dar nu ştiu dacă mă auzi. Aş vrea să-mi poţi da un semn.

Cu drag, Nisha

3 august 1947

Dragă mamă,

Astăzi, când m-am trezit, l-am găsit pe Kazi în bucătărie frământând aluat. Mi-a dat si mie o bucată si, > mi-am înfipt degetele în ea. Am observat că avea capul încă bandajat. Am frământat aluatul, dându-i forma unei mingii, apoi l-am întins din nou ca pe un cerc plat. Kazi fredona încet o melodie.

- Kazi, de ce se întâmplă toate astea? l-am întrebat cu glas şoptit. Am doisprezece ani acum şi sunt pregătită să ştiu totul.

M-a privit fix şi chipul i s-a luminat deodată, dăruindu-mi un zâmbet larg. Aproape că am putut să-i văd toţi dinţii galbeni.

- Iar eu am de patru ori vârsta ta şi am senzaţia că nu ştiu nimic.

Am pus aluatul pe tejghea şi am început să-l frământ neîncetat, ca să nu-mi mai aud gândurile. Kazi m-a prins de mâini şi mi le-a strâns cu putere.

- încetează, Nisha! O să te răneşti.

Am fugit din bucătărie în camera mea şi m-am ghemuit într-un colţ, cu genunchii strânşi la piept. Speram să vină după mine. L-am aşteptat... şi l-am tot aşteptat. Dacă avea să vină, însemna că mă iubeşte. Dar n-a venit şi am vărsat lacrimi amare până la micul dejun.

Când m-am dus la masă, Kazi nu mai era acolo. L-am găsit, în schimb, pe tata, alături de Amil şi de Dadi. Tata îşi ţinea ochii aţintiți în farfurie, dându-ne astfel de înţeles să nu scoatem vreun cuvânt. Am mâncat cu toţii în tăcere, apoi mi-am dus farfuria în bucătărie. Mai târziu, când am ieşit afară cu Amil, l-am văzut pe Kazi culegând legume în grădină. L-am luat pe Amil de mână şi l-am tras după mine în spatele casei. L-am întrebat apoi de ce nu vrea Kazi să-mi spună ce se întâmplă.

- Aş vrea doar să ştiu cine l-a bătut şi de ce, am spus eu.

- Am auzit că locuinţele unor musulmani au fost arse din temelii nu departe de aici. Poate că erau supăraţi, mi-a răspuns Amil, aplecându-se şi smulgând iarbă.

- Aşadar, o să ne dăm foc unii altora? l-am întrebat apoi.

- Nu ştiu, mi-a răspuns el, ridicând mâinile în aer si aruncând iarba.

Am privit amândoi cum cădea pe pământ.

M-am simţit cuprinsă de o mânie copleşitoare, cum nu mai simţisem vreodată. Să facă ce vor toţi nebunii ăia! Să vină şi să ardă tot ce le stă în cale! Grădinile noastre, spitalul şi tabloul tău, mamă, de parcă nici n-ar fi existat vreodată. Ne vom duce în altă parte, unde oamenii trăiesc fericiţi. Tot felul de oameni de toate religiile. Vom găsi un loc unde tata nu va mai fi plecat tot timpul de acasă, unde Dadi nu va mai scoate zgomote ciudate din dinţi, unde voi putea să mă duc în siguranţă la şcoală şi unde voi putea să fac adevărate delicatese în bucătărie, alături de Kazi. Un loc unde ai putea fi în viaţă şi unde m-ai duce la şcoală, ţinându-mă de mână, fără să-i pese cuiva că tu eşti musulmană, iar tata hindus. Şi, în inimile noastre, eu şi Amil am fi de partea ambilor părinţi. Am putea merge într-un loc

unde Amil n-ar mai vedea cuvintele cu totul diferit, iar eu aş putea să vorbesc cu uşurinţă în faţa oamenilor şi să-mi fac prieteni adevăraţi. Şi, în timp ce totul s-ar preface în scrum în jurul nostru, n-am fi trişti, căci ne-am afla într-un loc complet nou.

Cu drag, Nisha

4 august 1947

Dragă mamă,

E miezul nopţii şi nu mai pot să adorm. Te-am visat în viaţă. Ai intrat în camera mea şi te-ai aşezat lângă mine în pat. Păreai atât de reală! Părul lung îţi cădea pe umeri şi purtai un salwar kameez* în nuanţe aurii si de smarald. Te-am atins si mi-ai zâmbit. Mi-ai spus că mă vei duce la steaua ta preferată, de unde vom privi apoi întreaga lume. M-ai ridicat spre cer şi am zburat împreună spre o lumină puternică. Dar n-am mai putut să văd nimic şi apoi ai dispărut, înotam singură în lumină. Atunci m-am trezit, transpirată şi nedumerită. Acesta e felul tău de a mă vizita, nu-i aşa, mamă? Sunt foarte fericită, căci acum ştiu că mă auzi.

Cu drag, Nisha

5 august 1947

Dragă mamă,

Astăzi a fost cea mai ciudată zi. Kazi a scos totul din cămară - vasele cu linte, cu mazăre uscată, cu orez, cu făină şi mirodenii. A scos şi toate ustensilele de bucătărie, tigăile şi castroanele. A şters rafturile cu nişte cârpe înmuiate în apă şi oţet. Apoi le-a aliniat pe toate, gata de plecare în orice clipă. Asta înseamnă oare că vom porni în curând la drum? Am simţit cum mi se clatină pământul sub picioare.

Tata s-a întors devreme acasă şi a jucat şah cu noi, fără să mai pară supărat pentru că Amil câştiga de fiecare dată. Apoi ne-a citit mult timp din cartea cu povestiri inspirate din *Mahabharata*. Glasul lui răsuna diferit, mai strident şi mai trist. Citea încet, fără să se oprească la sfârşitul propoziţiilor şi frazelor.

- Ce i-a venit tatei să ne citească? a întrebat Amil când am rămas singuri în cameră.

Stăteam întinsă în pat, urmărind cu privirea crăpătura lungă şi şerpuitoare din tavan. Am ridicat mâna şi am urmat-o cu degetul prin aer. Tata nu ne-a citit niciodată vreo poveste. De fapt, în afară de profesorii de la şcoală care ne citeau din manuale, nimeni nu mi-a citit vreodată vreun rând dintr-o carte. Dadi obişnuia să ne cânte când eram mici şi să ne spună poveşti pe care şi le amintea din copilărie, dar nu ne-a citit niciodată dintr-o carte. Oare tata mi-a citit când eram mică si am uitat?

- Se simte singur, a spus Amil.

Poate că se simte singur. Poate că este şi speriat. Şi eu m-am simţit singură de multe ori. Dar n-am crezut că şi adulţii se pot simţi aşa. Tata stă toată ziua la spital, înconjurat de oameni. Dar când am auzit ce-a spus Amil, mi-am dat seama că nu există un cuvânt mai

potrivit pentru tata. îi vedeam singurătatea în fiecare zi în ochii lipsiţi de expresie şi în umerii lăsaţi. îmi părea rău pentru el. Poate că-i este dor de tine, mamă, poate că-ţi simte lipsa altfel decât mine. îi e dor de vremurile petrecute împreună cu tine. Mie mi-e dor de vremurile pe care nu le-am trăit. Poate că-şi aminteşte parfumul ce plutea în casă în prezenţa ta, sunetul glasului tău şi imaginea ta în timp ce pictai tablouri. Poate că-şi aminteşte momentul venirii noastre pe lume, cu plânsetele, cu biberoanele şi degetele noastre micuţe - momentul plecării tale.

- Poate că o să ne mai citească, am spus eu.

- Poate, a răspuns Amil.

- Trebuie să mai exerseze. Citeşte groaznic, am adăugat.

- Da, aşa e, mi-a răspuns cu un licăr vesel în ochi. Am chicotit amândoi, ţinându-ne mâinile la gură.

Dintr-un motiv sau altul, eram încântaţi să descoperim ce groaznic citea tata. Oare şi el vede literele de-a-ndoaselea

ca Amil? Nu, nu e posibil. Doar e doctor. Citeşte numeroase cărţi de medicină. Sper să ne mai citească şi nouă.

Cu drag, Nisha

6 august 1947

Dragă mamă,

Am atâtea să-ţi spun! Sunt copleşită de toate şi mi-e teamă că nu voi reuşi să mai adorm în noaptea asta. Astăzi mi-am dorit să pot cânta. Kazi ne-a luat la piaţă şi ne-a spus să rămânem în preajma lui. Eu nu prea mă duc la piaţă. Amil este cel care îl însoţeşte deseori pe Kazi, ceea ce m-a făcut mereu să mă întreb de ce femeile şi fetele nu mai merg la piaţă. Este o experienţă cu adevărat minunată. Astăzi Kazi n-a vrut să ne lase singuri acasă, aşa că l-am însoţit cu toţii, chiar şi Dadi. Am rămas în preajmă, în timp ce el se plimba printre tejghele şi cumpăra nişte dovlecei galbeni, un sac de cartofi, o mână de mazăre, căci nu mai aveam deloc în grădină, o punguţă cu seminţe de chimion, câţiva căţei de usturoi, nişte ghimber, rădăcină de turmeric şi două bucăţi de zahăr alb candel pentru mine si Amil. Pentru că a luat cartofi si mazăre, mi-am dat seama că avea să facă samosa, un fel de mâncare pe care rareori îl mai face acum. Ascultam toate zgomotele din piaţă: glasurile vânzătorilor care-şi anunţau preţurile, râsetele şi plânsetele copiilor sau foşnetul mirodeniilor uscate, al boabelor de fasole şi de orez turnate în pungi. Apoi am dat peste un grup de băieţi care cântau. Nu păreau mult mai mari decât mine, dar nu-i mai văzusem până atunci. Unul dintre ei cânta la sitar*, altul la tabla*, iar cel de-al treilea la bansuri*. Cel cu tabla cânta şi din glas.

Era un băiat zvelt, cu sprâncene dese şi ochi negri, adânciţi în orbite. Avea o voce clară şi pătrunzătoare, ca undele reci ale unui pârâu. Oare cântau mereu în piaţă sau prezenţa lor acolo era pur şi simplu întâmplătoare? Tot mai mulţi oameni se strângeau în jurul lor ca să-i privească. Muzica se revărsa peste mulţimea de spectatori. Miresmele de alune caju prăjite şi aromele de fructe carambola se

împleteau într-un dans armonios cu notele muzicale. Cât mi-as dori să cânt si eu aşa, să umplu văzduhul cu glasul meu şi să încânt urechile oamenilor cu o muzică atât de plăcută! Acordurile magice ale melodiilor ne făceau să credem că lucrurile erau din nou în regulă. Oare chiar aşa era? I-am privit mult timp, agăţându-mă cu disperare de speranţa pe care mi-o dăruiau. După ce Kazi şi-a terminat cumpărăturile, Amil şi Dadi m-au luat cu greu din faţa muzicanţilor amatori.

Acasă, l-am urmat pe Kazi în bucătărie, unde l-am tras de cămaşă, ceea ce l-a făcut să se uite la mine. N-aveam chef de vorbă. Voiam să păstrez tăcerea, ca să mă gândesc în voie la muzica divină a băieţilor din piaţă. Mă temeam că fiecare cuvânt rostit mi-ar putea şterge amintirile. Kazi mi-a întins un castron. Mi-a spus câtă faină să torn în el şi să frământ apoi aluatul. Mi-a arătat cum să fac cercuri, cum să le tai în jumătate şi cum să le umplu cu câte o lingură de mazăre şi cartofi. M-a învăţat apoi cum să împăturesc aluatul şi cum să ung marginile cu apă înainte de a lipi colţurile. Fiecare samosa părea în mâna mea un animăluţ cald şi moale. Preparam împreună bucatele în tăcere - eu umplând cercuri din aluat, iar Kazi prăjindu-le până căpătau o nuanţă de un auriu-închis.

- Tatăl tău dă o petrecere mâine, mi-a spus el. Ai grijă să-ţi pregăteşti hainele cele bune! a adăugat, cu ochi surâzători.

Chipul îi era presărat cu broboane de sudoare şi pete de ulei.

Glumea, nu-i aşa? Petrecere? Credeam că spaima şi tristeţea aveau să ne învăluie viaţa de acum încolo. Cum să dăm petreceri? Trebuia să-i spun lui Amil. L-am găsit în grădină, îngropând de vii în pământ cărăbuşi verzi.

- Eşti rău, i-am spus.

- Reuşesc să iasă la suprafaţă. îmi place să-i privesc. Se străduiesc din greu.

- Dacă n-o fac, vor muri! am strigat.

- Dar nu se lasă cu una, cu două, mi-a răspuns Amil. Se luptă să supravieţuiască.

- Dăm o petrecere, i-am zis în cele din urmă, privind cum un cărăbuş își croia drum spre lumină.

Amil a început să ţopăie de bucurie, vorbind fără încetare, cum face de obicei. Şi-a dat el seama că asta avea să se întâmple, căci îl văzuse pe tata de dimineaţă arzând nişte tămâie cu aromă de iasomie. Tata spune că întotdeauna trebuie să arzi nişte tămâie înaintea unei petreceri.

L-am întrebat pe Amil care era motivul acelei petreceri cu totul neaşteptate, dar n-a ştiut să-mi spună. Ne-am întors în fugă la bucătărie ca să-l întrebăm pe Kazi. Ne va explica tata când se va întoarce acasă, ne-a spus el. Ne-am aşezat pe pragul din faţa uşii ca nişte câini stingheri şi l-am aşteptat pe tata. Eu citeam, iar Amil desena cărăbuşi ce-şi croiau drum din găurile subterane. Am auzit apoi paşii grei ai tatei pe aleea pietruită.

- Tată, tată! am strigat noi, alergând spre el. De ce dăm o petrecere?

Ne-a privit cu un zâmbet pe buze. Apoi mi-a mângâiat părul. Simţeam cum pielea mi se făcea de găină. Tata nu mă atinge niciodată, cu excepţia rarelor dăţi când mă sărută pe frunte, seara, înainte de culcare.

- Vreau să ne întâlnim cu prietenii şi cu familia noastră. A trecut mult timp de când nu ne-am văzut! ne-a răspuns el.

Apoi s-a aşezat pe un scaun din bucătărie. Şi ne-a făcut semn să ne aşezăm lângă el. Dadi s-a dus să facă ceai. El ne-a zâmbit. I-am zâmbit si noi. Ne-a întrebat cum a fost la şcoală. I-am răspuns că nu ne mai ducem la şcoală, pentru că nu ne-a mai lăsat.

- Da, fireşte. Ce caraghios sunt! a spus apoi, cu tristeţe pe chip. Plecăm în curând, a adăugat apoi, când Dadi i-a adus ceaiul.

Vestea nu m-a surprins. Văzusem semnele. Buza de jos a început să-mi tremure când mi-am dat seama ce a spus. A luat o înghiţitură de ceai, iar noi am aşteptat în tăcere.

- Mulţi pleacă. Unii rămân, indiferent ce se va întâmpla. Dar eu vă am pe voi doi, a continuat, privindu-ne pe rând. Incidentul de zilele trecute m-a făcut să înţeleg că nu suntem în siguranţă. Situaţia se va înrăutăţi.

- De ce se bat oamenii, tată? l-a întrebat Amil.

Tata s-a rezemat de spătarul scaunului şi ne-a dezvăluit lucruri pe care nu ni le-a spus niciodată. Voi încerca să-mi amintesc fiecare cuvânt pe care ni l-a zis.

- Toată lumea crede că îşi protejează şi îşi apară rudele. Dar suntem cu toţii oameni, nu-i aşa? Nu v-am spus-o niciodată, dar căsătoria mea cu mama voastră a stârnit nemulţumirea multora, şi-a început el povestea, cu ochii mari şi îngrijoraţi.

Am înghiţit în sec. încercam să nu mă mişc şi nici să clipesc. Mă temeam că până şi cel mai mic gest avea să pună capăt poveştii sale. Şi-a dres glasul şi şi-a îndreptat privirea undeva în depărtare. Am clipit, pentru că nu aveam cum să n-o fac. Si atunci s-a aşternut tăcerea. Am crezut că am distrus totul clipind, dar a reluat firul povestirii. Amil stătea şi el încremenit.

- Familiile noastre n-au fost de acord să ne căsătorim, deoarece mama voastră era musulmană, iar eu sunt hindus. De aceea ne-am hotărât să ne mutăm aici, cât mai departe de rudele noastre. Şi să le lăsăm să se lupte singure cu propriile principii. Deşi aveam mulţi prieteni şi vecini musulmani, acest lucru nu mai are nicio importanţă când vine vorba de căsătorie. Mulţi oameni gândesc aşa, dar eu nu. Dacă cineva vine la spital, încerc să-i vindec suferinţa, indiferent de statutul sau de religia sa. Când operez un trup uman, văd sânge, muşchi şi oase, exact organele din care este alcătuit fiecare om, aşa cum spune Gandhi. Jinnah şi Nehru sunt oameni care nu au legătură cu religia, dar susţin separarea Indiei în două ţări diferite, tocmai din cauza religiei. Şi ne conduc spre această divizare, spre această împărţire a Indiei, a spus tata, despicând aerul cu degetul. Membrii familiei mele nu

înţelegeau cum era posibil să le întorc spatele tuturor fetelor hinduse pe care mi le propuneau ca soţii, a continuat apoi. învăţam bine la scoală. Aveam să devin doctor. Multe familii le ofereau părinţilor mei mâna fiicelor lor, dar ei îşi doreau să mă însor din dragoste. Am cunoscut-o pe mama voastră pentru că făceam parte dintr-o echipă de crichet, iar ea şi prietenele ei se opreau să ne privească jucând în timp ce se întorceau de la şcoală. Era mai mică decât mine, avea doar optsprezece ani. Eu eram deja student la medicină şi terminam cursurile devreme. într-o zi, mi s-a părut că îmi zâmbeşte. Când mi-am ridicat privirea, nu mai zâmbea. Dar apoi am privit-o cu coada ochiului şi i-am văzut surâsul fermecător. Odată, pe când pleca spre casă, s-a împiedicat şi a scăpat cărţile pe jos. Nu m-am putut abţine. Am abandonat partida de crichet şi i-am sărit în ajutor. Mi-a spus că o durea glezna, aşa că am ajutat-o să-şi ducă lucrurile acasă. Prietenele ei ne-au însoţit, căci nu voiau s-o lase singură cu un bărbat necunoscut. Dar familia ei mi-a mulţumit. Păreau prietenoşi. A început apoi să urmărească în fiecare săptămână partidele noastre de crichet, iar eu o însoţeam acasă, împreună cu prietenele ei. Ele ne lăsau să mergem înaintea lor, ca să vorbim în tihnă. Si asa au trecut doi ani. Prietenii si membrii familiei mele erau cu toţii supăraţi pe mine. Dar eu nu mă puteam abţine. Era diferită faţă de toate fetele pe care le cunoscusem. Era extraordinar de frumoasă, mai ales când zâmbea. Era tandră şi prietenoasă. Şi mă făcea să râd. Şi, în acelaşi timp, ştia cât de complexă era firea umană.

Eu şi Amil îl ascultam cu gurile căscate. Tata a tuşit puţin şi şi-a îndreptat privirea spre fereastră, dar a continuat să-şi spună povestea.

- Ne-am căsătorit şi am plecat din sat. La scurt timp după căsătoria noastră, părinţii mamei voastre şi tatăl meu au murit cu toţii în acelaşi an. Şi apoi, trei ani mai târziu...

S-a oprit câteva clipe, apoi a continuat:

- Dadi a venit să locuiască împreună cu noi. Iar fraţii mei s-au mutat şi ei mai aproape.

Nu prea înţelegeam ce voia să spună. Cum de n-am ştiut că părinţii tăi, ceilalţi bunici ai mei, au murit? Am crezut că locuiau foarte departe.

- Mama are fraţi sau surori? a întrebat Amil.

- Un frate şi o soră, a răspuns tata, după o scurtă şovăială.

Am rumegat îndelung vestea. Unchiul şi mătuşa pe care nu i-am cunoscut niciodată. Nu era prima oară când auzeam asta, dar am crezut că era doar rodul imaginaţiei mele. Amândoi sunt o parte din tine, mamă. Cum de nu m-am gândit mai mult la ei?

- Sora mamei voastre n-a mai vorbit niciodată cu noi. S-a împotrivit cu înverşunare căsătoriei noastre. Locuieşte cu familia ei într-un alt sat, mult mai departe de aici. Fratele mamei voastre a preluat casa familiei şi afacerea cu mobilă.

- Şi el s-a împotrivit căsătoriei voastre?

- Nu cred, a răspuns tata. Îşi trimiteau scrisori.

- De ce n-a venit niciodată în vizită? a întrebat Amil.

- Este o persoană foarte retrasă. Şi poate că sora lui n-a fost de acord. Nu ştiu sigur. A trecut prea mult timp şi am pierdut legătura.

- Dar cum e cu putinţă? Cum adică a trecut prea mult timp? a insistat Amil.

Mi-am muşcat buza. Chiar dacă îmi doream cu disperare să primim răspunsuri la toate aceste întrebări, voiam ca Amil să-şi pună lacăt la gură. Dacă avea să-l irite pe tata, el nu avea să-şi continue povestea.

- Se mai întâmplă şi astfel de lucruri, a răspuns el, fluturându-şi mâna prin aer. Trebuie să ştiţi că sentimentele mele ne pot pune în pericol acum, a continuat apoi, coborând tonul glasului. Nu trebuie să vorbiţi cu nimeni despre mama voastră.

- Dar dacă oamenii ar şti adevărul despre noi şi despre mama noastră, poate că ar fi un lucru bun şi n-ar mai trebui să ne aflăm de-o parte sau de alta a baricadei, a spus Amil.

Vorbea cu glas stins şi încordat. Eu am rămas cu gura căscată. Nu-mi venea să-mi cred urechilor. Când eu am spus acelaşi lucru, Amil m-a sfătuit să nu mai vorbesc prostii.

- Nici vorbă! a ţipat tata. Nu înţelegeți. V-ar putea ucide! Nu mai puteţi schimba acum atitudinea oamenilor. Tăcerea este singurul mod prin care puteţi scăpa cu viaţă. Când vom pleca în noua Indie, sper că lucrurile se vor îmbunătăţi, a continuat tata, cu privirea aţintită în ceaşca de ceai.

>

- Când plecăm, tată? a întrebat Amil.

- Nu ştiu sigur. In curând, dar deocamdată e suficient ce v-am spus. Vreau să-mi beau ceaiul liniştit, a adăugat apoi, strângând din buze şi luând ceaşca în mână.

Noua Indie. Tot ce simţisem cândva legat de un nou loc în care să locuim, frumos şi liniştit, îmi părea deodată străin. Nu voiam să plec într-o nouă Indie. O voiam pe cea veche, care-mi era cămin. Lacrimile au început să-mi curgă pe obraji, dar m-am şters cu furie pe faţă şi mi-am frecat ochii cu pumnii.

Ce se va întâmpla cu Kazi, mamă? Este singurul care mă priveşte cu ochi surâzători şi tandri. Nimeni altcineva nu mă priveşte aşa, nici măcar tata. Când tata se uită la noi, este mereu adâncit în gânduri. Ne priveşte, dar nu ne vede. Amil este fratele meu geamăn. Când mă uit la el, parcă mă văd pe mine însămi. Dadi este mereu ocupată şi şuieră printre dinţi. Dacă mă asculţi, trebuie să ne ajuţi să-l luăm pe Kazi cu noi. Jinnah şi Nehru nu ne pot despărţi de el. Nu e corect.

Cu drag, Nisha

7 august 1947

Dragă mamă,

Zac în pat, cu burta atât de plină, că trebuie să stau întinsă pe spate. Am atâtea să-ţi spun, dar mi se închid ochii de somn. în seara asta luna nu şi-a făcut apariţia, dar am o lumânărică şi câteva chibrituri pe care le ascund sub pernă, ca să pot vedea prin întuneric. Amil sforăie. Mereu

adoarme repede, de îndată ce pune capul pe pernă. Eu nu. Eu adorm greu, chiar şi într-o noapte ca asta, deşi jurnalul mă ajută. După ce termin de scris, simt că mi-am descărcat sufletul şi pot din nou să adorm şi să nu mă mai uit la crăpăturile din tavan, punându-mi îngrijorată tot felul de întrebări. Ziua, îmi umplu timpul cu diverse, iar paginile mă aşteaptă răbdătoare. îmi place să cred că ai grijă de gândurile mele până apuc să ţi le împărtăşesc pe coala goală de hârtie. Mi-e foarte somn acum. O să-ţi scriu mai târziu. Noapte bună, mamă.

Cu drag, Nisha

7 august 1947

Dragă mamă,

Am adormit câteva ore, dar m-am trezit speriată. Nu ştiu de ce. Gândurile mi-au fugit la petrecere, ameninţând să mă bântuie fără încetare dacă nu ţi le voi împărtăşi. Amil doarme buştean, doar un cutremur l-ar mai putea trezi din somn. Aş vrea să dorm şi eu asa.

>

Petrecerea a fost frumoasă. Cred că ai fi fost tare mândră de tata! N-o voi uita niciodată. Am pregătit atâtea bunătăţi, încât am putea să dăm şi mâine altă petrecere - orez, diverse reţete de curry, dai, kebab, paratha, samosa, fructe de mango murate, gulab jamun şi rasmalai*. Era atâta treabă de făcut, încât Dadi nu s-a mai supărat că am stat toată ziua în bucătărie ca să-l ajut pe Kazi. Am pregătit singură sai bhaji. M-a lăsat să macin cu mojarul şi pisălogul lui seminţele de chimion, coriandrul şi ghimberul. Am închegat laptele şi am înfăşurat bucăţile de brânză în pânze din tifon pentru rasmalai. Am făcut raita[7] cu castraveţi din grădină şi am turnat-o în boluri. Am tăiat ceapă, strângând un băţ între dinţi ca să nu plâng.

Aveam degetele galbene de la turmeric când m-am îmbrăcat cu cel mai frumos salwar kameez pe care îl aveam şi nici n-am încercat măcar să le mai curăţ. Tunica are un

7 Garnitură pe bază de iaurt (N. tr.)

model în nuanţe de verde şi roz-închis şi se asortează cu o pereche de şalvari roz, cu dungă aurie. Nu l-am mai purtat de un an, dar încă îmi vine bine. Costumul are şi o dupatta* din şifon roz, cu ciucuri aurii, pe care o pot înfăşură de jur împrejurul gâtului sau cu care îmi pot acoperi capul. M-am privit mult timp în oglinda de la baie. Am crezut mereu că semăn mai mult cu tata, iar Amil - cu tine, dar astăzi te-am recunoscut în trăsăturile chipului meu şi în zâmbetul din colţul gurii. Am chiar şi o strungăreaţă între cei doi dinţi din faţă, cum aveai şi tu. Oare de ce n-am observat asta mai de mult? Mi-am dat apoi la ochi cu puţin rimei de la Dadi, ca să-i fac să semene mai mult cu ai tăi, sperând că tata nu avea să observe. Dacă m-a văzut, n-a spus nimic, căci era mult prea ocupat. Multe fete se dau cu rimei, dar tata e foarte strict în privinţa asta. Cred că uită uneori că sunt fată.

Nu l-am văzut niciodată pe tata agitându-se atât de mult prin casă cum a facut-o astăzi. A fost cât se poate de ciudat. A aranjat mobila şi a şters praful. A gustat din toate preparatele ca să vadă dacă erau bine condimentate. A scos, nu ştiu de unde, un preşuleţ roşu cu albastru şi l-a pus în faţa uşii de la intrare. L-a rugat apoi pe Amil să măture podelele şi să spele geamurile. Amil nu s-a văitat.Tata a aranjat până şi lumânările în cameră şi a ars tămâie.

Când totul a fost gata, ne-am aşezat în pragul uşii ca să-i întâmpinăm pe oaspeţi, care au început să vină rând pe rând, cu zâmbetul pe buze şi braţele pline de flori şi dulciuri, purtând cele mai frumoase veşminte şi răspândind în aer parfum de trandafiri. Au venit foarte mulţi oameni: vecini, unchi, mătuşi, veri, doctorul Ahmed si familia lui.

“Ce faci, draga mea? Ia te uită cât ai crescut! Ce frumoasă te-ai făcut! Cum te descurci la scoală? Mănânci suficient?” mă bombardau mătuşile cu întrebări la care nici nu apucam să răspund. Mă mulţumeam doar să zâmbesc, lăsând cuvintele să treacă pe lângă mine, ceea ce nu părea să le supere. Mă sărutau cu buzele lor umede, lăsându-mi pe

obraji urme de ruj, pe care le ştergeam dezgustată, fără să mă vadă. Oare cum o fi să dai glas unor cuvinte la care nici măcar nu te gândeşti? Să rosteşti replici fără să apuci nici măcar să respiri?

Când a sosit, doctorul Ahmed ne-a dăruit, mie şi lui Amil, două monede mici de aur. Ni le-a pus în palmă şi ne-a urat numai bine. Ochii lui păreau umezi. Mi-am lăsat iute privirea în pământ şi, împreunându-mi mâinile, am făcut o plecăciune. La fel a făcut şi Amil, apoi i-am mulţumit într-un glas şi am fugit în camera noastră ca să ascundem monedele.

Ne-am trezit în scurt timp înconjuraţi de verii noştri şi de copiii vecinilor, care ne-au rugat să-i ducem afară ca să joace crichet. Băieţii au jucat o partidă, în timp ce fetele au adunat flori de prin împrejurimi şi au împletit ghirlande. Ne duceam pe rând înăuntru ca să mâncăm sau să bem câte ceva, apoi ieşeam din nou afară, luând uneori cu noi câte un şervet plin cu gustări. De fiecare dată când intram în casă, îl vedeam pe tata stând pe podea, înconjurat de bărbaţi, vorbind, râzând, mâncând şi fumând. M-am întrebat atunci, cum am făcut-o şi la piaţă, cum era cu putinţă să înotăm în ape tulburi, când oamenii din cartierul nostru se distrau atât de bine la petreceri. Kazi stătea numai în bucătărie, venind doar rareori ca să mai umple un bol cu mâncare. Mi-am vârât capul înăuntru, dar m-a alungat iute.

La un moment dat, m-am trezit printre mătuşile mele în timp ce mâneam o samosa. O ronţăiam încet, savurându-i coaja crocantă, acoperită cu sosul chutney, verde şi picant. Una dintre mătuşi mi-a spus că trebuie să mănânc mai mult, ca să mă îngraş. Alta m-a ciupit cu tandreţe de obraz. Dar, în general, vorbeau numai între ele despre florile caracteristice acestei perioade a anului, despre femeile care deveniseră de curând mămici şi despre cele care se măritaseră. Nimeni nu vorbea despre schimbările din jurul nostru. M-am uitat în ochii lor strălucitori, în timp ce

discutau, gesticulând cu braţele pline de brăţări, şi m-am întrebat ce gândeau cu adevărat.

Afară, Amil juca crichet, la fel de prost ca de obicei, neputând, cu braţele-i firave, nici să prindă, nici să arunce mingea, dar era doar un meci amical, nu o partidă serioasă. Noi, fetele, ne-am pus la gât ghirlandele din flori. Am râs cu poftă când ne-am luat de mâini şi am început o horă. Simţindu-mă uşor ameţită de la dans, cu obrajii încinşi şi îmbujoraţi şi stomacul plin de samosa, i-am mărturisit în şoaptă verişoarei Malli, care mă ţinea cu braţul de umăr:

- O să-mi fie dor de tine când vom pleca. Dar poate că vom locui tot în apropiere.

- Unde veţi pleca? m-a întrebat, încetând dansul.

Toate celelalte fete s-au oprit şi ele, scrutându-mă cu privirea. Asta mi se întâmplă de obicei când deschid gura să vorbesc - exact efectul opus celui dorit. Amil trebuie să ridice glasul şi să repete de mai multe ori ce-a spus ca să atragă atenţia oamenilor.

- In noua Indie, am murmurat eu.

- La ce te referi? m-a întrebat, cu spaimă în ochi.

Credeam că toată lumea ştie mai multe lucruri decât mine. Am dezvăluit oare vreun secret teribil? Mi-am sters fruntea de sudoare si am ridicat din umeri. Malli aştepta să continui, dar n-am mai putut. Parcă aveam buzele lipite. Mă simţeam foarte obosită şi fără vlagă. Malli şi-a înclinat capul într-o parte. Iar curajul meu de a vorbi se stingea ca flacăra unei lumânări.

- Spune-mi! m-a rugat cu glas şoptit.

Dar nu mai avea nicio importanţă cât de încet vorbea.

- Spune-mi! a insistat apoi, cu glas mai tare.

- Nu ştii? a intervenit deodată Sabeen. Toţi hinduşii şi sikhii trebuie să plece. Noi rămânem, a explicat ea, cât se poate de simplu.

Le-a privit apoi pe celelalte fete, dar nimeni n-a mai rostit vreun cuvânt.

Malli părea gata să izbucnească în plâns şi a luat-o la fugă spre casă, strigând-o pe mama ei. Eu am rămas încremenită. Fetele m-au scrutat câteva clipe, aşteptând să mai spun ceva, dar cum eu păstram tăcerea, s-au prins în horă şi au început din nou să danseze, fără aceeaşi energie însă. M-am hotărât să intru în casă. Poate ceva dulce avea să mă ajute să mă simt mai bine.

Când am intrat, am văzut-o pe Malli stând într-un colţ lângă mătuşa Deepu. Aceasta încerca s-o liniştească, mângâind-o pe spate. Amândouă păreau supărate. Apoi l-am văzut pe tata stând de vorbă cu unchiul Rupesh şi cu unchiul Raj. Discutau exaltaţi, mişcându-şi braţele. Unchiul Rupesh l-a îmbrăţişat apoi pe tata şi s-a îndreptat spre colţul unde stăteau Malli şi mama ei. Ele s-au ridicat în picioare şi, luându-şi la revedere de la ceilalţi oaspeţi, nu şi de la mine, au ieşit pe uşă. A plecat apoi şi unchiul Raj, împreună cu familia lui. Poate că nu m-au văzut sau n-au vrut să mă vadă. Era ultima oară când aveam să-i mai văd?

Când au plecat, magia s-a spulberat parcă deodată. O spaimă îngrozitoare punea tot mai mult stăpânire pe mine, de parcă totul se întâmpla numai din vina mea şi trebuia să readuc magia. Voiam să reiau petrecerea de la început.

Mă întrebam ce le spunea tata oamenilor, dar nu îndrăzneam să fac niciun pas mai aproape. Oaspeţii care plecau îl îmbrăţişau cu toţii. Când a venit şi rândul doctorului Ahmed, el şi tata s-au ţinut strâns în braţe câteva minute bune, vorbind în şoaptă şi încuviinţând din cap. După ce prietenul lui a plecat, tata a rămas tăcut în prag, ştergându-şi ochii. Plângea oare? N-aş putea să spun. Apoi s-a întors şi m-a văzut ascunzându-mă pe lângă bucătărie. Mi-a făcut semn cu mâna să mă duc la uşă. M-am supus fără tragere de inimă. Luându-şi la revedere, ultimii noştri oaspeţi ne-au îmbrăţişat, unul câte unul, pe mine, pe tata, pe Dadi şi pe Amil, până când au început să mă doară umerii. Ghirlanda din flori mi s-a strivit la gât. Mulţi dintre ei îmi şopteau la ureche: “ai grijă de tine” şi “să

fii puternică”. Deşi am ştiut de la bun început că era o petrecere de adio, simţeam cum adevărul se lăsa greu pe umerii mei, ca un sac de cărbuni.

După ce au plecat cu toţii acasă, eu şi Amil ne-am întins în paturile noastre, cufundaţi în tăcere.

- I-am spus lui Malli că plecăm, dar vestea a luat-o prin surprindere. Credeam că toată lumea ştie asta, am murmurat eu în întunericul parfumat.

Aromele de mirodenii şi de tămâie se împleteau încă în aer cu diverse esenţe de parfum.

- Şi eu credeam la fel, a răspuns Amil.

- Cred că am distrus petrecerea cu mărturisirea mea.

- Era deja distrusă, a spus Amil.

Cuvintele lui răsunau lent şi greoi.

- Cum adică? l-am întrebat.

- Nu ştiu. Totul părea trist de la bun început.

- Serios? N-am avut senzaţia asta.

Amil nu mi-a mai răspuns şi a închis ochii. Când l-am auzit respirând adânc şi ritmic, m-am ridicat din pat şi am ieşit afară în vârful degetelor. Inima îmi bătea puternic în piept. Nu aveam voie să ies din cameră după ora de culcare. îi auzeam mereu pe tata şi pe Dadi, uneori chiar şi pe Kazi, foindu-se de colo colo prin casă, şi asta mă alina. Dar în seara asta simţeam nevoia să vorbesc cu cineva. Am tras cu ochiul pe după colţ şi l-am văzut pe tata stând singur la masă, în faţa unei ceşti de ceai, cu privirea aţintită în gol. Am făcut câţiva paşi, oprindu-mă apoi lângă el.

- Nu pot să dorm, i-am spus.

A păstrat un timp tăcerea, privindu-mă printre gene.

- Nici eu, mi-a răspuns în cele din urmă, lovind uşor masa cu mâna. Du-te şi ia-ţi nişte lapte cald!

M-am dus în bucătărie, răsuflând uşurată. Am aprins plita şi am încălzit nişte lapte, în care am presărat câteva seminţe de cardamom. L-am turnat apoi, aburind, într-o ceaşcă de ceai si m-am întors la masă. Am stat amândoi tăcuti.

- Ţi-a plăcut petrecerea? m-a întrebat tata, în cele din urmă.

Am încuviinţat dând din cap.

- îmi pare rău că i-am spus lui Malli despre plecarea noastră, am adăugat apoi, trăgând adânc aer în piept.

Tata m-a privit fix, luând o înghiţitură de ceai.

- E timpul ca Malli să afle ce se petrece. Şi tu, şi Malli sunteţi destul de mari acum ca să înţelegeți.

Am dat din cap, mamă, dar nu înţeleg cu adevărat ce se întâmplă. Una e să înţelegi faptele, şi alta să înţelegi de ce faptele devin fapte. Am mai stat puţin cu tata. Mi se părea ciudat să fiu singură cu el şi am realizat că rareori se întâmpla asta. l-am studiat chipul - nasul mare, obrajii rotunzi, ridurile de pe frunte şi ochii copleşiţi de gânduri. Nu mi-l imaginam în postura unui copil jucăuş și lipsit de griji. Părea să se fi născut adult, tată şi doctor.

Dar un lucru chiar îl înţelegeam. Amintirile vieţii petrecute aici, în Mirpur Khas, nu se vor împleti niciodată cu amintirile vieţii pe care o voi petrece într-o nouă Indie. Copilăria mea va fi mereu despărţită de o linie, ce va marca universul de dinainte şi cel ce va urma.

Cu drag, Nisha

8 august 1947

Dragă mamă,

Este a doua zi după petrecere, dar parcă nimic nu s-a schimbat. Tata s-a dus la muncă. Eu şi Amil ne-am tot învârtit, încercând să ne umplem timpul cumva. Eu l-am ajutat pe Kazi să gătească. Dadi ne pune uneori să măturăm, să spălăm vase, să împăturim câte ceva sau să punem alte lucruri la locul lor. După ce ne terminăm treaba, ieşim afară şi stăm pe o pătură în grădină, unde desenăm şi citim. Am citit câteva dintre cărţile de medicină ale tatei. E încântat de asta, îmi dau prea bine seama. Se opreşte lângă mine ca să vadă ce citesc, apoi dă mulţumit din cap şi se îndepărtează. Poate că-şi imaginează că, într-o bună zi, voi

fi doctoriţă, chiar dacă urăsc sângele, mirosurile urâte şi organele interne ale corpului uman.

Vreau doar să aflu ce gândesc oamenii. Poate, dacă voi reuşi să aflu cum funcţionează organismul uman şi voi cunoaşte cum arată fiecare părticică din corp, voi înţelege mai multe lucruri. Studiez inima, ventriculele, arterele, oasele, coloana vertebrală, ficatul, rinichii, splina, plămânii şi sângele care ne curge prin vene. Studiez creierul, o încrengătură foarte ciudată, care deţine toate secretele noastre. Creierul este cel care mă face uneori să tac şi care pe Amil îl face să vadă literele în cele mai ciudate moduri? Creierul este cel care-i face pe oameni să iubească şi să urască? Sau inima?

Cu drag, Nisha

15 august 1947

Dragă mamă,

Lucrurile au început să se precipite. îmi cer iertare pentru că nu ţi-am scris de şase zile. Ultimele câteva zile au devenit parcă una singură. Toată lumea face bagaje; Dadi încearcă să-şi ascundă lacrimile, iar tata ne oferă explicaţii riguroase. Amil aleargă de la tata la Dadi sau la Kazi, punându-le numeroase întrebări. Eu păstrez tăcerea. Cuvintele mele n-ar putea schimba nimic. Tata ne spune că schimbarea va aduce atât lucruri bune, cât şi lucruri rele. La miezul nopţii, în timp ce dormeam, India s-a eliberat de sub ocupaţia britanică. Şi tot atunci s-a născut o ţară nouă: Pakistanul. Locul unde trăiesc nu se mai numeşte India.

Nu ştiu încă ce înseamnă eliberarea de sub ocupaţia britanică. Tata susţine că englezii conduc India de aproape 200 de ani. Dar nu am nimic în comun cu ei. Nu semăn cu copiii lor, ale căror fotografii le-am văzut în cărţi sau ziare. Ei au pielea deschisă la culoare. Şi poartă haine cu totul diferite. Ştiu că tata bea ceai englezesc şi mănâncă biscuţi englezeşti. Ştiu că, în faţa spitalului din Mirpur Khas, stă mereu de pază un soldat britanic. Ştiu că avem piese de mobilier britanice, precum scaunele capitonate din lemn din

sufragerie sau masa ovală din bucătărie, dar şi vase din porţelan. Mai ştiu că englezii nu vor mai fi stăpânii noştri şi presupun că poporul indian nu e încântat să primească ordine de la britanici. Oare tata va bea de acum un alt fel de ceai? Soldatul din faţa spitalului va pleca? Va trebui să le dăm înapoi scaunele şi masa?

Pakistanul este al musulmanilor şi toţi ceilalţi trebuie să plece în India, care nu se mai află aici. Mă întrebam dacă hinduşii aveau de gând să rămână. Amil i-a pus tatei exact aceeaşi întrebare, iar el i-a răspuns că n-ar fi deloc prudent s-o facă, deoarece luptele se vor înteţi. Toţi ceilalţi care nu sunt musulmani din Mirpur Khas trebuie să plece, în timp ce musulmanii din noua Indie vor trebui să vină aici. A fost o decizie de grup, susţine tata, luată de lordul Mountbatten în numele britanicilor, de Nehru în numele hinduşilor şi de Jinnah în numele musulmanilor. Cu toţii au acceptat împărţirea. Amil l-a întrebat dacă şi Gandhi făcuse parte din acel grup de decizie. Gandhi vrea o Indie unită, i-a răspuns tata, căci suntem cu toţii indieni, indiferent de religia fiecăruia. Dar acest lucru nu mai are nicio importanţă acum, spune tata. Deciziile au fost luate, iar noi trebuie să ne descurcăm cum putem şi să plecăm în mod paşnic.

Aşadar, pământul pe care calc acum nu mai poartă numele India. Iar Kazi trebuie să rămână într-un loc, pe când noi trebuie să plecăm în căutarea unui alt cămin. Mai există oare vreo fetiţă musulmană care trebuie să-şi părăsească locuinţa ca să plece într-o altă ţară ce nu mai poartă nici măcar numele India? Oare şi ea se simte la fel de confuză şi de speriată?

O întrebare îmi bântuie gândurile fără încetare. Mi-e teamă s-o rostesc cu glas tare, mi-e teamă chiar şi să o scriu. Nu vreau să mă gândesc la răspuns, dar creionul meu simte nevoia să scrie asta: Dacă ai mai fi astăzi în viaţă, ar trebui să te lăsăm aici pentru că eşti musulmană? Ne-ar fi separat şi pe noi, mamă? Nu mă interesează răspunsul. Am luat

fiinţă din trupul tău. Vom fi mereu o parte din tine, iar aici va fi mereu căminul meu, chiar dacă va purta alt nume.

Cu drag, Nisha

16 august 1947

Dragă mamă,

Am văzut ziarul de pe biroul tatei. Paginile sunt pline de fotografii cu oameni care sărbătoresc separarea ţării în două state diferite: India şi Pakistan. Dar mie nu mi se pare un motiv de sărbătoare, căci sunt două părţi ale aceleiaşi ţări. Titlurile de pe primele pagini spuneau: “Naşterea libertăţii Indiei”, “Naţiunea se trezeşte la o nouă viaţă” şi “Entuziasm frenetic la Bombay”. Dar nu toate naşterile sunt fericite. A mea şi a lui Amil n-a fost deloc asa. Naşterea noastră a însemnat

> >

moartea ta. Probabil că ziua în care am venit pe lume a fost îngrozitoare pentru tata. Oare ne-a iubit atunci? Oare nu-i este greu să ne iubească şi acum? Este la fel ca întâmplările din India: o nouă ţară se naşte, dar locul căminului meu piere.

Nimeni nu sărbătoreşte libertatea în casa noastră.

>

Trebuie să-mi fac bagajele. Şi să las aici toate cărţile. Ca şi multe alte lucruri: covoarele, mesele, biblioteca, biroul tatei şi majoritatea ustensilelor de bucătărie, cu excepţia câtorva oale, cratiţe şi nişte mâncare uscată. Vom lăsa totul în urmă. L-am auzit pe tata spunându-i lui Dadi că ţara geme de revolte şi că, dacă nu vom pleca în curând, am putea fi ucişi sau duşi într-o tabără de refugiaţi. Cine ar face aşa ceva? Vecinii noştri? Copiii cu care am fost colegi de şcoală? Negustorii din piaţă? Pacienţii pe care tata i-a tratat la spital? învăţătorul meu? Doctorul Ahmed? Tata spune că acum oamenii se ucid între ei: hinduşi, musulmani, sikhi. Vina este a tuturor. Atunci când separi oamenii în grupuri, încep să creadă că un grup e mai bun decât altul. Gândul îmi zboară la cărţile de medicină ale tatei şi la faptul că

suntem cu toţii alcătuiri din aceleaşi organe, oase şi sânge, indiferent de religia noastră.

M-am dus în camera mea ca să-mi strâng lucrurile. Amil terminase deja. Şi-a împachetat doar creioanele, blocul de desen şi câteva haine. Avem voie să ne luăm doar câte un bagaj. Mâine vom lua trenul spre graniţă şi, de acolo, vom porni cu alt tren spre Jodhpur*, noul nostru cămin. Vom ajunge la gară cu o căruţă, ne-a spus tata. Mi-am împachetat hainele, trei creioane de scris, jurnalul şi toate bijuteriile tale, pe care le ţin într-un săculeţ din mătase pentru condimente. Tata mi-a atras atenţia să nu le mai port, căci oamenii ar putea încerca să mi le ia. Am pus în săculeţ şi moneda de aur pe care mi-a dăruit-o doctorul Ahmed. Am luat şi un pumn de pământ din grădină, ca să am mereu cu mine o fărâmă din tărâmul pe care ai păşit cândva, o părticică din India mea.

Cu drag, Nisha

17 august 1947

Dragă mamă,

E clar. Kazi nu vine mâine cu noi, ne-a spus azi tata. Am tot păstrat speranţa că vom găsi o cale, dar tata spune că e prea primejdios, iar Kazi nu vrea să ne pună în pericol. N-ar putea să spună că e hindus şi să poarte hainele tatei?

în seara asta am luat o cină frugală, din paratha şi dai, de vreme ce majoritatea lucrurilor se aflau în bagaje sau le dăruiserăm altora. Kazi a făcut una dintre mâncărurile mele preferate: dai de linte roşie, cu boabe de muştar, ce-mi trosnesc acum printre dinţi. în timp ce o pregătea, stăteam pe scăunelul din lemn, legănându-mi picioarele prin aer. Nu voiam să-l ajut, nu în seara asta. Am bătut în tejghea ca să-l fac să se uite la mine, căci nu ştiam dacă puteam să-i rostesc numele cu glas tare.

Şi-a ridicat privirea în timp ce zdrobea chimionul cu mojarul.

- Ce e, Nishi? m-a întrebat el.

Mi-am aţintit privirea în podea şi mi-am muşcat buza cu putere.

- Trebuie să vii cu noi, am murmurat cu glas frânt.

Lacrimile au început să-mi curgă pe obraji. Mi le-am şters repede.

- Nu-i nimic, Nishi. Şi eu am plâns, mi-a spus apoi, dându-mi un prosop mic de bucătărie.

L-am privit uluită.

- Da, am plâns, dar v-aş pune în pericol dacă aş pleca împreună cu voi. Oamenii cred că ieşind la luptă şi-i apără pe-ai lor, dar e vorba numai despre frică, a continuat el.

- Dar cum şi-ar da ei seama dacă ai purta hainele tatei şi ai spune că eşti hindus? l-am întrebat, de data asta cu glas mai puternic.

- Oamenii reusesc cumva să afle aceste lucruri. Ar trebui să-mi schimb numele. Şi aş avea nevoie de acte false. E mult prea periculos.

- Aşadar, nu vrei să vii cu noi pentru că ţi-e frică, am spus, fără să stau prea mult pe gânduri.

- Ar trebui să vorbeşti mai mult, Nishi. Eşti un copil inteligent. Poate că ţi se întâmplă asta din cauză că ai petrecut foarte multă vreme ascultând, în loc să vorbeşti.

Simţeam cum obrajii îmi iau foc.

- Da, mi-e frică. Dar mai mult pentru voi decât pentru mine. Dacă vi s-ar întâmpla ceva din cauza mea, mi-ar fi cu neputinţă să mai trăiesc cu povara asta pe suflet.

Mi-am strâns mâinile în pumni, încercând cu greu să-mi stăpânesc lacrimile. Kazi a continuat, spunându-mi că urma să aibă grijă de casă, în speranţa că, poate, într-o bună zi ne vom întoarce. A turnat apoi pudra de chimion într-un bol mic, evitându-mi privirea. A spălat mojarul şi pisălogul şi le-a uscat. Eu îl urmăream în tăcere, simţindu-mi gâtul uscat şi iritat. Mi-a oferit apoi vasul de măcinat mirodenii, rugându-mă să-l iau cu mine.

Am clătinat din cap. Dacă îl acceptam, însemna să-mi iau cu adevărat rămas-bun. Nu puteam să-l pierd pe Kazi. Nu voiam s-o fac.

Mi-a înfăşurat mâinile de jur împrejurul mojarului şi mi-a spus să mă gândesc la el ori de câte ori îl voi folosi.

- Nu uita ce te-am învăţat. Arta pregătirii bucatelor îi aduce mereu pe oameni laolaltă.

Mi-am plimbat degetele pe marmura fină şi albă a vasului, ce căpătase în interior o nuanţă aurie din cauza tuturor mirodeniilor măcinate. L-am pus pe tejghea şi am clătinat din cap. îmi tremura tot corpul. Kazi l-a împins din nou spre mine.

- Chiar dacă nu-l iei cu tine, eu tot va trebui să rămân şi tu tot vei fi nevoită să pleci, a continuat apoi. Nu schimbă cu nimic situaţia.

L-am luat şi am fugit din bucătărie. L-am înfăşurat strâns într-un şal şi l-am îndesat printre lucrurile din bagaj, ca să nu-l vadă tata, căci nu m-ar fi lăsat să iau un lucru atât de greu.

Am luat masa în tăcere şi apoi, în timp ce Kazi strângea vasele, Amil s-a dus la el şi l-a îmbrăţişat cu putere. Tata privea scena cu ochii în lacrimi. Apoi i-a spus lui Amil să plece. Eu n-am putut să-l îmbrăţişez pe Kazi. Eram mult prea tristă. M-am ridicat în picioare şi m-am dus după Amil, care fugise în grădină. Stătea la capătul brazdei de spanac şi rupea frunzele lujerilor, îndesându-le apoi în gură.

- Cine o să mănânce tot spanacul ăsta? Kazi nu va reuşi de unul singur, a spus el.

Am rămas tăcuţi ceva timp. Soarele începuse să apună. Auzeam foşnetul păsărilor, al insectelor şi al altor vieţuitoare, care fie se duceau la culcare, fie se trezeau din somn.

- Crezi că îl vom mai vedea vreodată pe Kazi? a întrebat Amil.

Nu voiam să-i răspund în niciun fel. Mi-era teamă că nu îl vom mai vedea. Dar acest lucru ar fi sinonim cu moartea lui, nu-i asa?

- Mie nici nu-mi vine să cred că plecăm, i-am răspuns, în cele din urmă. Am senzaţia că o părăsim şi pe mama, am adăugat apoi, în şoaptă. Pentru că a stat în casa asta. Nu o vom mai găsi în noul nostru cămin.

- Nu e nici aici, indiferent ce prostii ţi-ai băgat în cap.

- Nu spun prostii! am ţipat mânioasă, facându-l să tresară.

Apoi am început din nou să plâng, iar Amil şi-a aţintit privirea în altă parte. S-a ridicat iute în picioare şi a luat-o la fugă spre casă. Probabil că l-am speriat. Mă simţeam ruşinată şi singură. Dacă ai fi aici, mamă, m-ai lua în braţe şi mi-ai şterge lacrimile? M-ai iubi mai mult decât toţi ceilalţi?

Amil s-a întors în fugă şi mi-a dat o batistă. Am răsuflat uşurată. I-am mulţumit, încântată că nu mă lăsase complet singură. Am luat batista şi mi-am şters nasul şi ochii, simţindu-mă puţin mai liniştită.

- N-am cunoscut-o niciodată. Ce rost are să ne gândim la ea? a întrebat apoi.

Am încuviinţat din cap. Nu mă deranjează felul lui de a gândi. Poate că te iubeşte în adâncul sufletului său,

dar mie îmi surâde ideea că eşti numai a mea. Am senzaţia că te cunosc, căci mă cunosc pe mine însămi, iar eu sunt o parte din tine, pentru că tu m-ai născut. O să te port cu mine, în paginile jurnalului meu, în săculeţul cu bijuterii şi în pumnul de pământ luat din India.

- Şi eu mă gândesc uneori.

- La mama?

- Da, puţin. E atât de frumoasă în fotografie! Sunt convins că era cu totul diferită, mi-a răspuns, oprindu-se deodată.

- Cum adică? l-am întrebat.

Dar ştiam răspunsul. Diferită faţă de tata. Vezi, mamă, că te iubeşte? Doar că îi este greu s-o spună în cuvinte. Oare si

Amil vede lucrurile la fel ca mine? El se mişcă si vorbeşte mai mult decât mine, descătusându-si sufletul, pentru ca gândurile să nu-i rămână prizoniere, aşa cum rămân ale mele. îmi doresc uneori să fiu Amil. E ciudat să-ţi doreşti să fii băiat, mamă? Mi se pare mult mai uşor. Dar poate că tata nu m-ar mai iubi atât de mult.

Amil s-a aşezat lângă mine, rezemându-se de umărul meu. îi simţeam căldura trupului mereu agitat. Acum însă stătea nemişcat, în timp ce priveam împreună din grădină, pentru ultima oară, apusul soarelui.

Cu drag, Nisha

18 august 1947

Dragă mamă,

Iţi împărtăşesc gândurile numai la lumina lunii, sub plasa de ţânțari, aşa că va trebui să mă ierţi dacă scrisul ţi se pare neglijent. Abia văd ce scriu pe hârtie, dar am un talent aparte. Pot să scriu fără să văd. Am încercat să plecăm azi de dimineaţă. Soarele nici nu se ivise încă pe cer. Kazi a rămas la el acasă. Aseară, înainte de culcare, a venit să-şi ia încă o dată rămas-bun de la noi şi ne-a spus că a doua zi, când aveam să plecăm, avea să rămână în căsuţa lui, ca să nu ne pună în pericol.

- Până când ne va fi dat să ne vedem din nou, ne-a spus şi ne-a îmbrăţişat pe amândoi.

Nu puteam să plâng. Mă simţeam ca o frunză uscată, plutind în vânt, întrebându-mă unde voi poposi. Am încuviinţat doar din cap şi m-am îndepărtat uşor. Simţeam că, dacă mi-as fi luat rămas-bun, nu aveam să ne mai vedem vreodată.

Amil l-a desenat o dată pe Kazi în bucătărie, cu un prosop pe umăr, tăind legume. Kazi arăta foarte serios în desen, ţinându-şi ochii întredeschişi şi buzele lipite. Am scotocit prin mormanul de desene pe care Amil le ţine în colţul camerei noastre, încercând să-l găsesc pe cel al lui Kazi, dar n-am reuşit.

Dadi ne-a trezit încet şi ne-a dat apoi să mâncăm nişte iaurt cu roti*, făcută cu o zi înainte. Nimeni nu, *7*

scotea vreun sunet. Ştiam cumva cu toţii că trebuia să păstrăm tăcerea, ca şi când cuvintele rostite cu glas tare în aerul fragil ar fi putut sparge ceva. Poţi afla multe despre o persoană privindu-i faţa - felul cum se uită la tine, cum încuviinţează din cap, strânge din buze ori îşi întoarce capul într-o parte. Foarte multe lucruri se pot exprima fără cuvinte.

Ne-am adunat lucrurile, vorbind doar din priviri, dând din cap, ridicând din umeri sau arătând ceva cu degetul. Eu şi Amil ne-am luat fiecare bagajul. Duceam în spate saci de dormit, legaţi de raniţe[8]. Tata încărcase tot ce putuse în căruţa cu coviltir: lucrurile lui Dadi, hainele lui, doi saci de dormit, o plasă de ţânțari, trusa medicală, câteva cărţi, mâncare şi urcioare cu apă, câteva oale, cratiţe şi căni şi unul dintre tablourile tale făcut sul. Tata nu ni l-a arătat, dar eu le cunosc pe toate, după mărime. Şi cred că l-a luat pe cel care-mi place cel mai mult - un tablou înfăţişând o mână ce ţine un ou. M-am întrebat mereu dacă ai pictat mâna cuiva sau doar ţi-ai imaginat-o. Pare mâna unei femei. A lui Dadi? Sau a ta? Şi de ce ţine un ou? Când l-am văzut în căruţă, am fost extrem de fericită. Trebuia să luăm mai multe dintre lucrurile tale. Eu am bijuteriile tale. Am pumnul de pământ luat de acasă şi jurnalul acesta.

Plănuiam să ajungem la tren cu căruţa şi, ca să nu ne vadă nimeni, trebuia să plecăm înainte de ivirea zorilor. Tata aflase că, atunci când voiau să plece, oamenii se confruntau adesea cu revoltele semenilor lor. Unchiul Raj şi unchiul Rupesh au plecat cu trenul în urmă cu câteva zile şi se află acum de cealaltă parte a graniţei. Ne vor căuta un loc unde să locuim, aşa că, atunci când vom ajunge acolo,

8 Raniță — sac din pânză, din piele sau material plastic, purtat în spate (sau pe un umăr) de militari, de vânători, de turiști etc. și care servește la transportarea comodă a alimentelor și a altor lucruri necesare la drum; rucsac. (N. red.)

vom avea şi o casă. Tata susţine că suntem extrem de norocoşi, căci mulţi oameni vor rătăci pe străzi fără adăpost deasupra capului.

Cei de la spital l-au rugat pe tata să le rămână alături mai mult decât şi-ar fi dorit el, până la sosirea unui alt doctor. Un medic musulman îi va lua locul şi va lucra împreună cu doctorul Ahmed. Se va muta în casa noastră. Oare Kazi îi va găti şi lui de acum înainte? Nu voiam să mă gândesc la asta. “Sper să salveze mai multe vieţi decât am făcut-o eu”, a fost singurul lucru pe care l-a spus tata când s-a întors pentru ultima dată de la spital. S-a retras apoi în camera lui, de unde n-a mai ieşit toată seara.

îmi ţineam raniţa cât mai aproape de mine, căci nu voiam ca tata sau Dadi să descopere cât de grea era din cauza mojarului şi a pisălogului. Ieri, când ne strângeam lucrurile, tata l-a obligat pe Amil să ia cu el cartea cu povestirile inspirate din *Mahabharata*, doar câteva desene si numai două creioane. Amil era furios pentru că trebuia să ia cartea şi să lase desenele, dar tata i-a spus că nu mai era cazul să vocifereze ca un copil răsfăţat, căci acum era bărbat în toată firea. Amil a încetat să mai ţipe şi a înghiţit în sec. A clătinat din cap şi s-a îndepărtat. S-a dus în camera noastră şi şi-a strâns toate desenele într-un teanc. Le-a luat apoi cu el în bucătărie şi l-a rugat pe Kazi să le ardă în sobă. Nu voia să le lase celor care aveau să vină în urma noastră.

Kazi le-a aşezat prudent pe masă şi i-a promis lui Amil că va avea grijă de ele. Dacă avea să plece la rândul său, avea să le ia cu el.

- Nu, a spus Amil. Acum sunt bărbat în toată firea, a adăugat, luând desenele şi aruncându-le în focul din sobă.

A fost atât de iute, încât Kazi nu l-a putut opri. Apoi a fugit afară. Am rămas încremenită, cu ochii aţintiţi la Kazi. Simţeam cum lacrimile ameninţau să-mi curgă din nou, dar le-am şters repede cu mâna şi m-am apropiat de sobă. Vedeam cum toate desenele lui Amil se prefăceau în scrum.

Şi Kazi le privea. M-a cuprins cu braţul în timp ce ne uitam la flăcări.

- O să deseneze altele. O să facă alte desene când veţi fi din nou la voi acasă, mi-a spus el, încercând să mă facă să mă simt mai bine, dar, dintr-un motiv sau altul, aveam senzaţia că cineva mi-a înfipt un cuţit în inimă.

- Amil, de ce-ai făcut asta? l-am întrebat, ceva mai târziu, în timp ce stătea pe podea, împăturind şi despăturind o foaie albă de hârtie.

- Oricum ar fi pierit în foc, aşa că am preferat să le ard eu.

- Dar Kazi a spus că va avea grijă de ele. Nu le-ar fi ars nimeni.

- N-avem de unde să ştim asta, a răspuns Amil, clătinând mânios din cap. Poate că vor da foc casei până la temelie, a continuat, în şoaptă.

- Nu se va întâmpla aşa ceva, am protestat eu. Vine o altă familie aici.

- Mai bine i-ar da foc, mi-a spus Amil, cu ochi mânioşi şi întunecaţi.

- Doar nu vorbeşti serios, i-am răspuns.

Dar ştiam că vorbea cât se poate de serios.

Se legăna pe loc, continuând să împăturească şi să despăturească foaia de hârtie. Am stat un timp cu el, privindu-l cum o mototolea mânios. I-am luat din mână bucata de hârtie boţită. Nu s-a împotrivit.

- Hai să stăm cu Kazi! a spus deodată, ridicându-se iute în picioare.

îmi dădeam prea bine seama că încerca să-şi ascundă sentimentele. Nu voia să se lase pradă mâniei. îmi plăcea că-şi dorea să fie mereu vesel. Refuz uneori să-mi alung supărările, de parcă n-ar mai fi la fel de importante dacă aş face asta, dar Amil nu seamănă cu mine. Când ne certăm, este mereu primul care-şi cere iertare şi primul care-mi întinde mâna să ne împăcăm. Dar, în ultimele zile, i-am văzut deseori mânia din ochi.

Nu ştiam dacă îmi doream să stau cu Kazi, dar l-am urmat. Am rămas toţi trei împreună în timp ce Kazi împacheta lucrurile din bucătărie şi ne făcea pachete cu mâncare. Ne-a dat să ronţăim felii de ridichi şi ardei cât timp şi-a văzut de treabă. Apoi am început să-l ajutăm şi noi, curăţând cratiţe şi legând la gură pungi de orez şi linte, pe care Kazi fie le împacheta pentru noi, fie avea să le ia acasă la el. Mă simţeam mai bine dacă făceam ceva. Dacă lucram în bucătărie, îmi puteam imagina că nimic din toate astea nu se întâmpla. Pregăteam masa, ca de obicei. Oare dacă îmi imaginam lucrurile cu mai multă ardoare, fanteziile mele puteau deveni realitate?

Astfel, azi de dimineaţă, în timp ce ne strecuram în aerul răcoros de afară şi încărcăm ultimele lucruri în căruţă, am auzit paşii cuiva venind în fugă spre noi. Cred că am fost prima care i-a auzit, căci mi-am ridicat privirea în direcţia lor şi apoi toţi ceilalţi mi-au urmat exemplul. Scârţâitul sandalelor pe pietriş părea tot mai apropiat şi mai puternic. Tata ne-a împins pe toţi trei înapoi în casă.

- Intraţi! ne-a spus el cu glas şoptit şi aspru, împingându-ne de la spate. Ascundeţi-vă în cămară!

Dadi ne-a apucat de braţe şi ne-a tras după ea în casă. Cineva venea după noi.

Ne-am ghemuit din nou în cămară, încercând să ne ţinem răsuflarea. Era mai goală acum. Dadi mişca uşor din buze, murmurând rugăciuni. Auzeam glasuri înăbuşite de bărbaţi, dar nu păreau nici mânioase, nici înspăimântate. Mă temeam să nu-i facă cineva rău tatei, dar vocile şoptite pe care le auzeam îmi sugerau că vorbea cu un alt bărbat, ce-mi părea cunoscut, dar pe care nu reuşeam să-l identific. Poate că cineva îi spunea că nu trebuia să plecăm, că decizia noastră era o greşeală imensă.

Simţeam pe umărul meu răsuflarea caldă a lui Dadi. Amil m-a luat de mână. Era rece si uscată. A mea era fierbinte şi transpirată. Am aşteptat mult timp în tăcere.

Cineva a deschis deodată usa cămării, scăldându-ne privirile înspăimântate şi nedumerite în lumina primelor raze de soare.

- Nu putem să plecăm astăzi, ne-a spus tata.

Am răsuflat uşurată. însemna oare că nu va mai trebui să plecăm deloc? O fărâmă de speranţă mi se strecura în suflet.

- De ce? a întrebat Dadi.

- Vărul Nikhil a venit să ne spună că se întâmplă lucruri îngrozitoare în unele trenuri care încearcă să treacă graniţa. Ei s-au hotărât să mai rămână. Dar noi nu putem să mai stăm.

- Ce lucruri îngrozitoare? a întrebat Amil, cu mânie şi curiozitate în voce.

Si eu voiam să ştiu, mamă. Voiam să aflu ceva atât de groaznic, încât s-o iau la fugă fără să mai privesc înapoi.

- V-am zis deja că sunt ucişi oameni, a răspuns tata cu indiferenţă în glas, de parcă ne-ar fi spus să ne ducem la culcare.

N-a spus însă despre cine era vorba şi nici unde şi cum se întâmplau astfel de lucruri.

Dadi a început să rostească rugăciuni, de data asta cu voce tare. Stăteam cu toţii ghemuiţi în cămară.

- Mamă! a ţipat tata la ea.

Dadi a pus capăt rugăciunilor, strângând liniştită din buze.

- Ce-o să facem? a întrebat apoi. Sunt cel puţin o sută şaizeci de kilometri până la graniţă.

- O să plecăm mâine pe jos. Acum s-a luminat deja, i-a răspuns tata. Va trebui să mai stăm aici o zi. Pe drum, ne putem opri la unchiul Rashid. O să trimit pe cineva să-i dea de veste. E cam pe la jumătatea drumului.

- Rashid! a exclamat Dadi.

- Unchiul Rashid? a întrebat Amil, iar ochii mi s-au luminat deodată.

I-am mai auzit numele, cu mult timp în urmă. Cred că e fratele tău, mamă. Sper ca tata să-i răspundă lui Amil.

- Sst! ne-a redus el la tăcere. Trebuie să ascultaţi cu atenţie tot ce vă spun acum. Diseară o să dormim la Kazi, ca să lăsăm impresia că am plecat deja. Revoltele sunt tot mai aproape.

- Dar... a zis Amil.

Insă tata l-a oprit, ridicând mâna.

- Gata, Amil! a spus apoi cu glas aspru.

Mi s-au pleoştit umerii. M-am simţit apoi copleşită de vinovăţie, cum mă simt mereu când îmi doresc ca Amil să-l sâcâie pe tata cu întrebările lui. Voiam să aflu dacă aveam dreptate în privinţa unchiului Rashid. Am intrat doar rareori în căsuţa lui Kazi. Se ducea acolo doar ca să doarmă şi să petreacă zilele libere de duminică. Nu aveam voie să-l deranjăm atunci. S-a întâmplat însă de câteva ori ca eu şi Amil, plictisiţi de moarte, să nu-l ascultăm pe tata şi să-i facem o vizită lui Kazi. Odată, acum un an, Amil a găsit o roşie ciudată în grădină. Părea formată din trei roşii lipite laolaltă.

- Hai să i-o arătăm lui Kazi! a spus el, legănând-o deasupra capului.

- Nu se poate, i-am răspuns, luându-i-o din mână ca să n-o scape şi să se crape.

Voiam să ştiu ce gust are o asemenea roşie.

- întotdeauna respecţi regulile, mi-a zis Amil, încrucişându-şi braţele.

- Iar tu n-o faci niciodată, i-am răspuns eu. De aceea îl necăjeşti pe tata.

Mi-am regretat imediat vorbele. Dar nu acesta era motivul pentru care tata se supăra pe Amil. Ci pentru că nu înţelegea de ce Amil avea note atât de mici la şcoală şi se temea că nu avea să ajungă niciodată doctor.

Dar Amil nu s-a supărat pe mine. Doar a oftat.

- De ce nu le vorbeşti şi celorlalţi aşa? Mă laşi pe mine să încalc toate regulile. îţi place aşa.

Nu ştiam ce să-i răspund. Mi-a smuls apoi roşia din mână şi a luat-o la fugă spre căsuţa lui Kazi, înainte să pot

reacţiona în vreun fel. M-am luat, uluită, după el, întrebându-mă dacă îmi plăcea într-adevăr această stare. Dar cred că şi lui îi plăcea. Eu aveam sentimente pe care el nu le putea trăi, iar Amil zicea lucruri pe care eu nu le puteam spune nimănui, cu excepţia lui.

Kazi nu ne-a lăsat să stăm prea mult, ne-a acceptat cadoul şi ne-a trimis acasă. Nu ştiu cum îşi petrece timpul în zilele lungi de duminică. Mi se închid ochii, mamă. Iţi voi termina povestea când voi putea.

Cu drag, Nisha

19 august 1947

Dragă mamă,

Căsuţa lui Kazi are două camere: o sufragerie cu o bucătărioară şi mobilată cu o măsuţă şi două scaune în mijloc şi un dormitor cu un pat, un covoraş, un scaun într-un colţ şi un birou micuţ. Peretele sufrageriei este împodobit cu o tapiserie mică şi cam asta e tot ce pot spune despre ea.

Ieri am stat toată ziua în dormitor, într-o linişte deplină, citind, desenând şi sperând că nu avea să vină nimeni să ne facă rău. Casa noastră era pustie şi întunecată. Nu mai aveam căruţa, aşa că urma să luăm cu noi doar ce puteam căra în spate. Trebuia să lăsăm tabloul tău în grija lui Kazi. Tata îşi facea griji din cauza apei. Dadi spunea că e prea grea de cărat şi că nu simte nevoia să bea prea mult. Tata ne-a obligat să luăm oricum lucruri în plus.

Stăteam pe podea, cu spatele rezemat de pereţi. Eu şi Amil ne aflam într-o parte a camerei, iar tata şi Dadi în cealaltă parte. Mi se părea ciudat că nu aveam voie să vorbim. Dintr-odată, nu-mi doream decât să vorbesc. Oare asta îşi doresc toţi copiii normali? Voiam să-l întreb pe tata cum se simţea la gândul că avea să-şi abandoneze casa şi spitalul. Voiam să-l întreb dacă îi era teamă. Si dacă ne vom mai întoarce vreodată. Vorbeam din când în când în şoaptă cu Amil, dar tata şi-a dus degetul la gură, făcându-ne semn să tăcem, astfel că nimeni n-a mai scos niciun sunet mai

bine de vreo oră. Cuvintele îmi ardeau pe buze. “Oare oamenii chiar ne-ar auzi vorbind?” m-am întrebat în gând. Dar n-am îndrăznit să-l supăr pe tata.

Speram în continuare că nu vom pleca. Ci doar că vom dormi câteva zile în căsuţa lui Kazi şi ne vom întoarce apoi acasă la noi. Speranţa mă ajuta să trec mai uşor peste orele chinuitoare de aşteptare. Kazi stătea de pază afară. îmi doream foarte mult să stau şi eu cu el.

El şi tata au făcut un plan. Kazi avea să bată de trei ori la uşă dacă simţea vreun pericol, iar noi urma să sărim pe geam şi să ne adăpostim în şopronul din spatele căsuţei sale. îmi era greu să-mi imaginez cum aveau să sară pe fereastră tata şi Dadi. Gândul acesta m-a făcut să zâmbesc, deşi ştiam prea bine că nu trebuia să râd de lucruri atât de serioase.

Din când în când, la interval de câteva ore, Dadi ne dădea să mâncăm linte cu roti şi câteva ridichi, urmate de câte o felie de mango. îmi păstram feliile de mango într-un şervet din pânză, ca să le mănânc pe toate odată înainte de culcare. De fiecare dată când mâneam câte o felie, mă simţeam fericită pe moment. Cu cât erau mai multe felii, cu atât fericirea dura mai mult. Când mi-am pregătit rogojina pentru culcare, simţeam încă în gură sucul dulce de mango.

- A fost cea mai lungă zi din viaţa mea, mi-a şoptit Amil la ureche.

Am dat ferm din cap şi m-am rezemat de umărul lui osos. Dadi stătea cu picioarele încrucişate şi murmura rugăciuni. Tata făcea exerciţii fizice. Dacă mie tăcerea îmi părea o povară, pentru Amil era un adevărat calvar.

Am încercat să citesc, dar mi-era cu neputinţă să mă concentrez asupra cărţii. Aşteptam şansa să vorbesc cu Kazi. Stăteam, de asemenea, cu urechile ciulite, încercând să surprind zgomote de paşi, scrâşnetul pantofilor pe pietriş, ţipete tot mai apropiate sau trosnetul unei torţe. Dar şi semnalele de alarmă ale lui Kazi. Mă gândeam şi la tine, mamă. Cât şi la tabloul tău, cu mâna ce ţine un ou. Poate

că l-ai pictat pe când ne purtai în pântec, iar vântul îţi răvăşea părul prin ferestrele deschise ale casei. Poate că, atunci când l-ai pictat, erai mai fericită decât ai fost sau vei fi vreodată.

Am pornit la drum când soarele începea să se ivească printre nori. Amil mă privea nervos, muşcându-şi buza.

- Totul o să fie bine, a spus Dadi mângâindu-ne mâinile. Tatăl vostru o să ne ducă dincolo.

Dar eu nu voiam să merg dincolo. Cuvântul acesta îmi amintea de tărâmul morţilor. Al oamenilor pe care tata nu i-a putut salva în spital. De tine, mamă. Tu eşti dincolo. Noi suntem încă aici.

- Unde e Kazi? a întrebat Amil în şoaptă când am ieşit afară.

- Şi-a luat deja rămas-bun. Cred că este de ajuns, i-a răspuns tata cu glas răguşit.

Am pornit apoi pe drumul prăfuit, trecând prin faţa casei noastre. N-am putut să o privesc făţiş, ci doar cu coada ochiului. Voiam să-i văd chipul lui Kazi pentru ultima oară. Era oare supărat pe mine pentru că nu mi-am luat rămas-bun de la el cum se cuvine? Eu m-aş fi supărat. Ce fraieră am fost crezând că voi avea altă şansă! Am strâns raniţa în braţe, simţind printre degete mojarul şi pisălogul. Era tot ce aveam de la el. Am plâns în tăcere, fără să scot vreun sunet. Numai umerii îmi tremurau. Apoi mi-am înghiţit lacrimile.

N-am luat-o prin oraş. Era prea periculos. Am străbătut câmpuri sălbatice cu ierburi înţepătoare, până am ajuns pe un drum ce ducea spre deşert. Vedeam oameni care se îndreptau fie în direcţie opusă, fie urmau aceeaşi cale ca noi. Unii mergeau în căruţe trase de boi, pline până la refuz. Alţii călăreau pe cămile. Căram puţine lucruri faţă de ceilalţi drumeţi, cu excepţia apei. Fiecare dintre noi ducea câte un urcior mare cu apă, ce-avea să ne ajungă câteva zile, până reuşeam să le umplem din nou. Tata căra două urcioare.

înainte de a porni la drum, tata ne-a spus să mergem cu capul în jos şi să nu vorbim cu nimeni, indiferent despre cine ar fi vorba. Dadi nu se dezlipea de lângă mine. M-a sfătuit să mă înfăşor cât mai bine cu salul, căci eram mare acum si nu trebuia să am încredere în oameni necunoscuţi. Nu i-am mărturisit asta lui Dadi, dar am încredere doar în patru oameni pe lumea asta: tata, Dadi, Amil şi Kazi. Şi în tine, mamă, am încredere.

Am senzaţia că suntem personajele unei poveşti acum. Am auzit astfel de poveşti, despre oameni care şi-au părăsit casele, fugind din calea războiului doar cu hainele de pe ei şi câteva bucate în raniţe. Asta facem si noi acum, chiar dacă nu suntem în război. Dar parcă am trăi un război. Păşesc cu greu, de parcă picioarele refuză să atingă pământul, de parcă trupul nu ar fi al meu. Am fost nevoiţi să lăsăm acasă tabla şi piesele de şah. Am lăsat-o şi pe Dee, vechea mea păpuşă. O primisem în dar de la mătuşa Deepu pe când aveam doi ani, aşa că am botezat-o Dee în amintirea ei. Pe drum, gândul mi-a fugit la Dee, la sariul* ei ponosit, în nuanţe aurii şi portocalii, şi la buzele ei micuţe, vopsite în roşu. Avea chiar şi nişte cerceluşi aurii în urechi şi o bijuterie verde pe frunte ca bindi*. Mi-era atât de dor de ea, încât am simţit cum mi se strângea inima în piept, chiar dacă nu m-am mai jucat cu Dee de când aveam zece ani. Stătea lângă mine, în camera noastră, ca să vegheze asupra mea şi a lui Amil. Acum va ajunge, probabil, în grija altei fetiţe care o va găsi.

Am mers toată ziua, cu raniţele în spate. Mergeam încet din cauza lui Dadi, care se mişca lent şi greoi. Tata ne-a spus că trebuia să străbatem cel puţin şaisprezece kilometri pe zi, poate şi mai mult, dacă ne era cu putinţă, în patru ore. Dar cu popasuri vom face cinci sau şase ore. Astăzi am mers şapte ore, poposind deseori pe drum, aşa că am străbătut, probabil, douăzeci şi patru de kilometri. Ne-a mai spus că aveam voie să bem apă doar din oră în oră, regulă greu de respectat, dar am reuşit să mă supun, sorbind doar

câteva picături când ne zicea s-o facem. L-am văzut pe Amil bând pe furiş, dar nu l-am dat de gol.

în seara asta, tata ne-a găsit un adăpost lângă o stâncă mare din apropierea unui pâlc de arbuşti. Seamănă cu o peşteră. Nu vrea să stăm alături de celelalte familii care s-au oprit în preajmă ca să petreacă noaptea. îi place intimitatea. Acasă nu primeam prea multe vizite. Cred că singurul lui prieten apropiat era doctorul Ahmed. îi plăceau petrecerile, dar când se întorcea acasă de la spital voia să se bucure de puţină linişte. Cred că-i place mai mult să-i îngrijească pe oameni decât să stea în compania lor.

Ne-am lăsat jos raniţele, iar tata ne-a rugat să-l ajutăm să facă focul, ca să ţinem la distanţă animalele şi insectele. Am pornit cu Amil în căutarea vreascurilor şi frunzelor uscate. Tata le-a aşezat apoi pe toate grămadă, punând vreascurile deasupra frunzelor uscate, şi a aprins focul. Priveam cum flăcările mistuiau frunzele, cuprinzând apoi vreascurile. Nu reuşesc să-mi desprind ochii de la flacăra dogoritoare. De ce mi se pare atât de fermecătoare?

Când focul s-a înteţit, ne-am încălzit mâncarea - roti şi dai. Aveam doar o cratiţă la noi. Şi provizii de roti, dai, nuci, fructe uscate, mazăre, linte şi orez.

- Tată, a spus Amil aşezându-se pe jos şi ronţăind dintr-o roti uscată, asta e toată mâncarea pe care o avem? Şi dacă rămânem fără apă? a întrebat apoi, arătând cu mâna spre raniţa tatei.

- Beţi cu multă grijă! Câte o înghiţitură la fiecare oră. Vom găsi apoi un izvor de unde să ne umplem din nou urcioarele.

- Dar dacă... a început Amil.

Tata şi-a dus însă degetul la buze.

- Câte o înghiţitură la fiecare oră, a repetat el. Vom găsi apoi alte surse de apă.

- In mijlocul pustietăţii? a insistat Amil, arătând împrejurimile cu mâna.

Tata l-a străfulgerat cu privirea, în timp ce flacăra focului îi dansa în ochi. Amil a închis gura în cele din urmă, scormonind tăciunii încinşi. înainte de a ne culca, ne-am uitat de jur împrejur după scorpioni. Ne-am adăpostit cu toţii sub pânza mare contra ţânţarilor. Trebuia să ne ţinem lucrurile, urcioarele cu apă şi proviziile de mâncare cât mai aproape de noi, îndesate în raniţe, ca să nu cadă pradă oamenilor sau animalelor. Am stat un timp în jurul focului, iar Dadi ne-a cântat, spulberând tăcerea nopţii cu glasul ei ascuţit. Amil a făcut cu un băţ câteva desene pe nisip. Nu voiam să-mi scot jurnalul în faţa tuturor, dar scrisul a devenit acum un obicei, o necesitate care mă cuprinde mereu odată cu lăsarea nopţii. Fiindcă se lăsa întunericul, am simţit tot mai intens nevoia de a scrie. Am scos atunci din raniţă jurnalul şi creionul. Tata mă privea stăruitor. M-am întins pe jos şi am început să scriu.

- Ce e ăsta, Nisha? m-a întrebat el.

- Jurnalul meu, i-am răspuns cu glas stins.

- Jurnalul tău? a repetat, cu o expresie gravă pe chip.

- Mi l-a dăruit Kazi, i-am spus, strângându-l cu putere în mâini.

Am înţeles acum ce-a vrut Kazi să spună când m-a sfătuit să scriu în paginile lui toate lucrurile pe care adulţii nu le vor putea povesti.

- Bine, vezi-ţi atunci de treabă! m-a îndemnat tata, cu o privire caldă, întorcându-şi capul într-o parte. Dar numai câteva minute. Trebuie să te odihneşti.

>

- Da, tată, i-am răspuns, în timp ce creionul îmi aluneca deja pe hârtie, simţind un fior de nerăbdare.

Apoi ţi-am scris cele de mai sus.

Cu drag, Nisha

20 august 1947

Dragă mamă,

Aproape că am rămas fără apă. Nu s-ar fi întâmplat asta atât de curând, dar Amil a vărsat atât urciorul lui, cât şi pe

al lui Dadi când a încercat să le care pe amândouă în dimineaţa asta. Tata l-a mustrat, reproşându-i că acum este bărbat în toată firea si ar trebui să care si

, > raniţa lui Dadi. Dar Amil este atât de slab şi de plăpând, ca o crenguţă pe care o poţi rupe cu uşurinţă în două. Sunt convinsă că Dadi îşi poate duce singură bagajul. Amil s-a supus fără crâcnire şi, când şi-a pus în spate ambele raniţe, încărcate până la refuz, urcioarele cu apă au căzut, iar dopul le-a sărit în nisip. Nici n-a observat la început. Eu am văzut. Sau, mai bine spus, înainte de a vedea, am auzit cum apa curgea gâlgâind, formând un pârâiaş în pământul uscat.

- Amil! l-am strigat eu, luând-o la fugă spre el.

Am îndreptat urcioarele şi le-am pus dopurile cât mai repede cu putinţă, de parcă iuţeala mea ar fi putut îndrepta răul făcut. Tata şi Dadi ne priveau încremeniţi. M-am uitat la Amil. Stătea cu gura deschisă. Ochii lui păreau atât de speriaţi şi de neajutoraţi, încât am simţit cum mi se strângea inima. Şi-a îndreptat privirea spre tata, ca un căţeluş ce-şi aştepta pedeapsa. M-am ridicat în picioare, ţinând în mâini urcioarele aproape goale, şi m-am aşezat în faţa lui Amil, ca un scut între ei doi.

Tata a venit încet spre noi. Amil şi-a lăsat capul în pământ. Tata strângea mânios din buze. A luat urcioarele, le-a înşirat în tăcere şi pe celelalte pe pământ şi a turnat apă în cele aproape goale. Apoi ni le-a dat înapoi.

- N-o mai vărsa! Apa înseamnă viaţă. Gândeşte-te la ea ca la ceva nepreţuit! i-a spus lui Amil, scrâşnind din dinţi.

- îmi cer iertare, tată, a răspuns el, dând din cap şi cu privirea aţintită în pământ.

Amil avea ochii plini de lacrimi. M-am încordat ca un arc. “Nu plânge, Amil, te rog să nu plângi!” Plângea mereu mai mult decât mine. Când era mic, avea deseori accese de furie. Tata se facea tot mai roşu la faţă, în timp ce Amil bătea din picioare şi ţipa pentru că îşi stricase jucăria sau

pentru că Dadi nu-l lăsa să se ridice de la masă până nu termina tot ce avea de mâncat.

M-am întrebat mereu de ce Amil nu se temea de tata cum mă temeam eu, dar poate că pur şi simplu nu-şi putea controla furia. în cele din urmă, tata îl lua pe genunchi şi îi ardea câteva palme la fund. Ştiam că nu-l durea prea tare, dar punea capăt pandaliilor. Chipul tatei îşi pierdea apoi rigiditatea şi citeam regretul în ochii lui. Amil se ridica în picioare şi, frecându-şi fundul, se aşeza din nou la masă, terminând ce mai avea de mâncat, sau îşi lua jucăria stricată. Dar asta se întâmpla cu mulţi ani în urmă. Acum ştia că nu mai era cazul să se lase pradă emoţiilor nestăpânite.

- De ce faci asta? l-am întrebat odată, pe când eram încă destul de mici ca să dormim în acelaşi pat.

- Ce anume?

- De ce îl enervezi pe tata atât de tare?

- Nu ştiu, mi-a răspuns Amil. Tata chiar mă bagă în seamă când plâng.

- Dar regretă de fiecare dată când te pedepseşte.

- Asta e partea cea mai frumoasă, mi-a zis el.

Oare acum tata era suficient de mânios ca să-l plesnească?

- Ştiu că-ţi pare rău, a spus tata în cele din urmă, ştergându-i lacrimile care-i curgeau pe obraji. Nu mai plânge! Trebuie să păstrezi toată apa din organism.

Am răsuflat uşurată când am pornit din nou la drum. Dar mai târziu, când am înţeles că tata nu avea să-l pedepsească, m-am simţit cuprinsă deodată de indignare. De ce nu putea fratele meu să fie mai atent? Dacă nu vom mai găsi apă în scurt timp? Dar nu puteam să-i spun asta lui Amil. Căci aş fi fost la fel ca tata. Si nu vreau să semăn cu el. Vreau să semăn

>

cu tine, mamă, să fiu veselă şi elegantă şi să le dăruiesc celor din jur dragoste şi frumuseţe. Aşa mi te imaginez.

Asta îmi evocă imaginea şi privirea ta. Uneori, vreau să semăn cu bucătarul nostru, Kazi, să petrec timpul numai printre legume, mirodenii şi ustensile de bucătărie, lăsând bucatele să vorbească în locul meu. îl iubesc pe tata, dar nu vreau să fiu atât de serioasă şi de tristă ca el. Şi, cu toate astea, cred că eu sunt copia fidelă a tatei. Oare Amil seamănă cu tine? Nu e prea galant şi rareori îl văd trist. Chiar şi atunci când e supărat, energia şi veselia ies în cele din urmă la iveală, facându-i ochii să-i surâdă cu voioşie şi picioarele să-i tresalte de nerăbdare. La mine se întâmplă exact invers.

Am încercat să bem şi mai puţină apă astăzi şi am început să-mi simt gâtul uscat. Picioarele îmi tremurau ca varga. Am găsit o livadă de mango şi am adunat, fiecare, câteva fructe. Tata ne-a sfătuit să mâncăm doar două pe zi. Am mâncat unul şi l-am păstrat pe celălalt ore în şir, simţindu-i greutatea în timpul mersului. L-am mâncat, în cele din urmă, în timp ce ne odihneam, rezemându-ne de nişte stânci. I-am îndepărtat coaja cu dinţii şi am muşcat cu poftă din fruct. Sucul bogat şi aromat mi-a invadat simţurile, facându-mă să mă înfior. Am muşcat cu şi mai multă poftă din pulpa moale şi coaptă. După ce atâta vreme am mâncat numai dai şi roti, aveam acum senzaţia că savuram o cremă de fructe cu miere şi unt. Voiam să rămân acolo şi să mănânc mango, bucurându-mă de adierea vântului, ca într-o vacanţă, fără să-mi părăsesc singurul cămin pe care l-am avut vreodată.

Kazi obişnuia să taie fiecare fruct de mango în patru bucăţi. Eu şi Amil ne băteam pe sâmbure, căci ne plăcea să radem cu dinţii fiecare bucăţică din fruct rămasă pe el, murdărindu-ne pe mâini şi pe faţă cu sucul lipicios si dulce.

Am străbătut vreo 28 de kilometri sau mai mult. Am terminat aproape toate proviziile de roti şi dai, dar mai avem orez, mazăre si linte. Unchiul Rashid ne va primi cu braţele deschise când vom ajunge acolo,

81 « VEERA HIRANANDANI

mamă? Mi se pare ciudat să-l întâlnim acum. Sunt pe cât de încântată, pe atât de speriată. Il urăşte oare pe tata? In tot acest timp, fratele tău a fost la doar o sută de kilometri depărtare şi noi n-am ştiut niciodată.

Mă ustură tălpile, deşi acum stau jos şi scriu. Am doar o pereche de sandale uzate, din piele. îmi înfăşor băşicile în frunze răcoritoare, dar le pierd mereu pe drum. Mi se pare foarte ciudat să spun că pământul pe care păşesc cu tălpile îndurerate nu se mai numeşte India, ci Pakistan. Mi-e milă de oamenii care-şi duc lucrurile în spinare sau înghesuite în căruţe. Au încercat să ia prea multe cu ei.

Tata spune că, odată ce ne vom afla dincolo de graniţă, va reuşi cu siguranţă să-şi găsească de lucru, căci peste tot e nevoie de doctori. Fraţii lui vor avea şi pentru noi o casă în Jodhpur şi ne vom cumpăra, în cele din urmă, alte lucruri. De aceea, nici n-am luat cu noi cine ştie ce. Mă simt norocoasă pentru că tata e doctor. E singurul lucru pentru care mă simt norocoasă acum, în timp ce încerc să adorm pe rogojina întinsă pe pământ, privind cerul senin prin pânza de ţânțari şi simţindu-mi gâtul foarte uscat.

Cu drag, Nisha

21 august 1947

Dragă mamă,

Când m-am trezit astăzi, mă simţeam îngrozitor. Aveam limba lipită de cerul gurii. Capul îmi zvâcnea de durere. Şi simţeam furnicături în degete. Când am încercat să mă ridic în capul oaselor, am avut senzaţia că braţele şi picioarele îmi erau de plumb.

- Amil! l-am strigat, înghiontindu-l uşor ca să-l trezesc din somn. Nu te simţi ciudat?

A îngăimat ceva, dar n-am înţeles ce-a spus. M-am uitat la tata. El a deschis ochii şi ne-am privit cum n-am mai făcut-o niciodată, nu ca fiică şi tată, ci ca doi oameni înspăimântaţi. Pentru o clipă, l-am văzut pe tata ca pe un om oarecare, de parcă în faţa mea s-ar fi deschis o uşă secretă. Apoi a clipit şi vraja s-a spulberat.

M-am ridicat cu greu de pe rogojină şi, trecând peste Amil, care adormise din nou, m-am aşezat în genunchi lângă tata.

- Astăzi o să găsim apă, mi-a spus el, punându-şi mâna pe umărul meu.

Am dat din cap. Mi-ar fi plăcut să-l întreb de unde ştia asta, dar nu voiam să-şi ia mâna de pe umărul meu, aşa că am păstrat tăcerea. Şi-a retras-o în cele din urmă. Ştiam că nu puteam străbate astăzi şaisprezece kilometri fără apă. Mai aveam doar câteva picături în urcioare.

- Ai gura uscată? m-a întrebat apoi, ridicându-se în capul oaselor şi aşezându-se pe rogojină cu picioarele încrucişate.

- Nu chiar, am murmurat cu glas răguşit, evitându-i privirea.

S-a aplecat deasupra mea şi mi-a spus să deschid gura. L-am ascultat. Mi-a examinat cu atenţie interiorul gurii, apăsându-mi maxilarul cu degetele lui puternice. Apoi mi-a verificat ochii, ridicându-mi pleoapele. Mi-a luat pulsul şi m-a ciupit uşor de dosul mâinii.

- Totul e în regulă, mi-a spus apoi. O mai duci o zi. încă o zi, şi pe urmă? Nu voiam să ştiu. S-a dus apoi la Amil. I-a zgâlţâit umărul, dar Amil doar a gemut uşor, cu ochii închişi.

- Amil! l-a strigat tata mai tare.

S-a mişcat şi s-a întors spre el. Dadi s-a apropiat şi s-a aşezat pe vine.

- Ridică-te! a spus tata cu glas aspru.

Amil doar a clipit.

- Ridică-te! a repetat tata şi mai tare.

Amil s-a supus cu mişcări lente şi greoaie.

- Mă simt rău, a îngăimat el, cu glasul răguşit, pielea uscată şi ochii adânciţi în orbite.

Tata l-a consultat, la fel ca pe mine, dar nu i-a spus că putea s-o mai ducă o zi.

- Mai ai apă? l-a întrebat apoi.

Amil a clătinat din cap, vizibil stingherit, cu privirea aţintită în pământ şi umerii gârboviţi. Şi-a înfipt degetul în nisip şi a trasat o linie, apoi încă una, creând conturul unui copac.

Tata i-a dat urciorul lui cu apă. Amil a clătinat din cap.

- Ia-l! Trebuie să bei, a continuat, aruncându-i-l lui Amil şi lovindu-l uşor peste mâna cu care desena copacul.

- Tată, a protestat Amil, scuturând urciorul, mai sunt doar câteva picături aici. Nu merit să-ţi beau ultimii stropi de apă.

- Prostii! i-a răspuns tata. Bea-o!

Amil a băut-o dintr-o înghiţitură.

- îmi cer iertare, tată, a spus apoi, aţintindu-şi din nou ochii în pământ, asupra copacului desenat în nisip.

Eu am scos din raniţă ultimul fruct de mango şi i l-am oferit lui Amil.

- Ai mai păstrat măcar vreun mango? l-a întrebat tata pe Amil.

El a încuviinţat dând din cap. Mai aveam cu toţii câte unul.

- Hai să le mâncăm acum şi găsim altele mai târziu! Nisha, mănâncă-ţi fructul! Amil îl are pe al său.

- Şi apă, a intervenit Dadi. Trebuie să găsim apă, a continuat ea, cu glasul la fel de răguşit şi de aspru ca ale noastre.

M-am uitat la ea. Era palidă şi avea ochii adânciţi în orbite. Sărmana Dadi! Ar trebui să se odihnească în scaunul ei preferat, fredonând încet o melodie şi cosându-i tatei cămăşile. N-aş îndrăzni s-o spun cu glas tare, dar sunt foarte supărată pe toţi liderii lumii noastre, ca Jinnah şi Nehru, care ar trebui să ne apere şi să se asigure că nu se întâmplă lucruri precum cele pe care le trăim noi astăzi. Sunt supărată chiar şi pe Gandhi, pentru că n-a putut să le împiedice.

Tata pare în regulă. Nimic nu-l doboară. De fapt, nici nu-mi amintesc să fi fost vreodată bolnav. Cum este oare cu putinţă? Şi-a petrecut toată viaţa printre boli si oameni suferinzi. Poate că tata nu e un om de rând, ci un zeu care

veghează asupra noastră. Doar poartă numele Suresh, care înseamnă ocrotitorul si conducătorul celorlalţi zei, un alt nume al zeului Vişnu. Poate că îngrijorarea ce i se citea în ochi în timp ce ne consulta pe mine şi pe Amil era doar de faţadă. Mamă, şi tu ţi l-ai imaginat ca pe un zeu?

Tata m-a pus să beau ultimele picături din urciorul meu cu apă. Am luat o înghiţitură şi i l-am dat apoi lui Dadi.

- Nu, nu, draga mea, a spus ea mângâindu-mă pe braţ. Mai am şi eu puţin.

Dar n-am văzut-o bând. I-am oferit urciorul tatei.

- Bea-o pe toată! mi-a spus, cu o privire aspră.

Şi l-am ascultat. Am lăsat-o să mi se prelingă pe gât, dar nu era îndeajuns. Nimic nu mi se părea mai frumos decât imaginea unor găleţi cu apă limpede şi rece de băut. Mi-am mâncat fructul de mango, dar aveam limba amorţită şi nu i-am simţit gustul de această dată. Dulceaţa fructului mi-a rămas pe buze, facându-mă să tânjesc şi mai mult după apă.

Ne-am adunat lucrurile în tăcere. în general, eu eram cea mai tăcută dintre toţi. Ceilalţi făceau mereu zgomot, dar mie îmi plac zgomotele. Amil vorbea neîncetat, Dadi cânta sau spunea rugăciuni, tata ne punea să facem diverse treburi. Iar Kazi vorbea cu mine în bucătărie. Era singurul căruia nu-i păsa dacă îi răspundeam sau nu, ceea ce-mi stârnea dorinţa de a vorbi mai mult. Tăcerea ne învăluia acum ca o ceată. Ne-am

>

strâns rogojinele şi sacii de dormit şi i-am legat deasupra raniţelor. Am luat urciorul de apă al lui Dadi şi l-am scuturat fără să mă vadă. Era gol.

Mă simţeam din nou recunoscătoare pentru puţinele lucruri pe care trebuia să le cărăm cu noi, cu excepţia apei. Ar fi trebuit să luăm o căruţă plină. Acasă, nu dădeam prea multă importanţă apei. Ne-o aducea Badal, cărătorul de

apă, de la fântână, urcând dealul în fiecare zi cu o cobiliţă[9] pe umeri, de capetele căreia atârnau două burdufuri din piele. Fluiera fericit în timp ce urca dealul, de parcă ar fi cărat pene. Nu m-am gândit niciodată cât de grele trebuie să fi fost şi cât de norocoşi eram pentru că ne aducea cineva apă în fiecare zi. Simţeam cum mă cuprindeau regretele şi vinovăţia.

Am senzaţia că nu mi-am dorit nimic mai mult decât apă. Şi nu mă refer doar la senzaţia de sete, ci şi la faptul că nu ne-am mai spălat de când am pornit la drum. Un strat de praf, de mizerie şi năduşeală mă învăluie ca o perdea. Am picioarele murdare de noroi, îmi simt dinţii acoperiţi, parcă, de o coajă de caisă. Mi se pare ciudat că nici la baie nu mai simţim nevoia să mergem. Am încercat să nu mă mai gândesc la apă în timp ce-mi puneam în spinare raniţa şi sacul de dormit. O familie a trecut pe lângă noi, îndreptându-se în aceeaşi direcţie. Am surprins privirea unei fetiţe, cu câţiva ani mai mică decât mine, cu părul năclăit şi hainele boţite. Semăna cu un animăluţ speriat şi părea co-pleşită de greutăţi. Poate că şi eu îi par la fel.

Tata s-a dus după ei şi şi-a înclinat capul spre bărbatul din grup, vorbindu-i, probabil, pe un ton ferm, dar blând, ca al unui doctor, care îţi lăsa impresia că totul era în regulă, când pretutindeni domnea haosul. A arătat cu degetul spre noi, apoi s-a întors din nou cu spatele. Bărbatul a clătinat din cap şi tata a plecat.

- Ce i-ai spus, tată? a întrebat Amil, curios.

- I-am cerut apă. Oferindu-i, în schimb, o parte din proviziile noastre de mâncare. Dar mai au doar foarte puţină şi o păstrează pentru cei patru copii ai lor. Mi-a spus că o să găsim apă în satul din apropiere, aflat la o oră depărtare.

- De unde ştie asta? a continuat Amil.

>

9 Bucată de lemn curbată care se poartă pe umeri și servește la transportarea găleților, a coșurilor ori a altor greutăți. (N. red.)

- Pune-ţi mintea la contribuţie! într-un sat există întotdeauna şi apă.

Amil n-a mai îndrăznit să pună alte întrebări. Modul în care tata se purta cu el îmi oferea o oarecare alinare. Căci aşa îl trata mereu, ca pe o muscă supărătoare. Totuşi, îmi doream să se poarte cu mai multă blândeţe. Căci aşa este firea lui Amil. Dar poate că aşa e şi tata. Poate că aşa suntem cu toţii. Şi poate că unii ştiu să se stăpânească mai bine decât alţii.

Am continuat să mergem în tăcere. Tata - înainte, apoi eu, Amil şi Dadi în urma lui, în şir indian. In faţa şi în spatele nostru, oamenii îşi vedeau cu toţii de drum. Simţeam pământul tare sub picioare, iar soarele ne pârjolea trupurile şi-aşa dogorite de căldură. Gândul mi-a zburat la Kazi şi la caisele, fructele de mango şi roşiile pe care le lăsa să se usuce la soare după ce le tăia felii. îmi plăceau textura fructelor uscate, gustul pur şi aromele lor desăvârşite, dăruite de soare, fără să fie atinse de apă. Lui Amil nu-i plăcea să mănânce fructe uscate. îi aduceau aminte de pielea bătrânilor. îmi imaginam cum şi pielea noastră se zbârcea ca feliile de mango.

Am încetinit pasul, pentru ca Amil să mă prindă din urmă. Am aruncat o privire peste umăr. Nu mai mergea în ritmul lui săltăreţ, aşa cum o facea de obicei.

- Te simţi bine? l-am întrebat în şoaptă, atingându-i umărul.

A încuviinţat dând din cap. Avea ochii trişti.

- Sigur? am insistat, simţind cum inima îmi bătea mai tare în piept.

A dat iar din cap.

- Mie poţi să-mi spui dacă nu te simţi bine, am continuat.

- încetează, Nisha! mi-a răspuns, scrâşnind din dinţi.

Am închis gura şi mi-am continuat drumul, mergând pe lângă el, şi nu în faţa lui, aşa cum trebuia.

Tata se afla cu mult înaintea noastră, din moment ce Amil mergea atât de încet, dar nu-mi păsa. Mi-am potrivit pasul

cu Amil, având grijă să ridic şi să cobor piciorul exact în acelaşi timp. Am transformat totul într-un joc, făcând din zgomotul paşilor noştri ritmul unei melodii ce-mi răsuna prin minte. Era un cântec vechi, pe care Dadi obişnuia să ni-l fredoneze înainte de culcare, pe când eram mici. Amil o acompania, iar Dadi îi spunea să tacă, deoarece nu avea să mai adoarmă dacă avea să cânte în continuare. Si eu îmi doream să înceteze. Voiam să aud doar vocea lui Dadi. închideam uneori ochii şi îmi imaginam că ne cânţi tu, mamă. El înceta doar pentru câteva clipe şi apoi o lua de la capăt. Am realizat că nu l-am mai auzit de mult cântând. Ce n-aş da să-l mai aud acum!

Cu drag, Nisha

22 august 1947

Dragă mamă,

Nu ne simţim deloc bine. Abia reuşesc să scriu, dar dacă vom muri aici, sper să-mi găsească jurnalul cineva şi să afle astfel prin ce am trecut cu toţii. Suferinţa noastră nu-şi mai găseşte alinare. Suntem în sezonul ploios, dar aici nu mai plouă deloc. A plouat înainte să pornim la drum, iar acum, când avem nevoie de apă ca de aer, cerul e la fel de uscat ca şi gâturile noastre. Privesc neîncetat văzduhul, în speranţa unor nori negri, dar tot ce văd este albastrul orbitor al cerului. N-ai putea să ne trimiţi nişte ploaie, mamă?

Nu mai cred că tata este întruchiparea zeului Vişnu. Pe când ne apropiam de sat, am auzit voci, ţipete şi plânsete. Apoi am văzut un şir de oameni în faţa pompei de apă. Ne-am aşezat la coadă, iar tata a luat-o înainte.

- Rămâneţi aici! ne-a spus el. Vreau să văd ce se întâmplă.

L-am privit îndepărtându-se. Vocile deveneau tot mai stridente, apoi un strigăt puternic, însoţit de un ţipăt ascuţit, a sfâşiat văzduhul. Oamenii s-au năpustit cu toţii ca să vadă ce se întâmpla.

Amil a făcut câţiva paşi, mânat de curiozitate.

- Stai aici! a ţipat Dadi, dar el şi-a văzut mai departe de drum.

- Amil! l-am strigat şi eu, dar nu s-a întors.

Am rămas cu Dadi, deşi îmi doream la fel de mult să înţeleg motivul forfotei.

- Dadi, nu putem să ne apropiem şi noi? am întrebat-o în şoaptă.

Ea m-a strâns cu putere de mână, până a început să mă doară.

- Nu mai spune prostii! m-a mustrat, tot în şoaptă, întinzându-şi însă gâtul deasupra mulţimii, ca să vadă ce se întâmpla.

Ţipetele au continuat. Amil a făcut cale-ntoarsă, mergând agale. In mod normal, ar fi venit într-un suflet, sărind încântat, dar dacă se simţea la fel de rău ca mine, îi era greu să stea chiar şi în picioare, şi ştiu că se simţea îngrozitor. Avea ochii înceţoşaţi, dar i-am văzut spaima în privire.

- Un bărbat a furat apa unei femei, iar soţul ei i-a tăiat braţul hoţului cu un cuţit, şi-a recuperat apa şi au luat-o amândoi la fugă. Tata încearcă să oprească hemoragia bărbatului rănit.

Dadi şi-a pus mâna la gură. Nu-mi păsa de hoţul rănit. Şi nici de cuţit. Nu mă gândeam decât la un singur lucru, mamă: dacă tata îl ajuta pe rănit, atunci cineva trebuia să ne dea şi nouă nişte apă. Eram geloasă pe oamenii care fugiseră cu apa. Setea îmi trezea astfel de sentimente.

Oare Amil şi Dadi îmi împărtăşeau sentimentele? Nu puteam să-i întreb. Şi atunci am văzut minunea la o distanţă de câţiva paşi: o canistră mare, lăsată pe jos, în apropierea căreia nu se afla nimeni. îmi dădeam seama, după cum stătea greoaie pe pământ, că era, probabil, plină cu apă. Am făcut un pas spre ea. Dacă reuşeam să iau o gură şi să le dau câteva înghiţituri lui Amil şi lui Dadi, aveam să supravieţuim încă o zi. M-am apropiat încă puţin,

până am ajuns în dreptul canistrei si am întins mâna s-o iau. Am văzut nişte

J ·> picioare venind în fugă spre mine şi un bărbat a înhăţat vasul, ridicând nori de praf de jur împrejur. M-am retras iute, clătinându-mă pe picioare, iar bărbatul a mârâit ameninţător. Chiar asta a făcut: a mârâit. Am sărit înapoi ca o pisică speriată. Dadi m-a tras printre şirul de oameni.

- Ce faci, Nisha? Stai cuminte!

Am încremenit lângă ea, temându-mă să mai fac vreo mişcare.

Ne apropiam de pompă. Amil mergea încet în faţa noastră. Atunci l-am văzut pe tata stând în genunchi lângă un bărbat, ce zăcea într-o baltă de sânge. îi înfăşură într-o cămaşă rana de la braţ. Omul îşi ţinea capul înclinat pe spate şi ochii închişi. O femeie plângea lângă el, ţinând un prunc rezemat de şold, şi îşi ştergea ochii cu un şal. Pompa nu mai scotea apă. Un bărbat continua să pompeze nervos. în zadar însă, căci nu mai ieşea nicio picătură. Oamenii începeau să plece.

Am privit de jur împrejur, căutând alte canistre cu apă. Am văzut una lângă omul rănit, dar o ţinea strâns cu mâna liberă. Alţi oameni au încercat să pompeze apă, dar şi eforturile lor s-au dovedit zadarnice. După ce i-a bandajat rana, tata l-a întrebat dacă puteam să luăm o înghiţitură de apă, arătând cu mâna spre noi. Am făcut un pas înainte, cu gura uşor întredeschisă, îmi imaginam apa prelingându-mi-se pe gât. Omul s-a uitat la mine, apoi la Amil şi la Dadi.

- Nu avem îndeajuns, a răspuns, în cele din urmă, ridicându-se în picioare şi îndepărtându-se cât mai repede cu putinţă, ţinând canistra în mână şi urmat îndeaproape de soţia cu pruncul lor.

Voiam să-l apuc şi să-l zgâlţâi de umeri. Apa era răsplata noastră! O meritam cu vârf şi îndesat! Fără ajutorul tatei, ar fi sângerat până la moarte. “Ia-o, tată”, aş fi vrut să strig, “ia-o odată!” Mi-am aţintit însă ochii asupra sângelui prelins în nisip.

Cu drag, Nisha
24 august 1947
Dragă mamă,

Nu m-am gândit niciodată până acum la moarte. La moartea altora, da, dar nu la a mea, nu la faptul că aş putea pieri într-o bună zi. Ai putea crede că aceste gânduri nu-mi sunt străine, căci am văzut mulţi oameni murind pe patul de spital, cu ochii aţintiţi în tavan şi gurile căscate. I-am văzut acoperiţi cu un cearşaf după ce mureau. I-am văzut zăcând în sicrie, învăluiţi în petale de flori, şi purtaţi apoi pe străzi, în drum spre crematoriu. L-am văzut pe fratele mai mare al tatei, unchiul Vijay, care a murit acum doi ani în urma unui infarct, zăcând fără viaţă în sicriu, înconjurat de trandafiri albi şi galbeni, cu o expresie atât de liniştită pe chip, de-ai fi zis că doarme.

Dar ieri de dimineaţă am crezut că vom muri cu toţii. Mai întâi, Amil, apoi Dadi, eu şi, în final, tata. Asta e ordinea în care credeam că avea să se întâmple. Aveam să ne stingem ca flăcările unei lumânări în noaptea tăcută. Mintea îmi era înnegurată, zugrăvită parcă în culorile închise ale cernelei. Cu doar cinci zile în urmă, dormeam în căsuţa lui Kazi. Kazi! Ce făcea oare acum? Gândul era cumplit de dureros.

Am fost prea obosiţi ca să parcurgem distanţa pe care ne-o propuseserăm, aşa că ne-am adăpostit împreună la umbra unor copaci. Din când în când, tata ne ciupea de piele şi ne lua pulsul, cu ochii aţintiţi în gol. Dadi spunea rugăciuni în şoaptă şi îmi împletea părul. Amil zăcea întins pe sacul de dormit, cu privirea spre cer. Ţinea o pietricică în mână şi o răsucea fără încetare. Uneori, închidea ochii, iar eu priveam cu o strângere de inimă pietricica. Se oprea câteva minute, apoi începea s-o răsucească din nou, iar inima mi se mai liniştea. Dacă mă uitam la chipul lipsit de vlagă al lui Amil, izbucneam în plâns, aşa că preferam să urmăresc pietricica pe care o ţinea în mână. Niciodată nu l-am văzut atât de tăcut şi de lipsit de vlagă.

Nici nu-mi mai era sete. Nu mai simţeam nimic. Următorul lucru pe care-l ştiu e că tata ne-a trezit în toiul nopţii. Se răcorise. Am privit întinderea nemărginită de nisip şi am văzut la orizont strălucirea albăstruie a zorilor. Găsise câteva fructe de mango. Când le căutase oare? Le-a curăţat de coajă.

- Mâncaţi! ne-a spus apoi, oferindu-ne fiecăruia câte un fruct. Trebuie să le mâncaţi. Sorbiţi sucul!

Am luat cele trei fructe moi de mango şi am muşcat uşor din ele, sugându-le zeama ca nişte prunci. Tata îl ţinea pe Amil cu o mână şi îi dădea fructul cu cealaltă. Amil privea cu ochi goi. Am simţit un nod în gât. M-am dus la el în patru labe şi i-am luat mâna rece şi firavă într-a mea. Dacă aveam să-mi pierd fratele, nu cred că aveam să mai rostesc vreodată vreun cuvânt.

După ce-am terminat de mâncat fructele, tata s-a aşezat pe vine în faţa noastră.

- Ascultaţi-mă cu atenţie! ne-a spus în şoaptă, cu glas aspru. Cam la un kilometru şi ceva de aici este un alt sat. Trebuie să ne adunăm puterile şi să pornim imediat la drum.

Am dat din cap şi, ridicându-ne cu greu în picioare, am reuşit să ne strângem lucrurile. Am simţit un cârcel puternic în gambă şi m-am prăbuşit. De ieri tot aveam cârcei. Si Amil, si Dadi la fel. Nu si tata, sau nu voia să ne spună. Ne-a sfătuit să ne masăm cu putere muşchii picioarelor, ca să alinăm durerea. In timp ce tata îl ajuta pe Amil să se ridice în picioare, fratele meu s-a aplecat şi a vomitat fructul de mango.

Dadi s-a dus la tata şi i-a şoptit ceva la ureche. A clătinat apoi din cap. Iar tata a fost de acord. Au continuat să vorbească în şoaptă, dar n-am auzit ce-au spus. Tata l-a ajutat pe Amil să se întindă din nou pe jos. Frecându-mi piciorul, simţeam cum durerea începea să cedeze.

- Nu cred că puteţi să mergeţi. Rămâneţi aici cu Dadi! ne-a spus apoi tata. O să vă aduc apă.

“Dar dacă vom muri înainte să te întorci?” aş fi vrut să-l întreb. Nu voiam să mor, nu în felul ăsta. Există oare vreo moarte cu adevărat “bună”? Poate atunci când eşti foarte bătrân şi eşti înconjurat de toţi cei dragi, iar inima încetează să mai bată, pentru că ai avut o viaţă lungă. Dar noi n-am avut o viaţă lungă. Cum nici tu n-ai avut, mamă. Ştiam că ar fi trebuit să ţip şi să plâng în hohote. Dar nu puteam. Trupul meu nu mai avea nici măcar un strop de energie.

Tata ne-a privit fix şi şi-a pus mâna pe obrazul meu. l-a luat din nou pulsul lui Amil, apoi i-a cuprins mâna într-a lui. Si s-a uitat la Dadi.

- Vorbeşte-i neîncetat! încearcă să-i dai puţin suc de mango, dar nu prea mult!

A luat apoi două urcioare pentru apă şi a pornit la drum, îndreptându-se spre cărarea principală.

- Hai să numărăm, Amil! i-am spus eu, aşezându-mă lângă el.

Amil s-a întors uşor spre mine.

- O să numărăm paşii pe care îi va face tata dus şi întors, cale de un kilometru si ceva. Se va întoarce în scurt timp. Şi ne va aduce apă.

Am început să număr încet. Amil mă privea cu ochii lui mari şi negri. Gândul mi-a zburat la o întâmplare petrecută într-o noapte, acasă, cu mult timp în urmă. Amil a avut, probabil, un coşmar. S-a trezit ţipând. Cred că aveam amândoi cam şapte ani. M-am ridicat din pat şi m-am aşezat lângă el. Şi-a pus din nou capul pe pernă şi l-am luat de mână. l-am spus să numere cât de mult putea. “Dacă te gândeşti numai la cifre, uiţi de orice altceva.” Şi am început să numărăm împreună, în timp ce mă privea clipind. în cele din urmă, a adormit din nou. Şi am repetat figura de fiecare dată când avea coşmaruri. Acum trăiam propriul nostru coşmar.

Dadi s-a ghemuit şi ea lângă Amil, dându-i să mănânce bucăţi mici de mango. Cred că fructul pe care l-am mâncat

m-a ajutat, căci nu-mi mai simţeam mintea atât de înceţoşată. Am numărat până la o sută, apoi până la două sute, ajungând, în cele din urmă, la o mie. îmi imaginam cum paşii greoi ai tatei lăsau urme în nisipul de pe cărare. Amil a închis ochii, zvâcnind din picioare. îi priveam pieptul fremătând cu fiecare răsuflare şi am început să număr în funcţie de respiraţia lui lentă, socotind trei paşi de fiecare dată când trăgea aer în piept şi alţi trei când îl dădea afară. Dadi stătea cu picioarele încrucişate şi murmura cu glas stins, atingându-l uneori pe Amil pe umăr. M-am uitat la ea. Imaginea sărmanei Dadi, cu sariul ei ponosit şi murdar de praf, cu chipul uscat şi brăzdat de riduri şi părul împletit într-o coadă lungă şi căruntă, ce-i cădea acum pe umăr, îmi umplea sufletul de amărăciune. Şi de regrete, gândindu-mă de câte ori nu mi-am dorit să n-o mai aud scrâşnind printre dinţi, să nu mă mai trimită să fac diverse treburi sau să nu-mi mai împletească părul prea strâns. Ne iubea. Semăna cu o pătură veche şi moale, a cărei prezenţă nici n-o observam. Dar ea continua să ne învăluie cu protecţia ei, indiferent ce s-ar fi întâmplat.

- Dadi! am murmurat.

Ea şi-a ridicat privirea.

Am încercat să înghit, dar muşchii feţei refuzau să-mi dea ascultare.

- Te iubesc.

Şi-a fluturat mâna prin aer şi a clătinat din cap. Avea dreptate. N-ar trebui să spun asemenea lucruri. Dar simţeam nevoia s-o fac, pentru orice eventualitate. Nu ne-am mărturisit niciodată dragostea prin cuvinte. Dar faceam lucruri din iubire. Vedeam asta prea bine acum. Dadi îmi spăla şi îmi repara hainele, tata ne săruta pe frunte înainte de culcare, Amil îmi desena chipul. Kazi îmi pregătea mâncarea preferată: paratha umplută cu cartofi şi ceapă prăjită. în fiecare zi aveam parte de lucruri făcute din iubire. Chiar şi între tata şi Amil existau astfel de momente. De ce n-am văzut asta mai devreme, mamă? Dacă era deja

prea târziu? Am apucat mâna cafenie şi slabă a lui Dadi şi i-am strâns-o cu putere. A strâns-o şi ea pe a mea.

N-am pus capăt numărătorii mele. Gândurile îmi zburau aiurea în timp ce continuam să număr. Mă mai împiedicam uneori. Trecuse, probabil, o oră. Am ajuns la 3 000. Număram acum patru paşi la fiecare răsuflare a lui Amil, apoi cinci. L-am zgâlţâit uşor, dar n-a deschis ochii.

- Amil! i-am şoptit la ureche, zgâlţâindu-l din nou.

Nimic.

- Dadi! am strigat-o, uitându-mă la el. Nu se trezeşte!

L-a scuturat de umăr şi i-a băgat în gură o bucăţică de mango, dar Amil nu s-a mişcat. Ochii lui Dadi scânteiau de teamă. Şi-a pus capul pe pieptul lui.

- Respiră, a murmurat ea, ridicându-şi capul spre cer.

A început apoi să rostească o rugăciune, nu cu glas tare, dar încărcată de durere. îmi doream să înceteze, în schimb, mi-am ridicat ochii, ca să văd ce îi atrăsese privirea. Şi atunci am simţit - o picătură de apă mi se prelingea pe cap. M-am uitat de jur împrejur. Mă întrebam dacă imaginaţia îmi juca feste. în timp ce Dadi continua să se roage cerului, am simţit altă picătură. Dadi s-a oprit şi s-a uitat la mine.

- Ai simţit? m-a întrebat.

Am încuviinţat în tăcere. Amândouă ne-am lăsat capetele pe spate, cu ochii aţintiți spre cer. Tot mai mulţi stropi începeau să cadă. O picătură s-a prelins pe fruntea lui Amil, dar el tot nu s-a mişcat.

Ploaia se dezlănţuia din ce în ce mai tare. Am ridicat capul şi am deschis gura, înghiţind câteva picături.

- Nisha, trebuie să strângem apă!

Mă simţeam ameţită, în timp ce stropii de ploaie îmi loveau braţele şi chipul... câtă apă dintr-odată! Şi totuşi, nu puteam să o bem. Gândul mi-a zburat la mojarul şi la pisălogul pe care le ascunsesem în raniţă. Le-am scos si le-am desfăcut din hârtia în care le învelisem. Nu le

>

mai văzusem de când plecaserăm. Acum, când le ţineam în mână, simţeam că mă întorceam în trecut, în bucătăria casei noastre. Dadi mă privea cu uimire în ochi, fără să spună însă nimic. Am aşezat mojarul pe jos. Picăturile începeau să cadă pe fundul vasului pătat de mirodeniile zdrobite. Gâtul mă durea foarte tare. In curând, mojarul s-a umplut cât să pot bea puţin. Dar, oricât de mult îmi doream să beau cele câteva picături pe care le conţinea, m-am ghemuit lângă Amil.

- Trezeşte-te, Amil! Avem apă, i-am spus cu glasul răguşit şi aspru, pe care şi mie îmi era greu să-l recunosc.

Nu s-a mişcat din loc. I-am turnat puţină apă pe gură şi i-am frecat gâtul ca să-l ajut să înghită. A luat câţiva stropi şi s-a înecat. A deschis ochii mari şi a început să tuşească.

- Bea! i-am spus, şuierându-i la ureche, cât am putut de tare, cu glasul meu aspru.

Dadi i-a ridicat capul. Şi i-am mai turnat nişte apă pe gât. De data asta, a băut mai mult. Am auzit apoi o voce în depărtare, plutind în văzduh. Am ciulit urechile, dar n-am mai auzit nimic. Mi-am îndreptat din nou atenţia asupra lui Amil. închisese iarăşi ochii. Mi-am înălţat capul spre cer şi am înghiţit cu nesaţ primele picături de apă după două zile de mers prin deşert. Erau reci şi dulci. Stropi limpezi, adevărate diamante.

- Amil, Nisha! ne-a strigat cineva.

Am mijit ochii, încercând să străpung perdeaua de ploaie. Am zărit o siluetă, udă şi întunecată, cu două urcioare în mâini.

- S-a întors, a spus Dadi.

Am tresărit şi am ţipat de bucurie, ţipăt ce semăna mai degrabă cu scheunatul unui animal decât cu propria voce.

Silueta întunecată a tatei s-a ivit atunci printre picăturile de ploaie. Şi a apărut deodată în faţa mea şi a lui Dadi, ce stătea ghemuită lângă Amil. A căzut în genunchi de cealaltă parte a lui Amil, scăpând urcioarele din mâini. Chipul i s-a schimonosit într-un mod ciudat, cum nu-l mai văzusem

niciodată. S-a aplecat deasupra lui Amil şi şi-a pus fruntea pe pieptul lui. Apoi şi-a ridicat capul, acoperindu-şi faţa cu mâinile. Plângea? Nu-l văzusem niciodată pe tata plângând. Dar când şi-a dat mâinile la o parte, l-am văzut râzând, cu braţele ridicate spre cer, în timp ce picăturile de ploaie i se prelingeau pe cap şi pe faţă.

- Poate că zeii ne-au ascultat rugile, a spus cu glas răguşit.

Apoi ne-a cuprins cu braţele pe mine şi pe Dadi, unindu-ne frunţile, strângându-ne protector de jur împrejurul lui Amil. Tata ne iubea. Ştiam că aveam să-mi amintesc întotdeauna momentul acesta, ce avea să-mi rămână întipărit în minte, alături de mojarul şi pisălogul lui Kazi, de pumnul de pământ luat din India şi de bijuteriile tale, mamă.

Am luat urciorul şi am băut cu nesaţ din el. Părea o gură de aer după un moment de sufocare. Tata mi l-a smuls de la gură. Era supărat pe mine? Eram prea lacomă?

- Bea încet! Doar nu vrei s-o vomiţi.

Am dat din cap, respirând uşurată. Dadi a băut şi ea puţin.

Tata şi-a îndreptat din nou atenţia spre Amil. L-a sprijinit de Dadi, i-a luat pulsul şi l-a zgâlţâit cu putere.

- Trezeşte-te, Amil! i-a spus el.

Amil a deschis şi a închis ochii, apoi a schiţat un zâmbet.

Eu si Dadi ne-am uitat una la cealaltă.

J

- Tată, a îngăimat Amil apoi, deschizând, în sfârşit, ochii şi trăgându-l de braţ.

- Da, a răspuns el pe un ton grav.

- Am murit cu toţii? a întrebat zâmbind.

- Drăcuşor ce eşti! i-a răspuns tata, lovindu-l uşor cu o palmă, pe când cu mâna cealaltă îi dădea să bea apă din urcior.

Amil făcuse o glumă. Bucuria era aproape copleşitoare. M-am aplecat şi l-am sărutat pe obraz. Cred că vom scăpa cu viaţă, mamă. După ce ne-am potolit setea şi am rămas un timp în ploaie, bând apă în continuare, am început să

tremur şi m-am uitat la Amil. Era treaz, dar tremura. Şi lui Dadi părea că-i era frig.

- Trebuie să ne adăpostim undeva, a spus tata. Am văzut un şopron vechi în satul din apropiere. Nu e departe, cam la opt sute de metri distanţă.

Găsise un pumn de fistic pe fundul raniţei sale şi ne-a dat fiecăruia câte trei sâmburi. Gustul lor dulce şi cărnos mi-a invadat simţurile, amintindu-mi cât îmi era de foame.

L-am ajutat toţi trei pe Amil să se ridice în picioare. Tata şi Dadi l-au apucat de braţe şi, punându-i-le pe umerii lor, am pornit cu toţii la drum. Mergeau în urma mea. Nu-mi plăcea să mă aflu în fruntea caravanei, dar tata susţinea că era mai bine să merg în faţă decât în spate. Trebuia să car două urcioare cu apă, raniţa mea şi pe cea a lui Amil, cât şi sacii de dormit ai amândurora. Mi-am pus bagajele în spate, simţind cum trupul meu se lupta cu greutăţile. Tata îşi căra bagajele împreună cu cele ale lui Dadi. Ne-am alăturat din nou celorlalţi drumeţi, uzi şi chinuiţi de ploaie. îmi priveam picioarele, uluită că reuşeam să mai fac câte un pas, şi mi-am promis în gând să nu mă uit nici în stânga, nici în dreapta până nu aveam să ajungem la destinaţie. Ne-am oprit de câteva ori ca să-l lăsăm pe Amil să se odihnească.

- Nu pot să mai merg, tată, a spus Amil, prăbuşindu-se pentru a treia oară în noroi.

Părea atât de neajutorat, cu ochii mari şi adânciţi în orbite, iar pe chip îi curgeau picături de ploaie. M-a cuprins din nou mânia. Dacă Gandhi ar fi mers alături de noi, ar fi putut oare să-mi spună de ce ne-au trimis să rătăcim prin deşert ca o turmă de capre flămânde? Poate că şi cei care ne conduc au gândit asta despre noi când au luat această decizie. Oare ce legătură are toată povestea asta cu independenţa?

- Ba poţi, i-a răspuns tata cu vocea lui calmă, de doctor, întinzându-i mâna ca să-l ajute să se ridice în picioare.

Nu-l mai auzisem niciodată vorbindu-i în felul acesta lui Amil.

- Mai avem doar câteva minute de mers.

Am aşteptat ca Amil să se ridice încet în picioare şi să-şi pună braţele pe umerii tatei şi ai lui Dadi. Şi am pornit iar la drum, împreună cu multe alte familii, mergând greu şi uzi leoarcă. Acum era dintr-odată prea multă apă. Cât de repede se pot schimba lucrurile! Zăream, prin perdeaua deasă de ploaie, clădirile micuţe ale satului din apropiere. La un moment dat, tata ne-a spus s-o luăm la stânga. Am ajuns în faţa unui şopron dărăpănat, din lemn, căruia nu-i vedeam intrarea. Când am dat colţul de cealaltă parte, am găsit alte trei familii care stăteau îngrămădite pe jos într-o singură cămăruţă. După hainele şi fesurile bărbaţilor, cred că erau musulmani. Uşa şopronului era spartă. M-am retras împreună cu Dadi, iar tata a aruncat o privire înăuntru, trăgându-l pe Amil după el.

Fratele meu tremura ca varga, agăţându-se cu disperare de tata. Mâna lui Dadi tremura într-a mea, dar nu atât de tare precum cea a lui Amil. Şi eu tremuram puţin, dar mă simţeam oricum mai bine decât de dimineaţă. Era cald afară, în ciuda ploii, dar Amil era ud până la piele. Tata a intrat înăuntru.

- Avem nevoie de un adăpost. Fiul meu va muri dacă va mai sta mult în ploaie, le-a spus celor dinăuntru, cu simplitate în glas, de parcă le comunica starea vremii.

Nimeni nu i-a răspuns. Auzeam cum picăturile de ploaie cădeau cu zgomot pe acoperişul din tablă. Unul dintre bărbaţi a ridicat capul şi l-a privit pe tata în ochi. Toată lumea îi urmărea cum se priveau reciproc. Gândul mi-a zburat la ce se întâmpla în trenuri. Iar în minte îmi răsunau cuvintele tatei, care spunea că hinduşii, musulmanii si sikhii se omorau acum între ei.

- Vă rugăm, a insistat el cu glas frânt, rupând tăcerea. Suntem oameni paşnici.

Bărbatul a încuviinţat uşor din cap şi i-a arătat cu bărbia colţul camerei. S-au mutat cu toţii într-o parte, facându-ne loc. îmi ţineam ochii aţintiți în pământ.

Ne-am ghemuit lângă perete şi ne-am aşezat pe jos, cu picioarele încrucişate. Amil s-a aşezat în poala tatei, iar tata l-a luat în braţe ca pe un prunc. Eu şi Dadi stăteam în faţa lor. Mă aflam cel mai aproape de perete, iar Dadi stătea lipită de braţul meu ud. După câteva minute, am început să simt căldura trupurilor din micul şopron. Amil încă tremura în braţele tatei. Minutele au devenit ore, iar Amil a încetat să mai tremure.

Ploaia s-a oprit brusc şi soarele s-a ivit dogoritor printre nori, de parcă nici n-ar fi turnat cu găleata cu doar câteva minute în urmă. Priveam, uşurată şi încântată, soarele a cărui căldură dogoritoare a fost cât pe ce să mă răpună. Am ieşit, rând pe rând, din şopron. Nimeni nu scotea vreun cuvânt. Membrii familiilor musulmane şi-au strâns lucrurile. Noi le-am luat pe ale noastre. Tata şi-a împreunat mâinile şi a dat din cap respectuos spre bărbatul musulman, care i-a răspuns în acelaşi mod. Apoi noi am pornit pe drumul nostru, iar ei pe al lor.

In timp ce mergeam, beam din apa de ploaie cu care ne umpluserăm urcioarele grele. Amil părea tot mai sigur pe picioare, astfel că ne-am alăturat în curând mulţimii de oameni ce se îndreptau spre graniţa aflată încă la mulţi kilometri depărtare. Cum arăta oare? mă întrebam în sinea mea. Era pur şi simplu o fâşie de pământ delimitată de un zid şi apărată de paznici? N-am văzut niciodată o frontieră între ţări. Simţeam căldura soarelui pe spate precum atingerea unei mâini mari. “Mergi înainte, Nisha!” părea să-mi spună. Era mâna ta, nu-i aşa, mamă?

Am găsit în curând un alt pâlc de tufişuri şi nişte stânci, unde ne-am aşezat tabăra. Multe alte familii făceau la fel. Mă întrebam uneori de ce nu vorbeam cu nimeni. în mod normal, o cascadă de sunete s-ar fi revărsat dintr-o mare de oameni: râsete, vorbărie, certuri, strigăte, nume, ca într-o zi obişnuită la piaţă. Ne-am schimbat oare pentru totdeauna acum?

Tata ne-a spus că ar trebui să ne oprim devreme astăzi, cât timp soarele era încă sus pe cer, şi să ne punem lucrurile la uscat. Amil se odihnea pe jos, rezemat de trunchiul îngust al unui copac. Dadi a întins sacii de dormit şi plasa de ţânțari. Eu am scos din raniţă, cu mâini tremurânde şi lacome, jurnalul învelit în şalul meu. Acesta era ud, dar coperţile jurnalului erau doar umede. Am simţit un fior de bucurie din cap până în picioare, care mi-a ajuns până în buricele degetelor, chiar sub unghiile murdare. Am scos săculeţul cu bijuterii, cel cu pumnul de pământ şi mojarul cu pisălogul şi le-am înşirat pe şal, alături de jurnal, de salwar kameez şi de lenjeria intimă. Nu-mi mai băteam capul să le ascund de ochii celorlalţi, iar tata nu le arunca nici măcar o privire.

A început să adune vreascuri pentru foc, iar eu i-am dat o mână de ajutor. Sub arbustul la umbra căruia ne odihneam am găsit doar crenguţe înmugurite, care nu aveau să ardă prea mult timp. Dar sub arbuştii din apropiere am descoperit vreascuri şi două crengi mai groase, ce păreau uscate. Tata a scos apoi din raniţă lintea si orezul si s-a uitat la Dadi.

- Cât să pun în cratiţă?

- Tată, am intervenit înainte ca ea să apuce să răspundă. Le pregătesc eu.

îl văzusem de multe ori pe Kazi gătind linte. Chiar dacă nu aveam mirodenii si urma să amestecăm lintea cu orezul, lucru pe care Kazi nu l-ar fi făcut niciodată acasă, deoarece orezul ar fi devenit cleios, voiam să văd apa fierbând. Voiam să mă îmbăt cu aroma dulce şi ispititoare a aburului.

Tata a încuviinţat din cap, schiţând un zâmbet vag. Am luat pachetele umede din mâinile lui şi am turnat în cratiţă jumătate din punga de linte şi jumătate din cea de orez. Mâinile încă îmi tremurau, dar stomacul gol şi flămând mă facea să merg mai departe. L-am văzut pe Amil uitându-se la mine. La fel şi Dadi. Mă priveau în tăcere, de parcă făceam o vrajă. Am turnat nişte apă peste amestecul din

cratiţă. Urma să pun mai multă, dacă ar fi trebuit. Tata ţinuse cutiile de chibrituri în mica lui trusă medicală din piele, aşa că erau uscate. Dar vreascurile, încă umede, nu voiau să ia foc. Am pornit în căutarea altor crenguţe ascunse printre copaci şi le-am pus pe cele umede la soare, alături de o mână de frunze uscate. Trebuia să mai aşteptăm.

După câtva timp, am încercat din nou să aprindem focul. Dar ramurile erau încă umede. îmi venea să lovesc pământul cu pumnii. Şi să ţip. N-am ţipat niciodată sau, cel puţin, nu-mi amintesc s-o fi făcut. Poate când eram foarte mică. Amil ţipa deseori. Ţipa de bucurie, coborând în fugă dealul pe lângă grădinile de legume. Ţipa de furie când ne certam. A ţipat chiar şi la tata când acesta i-a spus într-o bună zi că avea să-i ia toate materialele de desen dacă nu avea să înveţe mai bine la şcoală. Atunci tata l-a plesnit peste faţă. Amil n-a mai ţipat niciodată la el. Mi-a fost mereu teamă că, dacă aş ţipa, m-aş rupe în mii de bucăţi. Văzând însă cum flacăra unui alt chibrit se stingea iarăşi sub privirile noastre flămânde, m-a cuprins mânia. Şi mi-am imaginat că pot ţipa cât mă ţineau puterile.

Am amestecat în cratiţa pe care o lăsasem la soare şi am băgat în gură o lingură de linte şi orez nefierte. Aveam senzaţia că mestec nişte pietricele. I-am dat-o apoi lui Dadi, care i-a oferit-o mai întâi lui Amil, abia pe urmă a luat şi ea o lingură. Tata încerca în continuare să aprindă focul. Apa înmuiase doar foarte puţin lintea şi orezul. Cu toate astea, era atât de bine să simt ceva în gură! Am continuat să le mestec uşor şi, în cele din urmă, le-am înghiţit. Am luat încă o lingură şi apoi l-am auzit pe tata strigând:

- Am reuşit!

Norişori de fum se înălţau în aer şi o flăcăruie palidă începea să mistuie grămăjoara de vreascuri şi frunze uscate. Am pus imediat cratiţa deasupra focului. Crenguţele trosneau şi sfârâiau mânioase printre flăcările mistuitoare. Priveam cu toţii lintea şi orezul din cratiţă de parcă ar fi fost

cel mai interesant lucru din lume. După câteva minute, apa a început să fiarbă. Dadi a bătut din palme ca o fetiţă încântată. Tata a spus doar un “Aha!”, iar Amil a scos un strigăt de bucurie. Eu încercam să ţin cratiţa deasupra focului cât mai ferm cu putinţă.

După douăzeci de minute, orezul se umflase suficient de mult şi absorbise o parte din apă. Am amestecat încă o dată. Flăcările ardeau acum vesele, iar tata le “hrănea” cu crenguţele lăsate la soare. Ne-am aşezat, în cele din urmă, în jurul focului, pasându-ne cratiţa şi savurând, cu zâmbetul pe buze, gustul moale şi aproape sărat al lintei şi al orezului. Nu mi-aş fi imaginat niciodată acest tablou - toţi patru, unul lângă altul, având pe chip un zâmbet cald şi tandru. Tata ne-a cuprins în braţe pe mine şi pe Amil. Soarele se pregătea să apună, scăldând orizontul în nuanţe de albastru şi portocaliu. Am luat încă o îmbucătură, simţind pe umeri braţul puternic al tatei. Totul e atât de ciudat, mamă! La sfârşitul unei zile în care a fost cât pe-aci să murim, mă simţeam mai fericită ca niciodată.

Cu drag, Nisha

25 august 1947

Dragă mamă,

Nu mai avem mult de mers. Avem urcioarele pline cu apă şi n-a mai plouat astăzi. încă o zi şi ajungem acasă la unchiul Rashid, acasă la tine, mamă. Te jucai acolo cu unchiul Rashid cum mă joc eu cu Amil? Te urcai în copaci, făceai desene cu beţele prin noroi şi aruncai cu pietre în bălţi? Mi se pare că am auzit-o pe Dadi spunând că unchiul Rashid e fratele tău mai mic. Dacă ai mai fi astăzi în viaţă, ai avea 35 de ani. Mă întreb câţi ani are unchiul Rashid, dar mi-e teamă să rostesc întrebarea. Ştiu doar că e mai tânăr.

Lucrurile ni s-au uscat la soare. Nu ne-a atacat nimeni - nici oameni, nici şerpi, nici vulpi, nici scorpioni, aşa că s-ar putea să scăpăm cu viaţă. Dar nu dorm bine noaptea, de aceea îmi simt capul greu şi sunt ameţită. Pământul îl simt tare sub sacul de dormit. îmi intră nisip în urechi şi în păr.

Aud zumzetul insectelor, urletul vreunui lup sau al unei pisici sălbatice sau glasurile unor oameni care strigă pe cineva ori îşi ceartă copiii. Uneori, aud plânsete. Căutăm de obicei locuri izolate, cât mai departe de ceilalţi, deşi de cele mai multe ori nu vedem în preajmă nimic altceva decât întinderi nemărginite de nisip. Pe drum, întâlnim tot mai mulţi oameni care se îndreaptă fie într-o direcţie, fie în cealaltă. Dormim cu toţii lângă foc. Tata stă mereu de veghe, menţinând focul aprins toată noaptea. Mă întreb uneori dacă închide vreodată ochii.

M-am trezit devreme şi am aprins singură focul. Tata pusese câteva vreascuri peste focul de aseară. Am fiert încă o cratiţă de linte şi orez, iar mirosul m-a făcut să simt că era o zi perfect normală. Mai avem provizii doar pentru două mese, dar ar trebui să ne ajungă. Am observat că oasele soldurilor îmi ies mai mult în evidenţă când stau întinsă pe jos. Au trecut doar câteva zile de foame şi lipsuri, dar trebuie să-ţi spun că am fost mereu slabă, nu la fel de sfrijită ca Amil, dar mult prea costelivă. Acasă aveam suficientă mâncare, dar tatei nu-i place nimic în exces - nici bucatele, nici mobila, nici prezenţa oamenilor. Mi-o amintesc pe Sabeen, buzele şi obrajii ei durdulii şi trandafirii. îmi amintesc abdomenul rotund si zâmbetul fermecător al

>

mamei ei. Mă simţeam geloasă privindu-le împreună. Petreceau mult timp vorbind şi râzând amândouă.

Poate că, într-o bună zi, când povestea asta se va sfârşi şi vom lua totul de la capăt într-o casă nouă, cu apă şi multă mâncare, voi putea să mă îngraş, căpătând forme mult mai ispititoare decât ale lui Sabeen şi ale mamei sale. Poate că voi avea si eu o fiică alături de care mă

>

voi plimba, voi vorbi şi voi râde în voie.

Apa ne va ajunge încă două zile, dacă vom fi atenţi să nu o vărsăm. Tata se poartă foarte frumos cu Amil de când a fost

bolnav, dar, dacă o mai varsă o dată, s-ar putea să se schimbe situaţia. Când ne îmbolnăvim, ne bucurăm de aceeaşi atenţie pe care tata o acordă tuturor pacienţilor săi, de grija unui doctor calm şi blând, care te face să simţi că totul va fi bine.

în timp ce amestecam în cratiţa cu mâncare, privind cum soarele se înălţa tot mai sus pe cer, Amil m-a bătut pe umăr. Am tresărit speriată.

- îmi pare rău, a şoptit el.

Am zâmbit, ridicând din umeri. Avea mai multă culoare în obraji. îi vedeam strălucirea din ochi chiar şi în lumina palidă a dimineţii. în faţa mea stătea din nou frăţiorul meu de odinioară.

- Ai fost foarte bolnav, i-am răspuns, tot în şoaptă.

- Ştiu.

- Am crezut că...

Mi-a pus mâna la gură înainte de a apuca să-mi duc gândul la bun sfârşit.

- Taci! N-o spune cu glas tare!

Avea dreptate. Mi-am promis în sinea mea să nu-i mai pomenesc niciodată lui Amil despre moarte. I-am dat mâna la o parte.

- Ai o palmă dezgustătoare, i-am spus apoi, încântată că puteam să-mi tachinez din nou fratele.

- La fel e şi a ta, mi-a răspuns, cu un licăr vesel în privire şi un zâmbet pe buze, prinzându-mă de mâna cu care nu amestecam în oala cu mâncare si ducân-

> du-mi-o în faţa ochilor.

Mi-am privit liniile murdare ale palmei, ce păreau nişte drumuri de pe o hartă.

Mi-am tras mâna şi am luat cratiţa de pe foc. Tata s-a ridicat în capul oaselor. Dadi încă dormea. De obicei, ea se trezeşte prima. Poate că acum avea nevoie de mai multă odihnă. Cum de reuşea să facă faţă acestei situaţii? Ne-am pasat din nou cratiţa, savurând micul nostru dejun cald. Nu-mi venea să cred ce gust minunat aveau lintea şi orezul

nostru, deşi erau aproape nefierte. Parcă aveam o nouă limbă.

Dadi s-a ridicat încet în capul oaselor şi ne-a spus să mâncăm singuri totul.

- Nu, mamă, trebuie să mănânci şi tu ceva, i-a răspuns tata, oferindu-i o lingură de linte şi orez.

- Am mâncat fiecare câte cinci linguri, a spus Amil. Restul e al tău, Dadi.

Nu-mi venea să cred că ştia câte Unguri mâncaserăm! Eu nu le numărasem. Stomacul nu-mi mai părea acum o peşteră goală şi imensă, dar nici plin nu-l simţeam. Aş fi putut să mănânc singură două cratiţe întregi.

- Mai luaţi fiecare câte una! a murmurat Dadi. Stomacul meu astăzi... a adăugat apoi, atingându-şi abdomenul şi lăsându-şi ochii în pământ.

- Ce vrei să spui, mamă? a întrebat-o tata.

Ea a fluturat mâna prin aer, ignorându-i întrebarea. Tata i-a oferit din nou lingura. Dadi a clătinat din cap, cu o expresie aspră pe chip.

- Dă-le lor mai întâi! a insistat apoi, privindu-ne pe mine şi pe Amil. Eu vreau doar ultima îmbucătură.

Tata a şovăit.

- Suresh! l-a strigat Dadi, iar el a ascultat-o.

Ne-am strâns lucrurile şi ne-am alăturat mulţimii tot mai mari de oameni care mergeau în două direcţii. Cam la cincisprezece metri depărtare, drumul urma o pantă mare şi anevoioasă. Am început “să ascult” din nou ritmul paşilor mei. îmi plăcea să-l aud. Dadi mergea lângă mine şi tata lângă Amil. Urmam cu toţii îndeaproape mulţimea de hoinari. Dadi mergea astăzi si mai încet.

- Te simţi bine, Dadi? am întrebat-o eu, privind-o atent.

Trupul ei încovoiat părea şi mai gârbovit în sariul murdar, iar părul cărunt şi răvăşit îi cădea pe umeri, încadrându-i chipul întunecat şi trist. M-a privit cu ochi lipsiţi de expresie şi a încuviinţat uşor din cap. Am luat-o de mână. Mi-a strâns-o, iar eu i-am răspuns la fel.

- Unchiul Rashid e cumsecade? am întrebat-o apoi, uimită de curajul meu.

Cuvintele mi-au ieşit de pe buze cu prea multă uşurinţă. Dar eram cu totul altfel pe acest drum bătătorit de tălpile noastre însângerate şi crăpate. Nimic nu mai avea vreo importanţă aici. Nimic nu părea real. Nu aveam vecini. Şi nici vreun cămin. Trăiam într-o lume paralelă.

- Cumsecade? a repetat Dadi, ţintuindu-mă cu privirea şi clipind nedumerită.

A mişcat apoi din cap, fără să spună nici da, nici nu.

- Vom vedea, vom vedea, a adăugat, strângându-mă din nou de mână.

Cu drag, Nisha

26 august 1947

Dragă mamă,

Stau în fiecare seară lângă foc şi-ţi scriu. Excepţie fac serile în care mă simt chiar rău. Cu cât îţi scriu mai mult, cu atât imaginea ta mi se conturează mai bine în minte. îmi pare bine că am luat trei creioane cu mine. Tata mi le ascute folosind cuţitul, fără să mă întrebe despre ce scriu. Mă lasă în voia mea. Oare ce-ar spune dacă ar şti că ţie îţi scriu?

Te aud uneori vorbindu-mi. Ai un glas dulce şi blând, “încă un pas, Nisha!”, îmi spui. Şi eu îl fac. “Imaginează-ţi că aerul este apă! Şi bea-l!” mi-ai spus când sufeream cu toţii de sete. Iar eu te-am ascultat. N-aş spune niciodată asta cuiva, dar dacă am muri, ar însemna că am putea fi cu tine, mamă? Dar nu sunt chiar sigură că moartea ar însemna asta, aşa că merg mai departe. Nu ţi-aş auzi vocea în minte dacă n-ai vrea să merg mai departe, nu-i aşa?

Te văd acum mergând alături de noi, purtând, în bătaia vântului, o eşarfa în nuanţe de roşu şi auriu, ca aceea pe care tata o păstrează de atâţia ani în dulap şi care aşteaptă să ajungă în mâinile unor străini. Eşti cea mai frumoasă fiinţă de pe acest drum trist şi pustiit. Noi suntem imaginea cenuşie a prafului, în timp ce tu eşti înconjurată de nuanţe

aurii, cafenii, sângerii şi stacojii, cu ochi negri, bine conturaţi, şi buze roşii şi strălucitoare. Eşti o adevărată strălucire. îţi văd scânteierea cerceilor din aur. Şi îţi aud zăngănitul brăţărilor. îţi simt prezenţa aici, mamă, şi te urmez fără crâcnire, căci ştiu că ne vei purta paşii spre unchiul Rashid şi spre noua noastră casă.

Te bucuri că vom sta un timp la unchiul Rashid? Oare el se bucură de venirea noastră? De ce n-a încercat să ne vadă vreodată? Oare pentru că tata i-a spus, după ce-ai murit, că suntem hinduşi, si nu musulmani si hinduşi în egală măsură? Putem fi de ambele credinţe? Uneori, nu mă simt nici hindusă, nici musulmană. E rău să simţi asta? Gandhi crede că putem fi de orice religie vrem, aşa mi-a spus tata. Şi mi se pare firesc să fie aşa. Dacă toată lumea i-ar împărtăşi părerea, am fi rămas acum acasă, într-o singură ţară, teferi şi cu adevărat liberi. Vreau să ştiu ce crede unchiul Rashid despre noi, mamă. Spune-mi cât mai curând cu putinţă!

Dadi este foarte obosită acum. A adormit, în faţa focului, înaintea tuturor. Nu mai mănâncă nimic, bea doar apă. Amil l-a întrebat pe tata dacă este bolnavă, iar eu m-am aplecat uşor spre ei ca să aud răspunsul.

- E bătrână. Călătoria asta este mult prea grea pentru ea, a spus tata, cum îi este obiceiul, fără să răspundă clar şi răspicat.

A început apoi să scuture din nou nisipul de pe raniţa lui. Totuşi, se uită mereu la ea, îi ia pulsul, îi verifică ochii şi o ciupeşte de piele. Ea îl respinge cu mâna, dar nu mai şuieră printre dinţi. Nu mai cântă şi nu se mai roagă. Tăcerea a devenit copleşitoare. Nici Amil nu mai vorbeşte mult în ultimul timp. Nici pe cei care merg în jurul nostru nu-i mai aud vorbind prea mult. Simt nevoia să aud alte glasuri. Liniştea îmi sfâşie sufletul. Am senzaţia că ne aflăm cu toţii sub apă, ţinându-ne răsuflarea până când vom putea să ne ridicăm din nou capul la suprafaţă. Orice zgomot mai puternic ar putea să ne înece.

Aud însă azan-ul[10], cum îl auzeam în fiecare zi în Mirpur Khas, când musulmanii începeau să se roage.

Acasă, nu-i acordam prea multă importanţă. Făcea parte din viaţa noastră. Din ecourile şi activităţile zilnice. Răsuna în tot satul din difuzoarele moscheii, iar noi îl auzeam pătrunzând prin ferestre. Kazi se oprea din treburile sale şi îşi lua covoraşul, pe care îl ţinea, înfăşurat sul, într-un colţ al bucătăriei. Se spăla, întindea covoraşul lângă fereastră şi începea să se roage, făcând plecăciuni şi atingând pământul cu fruntea. Apoi se ridica din nou în picioare în timp ce-şi spunea rugăciunile.

Nu-l deranjam niciodată pe Kazi când se ruga. Uneori, mă gândeam la tine, mamă. Şi tu te rugai de cinci ori pe zi? Nu l-am văzut niciodată pe tata rugându-se sau slăvindu-i pe zei. El spune că nu există nimic dincolo de clipa de faţă. Oare e adevărat? Pe măsură ce ne apropiem de graniţă, văd tot mai mulţi musulmani străbătând drumul în sens invers, spre noile lor case. Cineva strigă azan, iar ei se opresc şi încep să se roage. Oamenii de pe drumul nostru merg mai departe. Asta mă face să mă gândesc la Kazi şi mă întristez, aşa că nu mă mai uit. îmi continui drumul, cu ochii aţintiți asupra persoanei din faţa mea.

Dar ştii ce-am făcut astăzi? Când am auzit azan-ul, am spus o rugăciune în gând. Am îmbinat rugile pe care le auzisem rostite de Kazi cu cele pe care le spunea Dadi. Nu ştiu dacă zeii le vor da ascultare, fiindcă nu ştiu cuvintele exacte şi nici în genunchi n-am stat, dar nu cred că ar putea face rău cuiva. Nu voi spune însă asta nimănui. Oamenii s-ar putea supăra pentru că nu ştiu să rostesc o rugăciune de la cap la coadă şi că am îmbinat frânturi de rugi. Dar cineva trebuie să se roage pentru Dadi. Şi tu te-ai fi rugat pentru ea, nu-i aşa, mamă?

Cu drag, Nisha

27 august 1947

10 Azan — chemare la rugăciune; provine din cuvântul arab azn, care înseamnă a asculta, a auzi. (N. tr.)

Dragă mamă,

Tata ne-a spus că aceasta este ultima noapte pe care o vom petrece sub cerul liber înainte de a ajunge acasă la unchiul Rashid. După ce ne-am mâncat fructele de mango, ne-a dat câte o bucăţică de kaju katli*. Răsuceam fără încetare, în mâinile mele murdare, prăjiturică în formă de diamant. De ce nu ne-a dat-o până acum? îmi venea să i-o arunc în faţă. Ce ne mai ascundea oare? Salivam însă de poftă la gândul aromelor îmbietoare pe care avea să mi le dăruiască. Aşa că am băgat-o în gură şi am lăsat-o să se topească încet, savurându-i gustul minunat. îl priveam pe Amil cum o ronţăia ca un şoricel. Ochii ni s-au întâlnit în timp ce mestecam. Amândoi păstram tăcerea, fără să schiţăm vreun zâmbet. Oare şi el gândea acelaşi lucru ca mine despre tata?

Călătoria noastră avea să dureze încă o zi, deoarece Dadi trebuie să meargă încet. Eu, tata şi Amil facem cu rândul ca să o ajutăm să meargă, iar ea se sprijină de umerii noştri cu braţul ei subţire ca foaia de hârtie. Oasele ei par la fel de fragile şi de uşoare ca ale unei păsări. A mâncat, în cele din urmă, câteva felii de mango şi a băut apă, dar trebuie să se odihnească foarte des. Vom ajunge sau nu vom ajunge la unchiul Rashid. Dadi se va face bine sau nu se va face. Vom ajunge la noul nostru cămin. Sau nu.

Cu drag, Nisha

30 august 1947

Dragă mamă, îmi pare rău că n-am putut să-ţi scriu în ultimele două seri. O fac însă acum, în timp ce stau într-un pat adevărat. De ce nu ne-a spus tata nimic despre unchiul Rashid, mamă? Lucrurile sunt acum pe cât de clare, pe atât de confuze.

Aproape că se lăsase întunericul când ne-am apropiat, în cele din urmă, de locul unde stă unchiul Rashid.

Tata spune că ne aflăm la câţiva kilometri depărtare de oraşul Umerkot*. Am străbătut un sat şi câteva ogoare uscate şi prăfuite. După câteva minute, am zărit, în lumina

slabă a înserării, un grup de case, destul de mari, toate zugrăvite în alb.

- Aici a crescut mama voastră, ne-a spus tata, întorcându-se spre noi.

Eu si Amil ne-am uitat iute unul la altul. Chiar dacă ştiam asta de ceva timp, priveliştea casei tale m-a lăsat fără suflare. Abia mai reuşeam să respir. Aveam să stăm ascunşi la adăpostul unor arbuşti până la lăsarea întunericului, ne-a spus tata, apoi avea să se ducă să vorbească cu unchiul Rashid, ca să se asigure că nu ne pândea niciun pericol. Ne-a zis că nu trebuia să ne vadă nimeni intrând în casă.

- Dacă vine cineva la voi, a continuat în şoaptă, aruncându-i o privire aspră lui Amil, spuneţi-i că bunica voastră trebuie să se odihnească! Doar atât, nici mai mult, nici mai puţin. Dar pe întuneric nu cred c-o să vă vadă cineva. Multe dintre aceste case sunt goale acum.

Amil a încuviinţat dând din cap.

- Când mă veţi auzi fluierând o dată, va trebui să veniţi repede într-acolo, ne-a spus apoi, arătându-ne o casă aflată la mijlocul şirului de locuinţe. Să nu vorbiţi şi să nu vă daţi jos raniţele din spinare! Trebuie să fiţi gata în orice clipă.

Eu şi Amil ne-am privit din nou unul pe celălalt.

- Aţi înţeles? a întrebat tata în şoaptă.

- Da, tată, i-am răspuns amândoi, tot în şoaptă.

Am aşteptat până la căderea nopţii, apoi tata a pornit spre casă. Era lună plină şi cer senin. In aer plutea un miros de lemn ars. L-am văzut pe tata bătând la uşă, apoi scârţâitul unei balamale a spulberat tăcerea nopţii. Am auzit un murmur de glasuri, apoi uşa s-a închis. Ne-am aşezat pe jos, cu raniţele în spinare. Dadi stătea întinsă pe pământ, cu capul rezemat de bagajul ei. Priveam atent uşa. Speram să fii înăuntru. N-ai fi putut oare să te ascunzi aici în tot acest timp?

Amil a început să se joace cu baretele subţiri, din piele, ale sandalelor. L-am înghiontit uşor şi i-am arătat casa cu mâna, ca să-l fac să se concentreze asupra misiunii noastre.

Şi apoi am aşteptat. Şi am tot aşteptat. Un foşnet m-a făcut să încremenesc, dar când m-am întors, n-am văzut nimic.

- Ai auzit şi tu ceva? l-am întrebat în şoaptă pe Amil.

- Da, mi-a răspuns el.

Am aşteptat din nou, încremeniţi ca nişte stane de piatră. Foşnetul devenea tot mai puternic.

- Trebuie să plecăm, a murmurat Amil. Acum!

Am ajutat-o pe Dadi să se ridice în picioare şi, ieşind din tufişuri, ne-am îndreptat spre un drum de ţară pe care abia îl zăream în lumina difuză a lunii.

- N-ar trebui să plecăm prea departe, a şoptit Dadi.

O ţineam amândoi de câte un braţ, ajutând-o să meargă mai repede. Foşnetul se transformase acum în nişte zgomote de paşi tot mai apropiaţi.

Cineva m-a apucat de umăr. Am scos un ţipăt puternic, ce mi-a ţâşnit din gât ca un şuvoi de sânge. Atacatorul, un bărbat, din câte-mi dădeam seama după mărimea palmei sale, mi-a acoperit gura cu o mână, pe când cu cealaltă îmi ţinea un cuţit în dreptul beregatei. Lama din metal părea ciudat de fină şi de caldă. Dadi a început să plângă.

- Mi-aţi ucis familia, mi-a spus omul la ureche, scrâşnind din dinţi.

Nu puteam să-l văd, doar îl auzeam şi îi simţeam răsuflarea urât mirositoare şi duhoarea oribilă de transpiraţie şi mizerie. îmi auzeam propria respiraţie. Lama cuţitului devenea tot mai apăsătoare. Dadi s-a prăbuşit în genunchi, cu capul plecat. Nu-mi era teamă, eram doar amorţită. Aveam senzaţia că mă înalţ spre cer.

- Aveţi milă! striga Amil fără încetare, cu gura plină de salivă. N-am ucis pe nimeni.

Dadi făcea plecăciuni la picioarele noastre, rugându-se cu disperare. Stăteam încremenită, încercând să-mi ţin gâtul cât mai departe de lama cuţitului. Mă întrebam dacă nu cumva am încetat să mai respir, dar încă reuşeam, ca prin minune, să mai stau în picioare. Bărbatului îi tremurau mâinile.

- Copiii şi soţia mea... au pierit, a îngăimat el cu glas frânt. I-aţi ucis. Voi toţi i-aţi ucis. încercau doar să găsească apă şi i-aţi ucis.

- Nu, domnule, vă rugăm! Noi doar mergem spre graniţă. Bunica mea trebuia să se odihnească. N-am făcut niciun rău familiei dumneavoastră, a spus Amil, cât mai tare cu putinţă. Vă dăm mâncare şi apă. Tot ce vă doriţi.

Am auzit din nou scârţâitul balamalei, apoi fluieratul tatei.

Am păstrat cu toţii tăcerea. Tata a fluierat din nou. Bărbatul mi-a apăsat şi mai tare lama cuţitului pe gât.

- Vă implor! E doar o copilă nevinovată, a strigat Dadi, cu mâinile împreunate.

Omul tremura din toate încheieturile, mişcând şi cutitul.

- Mi-am pierdut întreaga familie şi vina e a tuturor.

- Tatăl si unchiul nostru trebuie să vină în orice

>

clipă, a spus Amil, coborând acum tonul glasului. Sunt înarmaţi.

Dinspre şirul de case se auzea zgomot de paşi.

- Dă-i drumul! l-am auzit pe tata strigând cu o voce atât de puternică, încât nici nu părea să fie a lui.

- E înarmat, a repetat Amil.

Cât îmi doream să fie aşa!

Bărbatului îi tremurau mâinile atât de tare, că a scăpat cuţitul şi m-a eliberat din strânsoare. Am fugit la tata, ţinându-mă cu mâinile de gât. Amil şi Dadi s-au strâns şi ei în jurul tatei. Nici urmă de vreun unchi însă!

- Nu-mi pasă dacă mă împuşti. Chiar te rog să pui capăt suferinţei mele! a spus omul, prăbuşindu-se în genunchi.

Abia atunci am reuşit să-l văd bine. Era mic de statură, cu nişte glezne cât cele ale lui Amil. Avea părul plin de praf şi mizerie. Am văzut sânge închegat pe mâneca kurtei* sale.

- Hinduşii mi-au ucis familia, a continuat apoi printre suspine, cu chipul ascuns în mâini. Le-au tăiat gâturile sub ochii mei. Eu am reuşit să fug, dar mai bine i-aş fi lăsat să mă omoare şi pe mine.

Purta pe cap un fes topi*, ce-i trăda religia musulmană. Dar cum şi-a dat oare seama că suntem hinduşi? Acasă, în Mirpur Khas, era uşor să identifici religia oamenilor. Aici însă arătam cu toţii la fel în hainele noastre murdare. Unii dintre bărbaţii musulmani şi-au pierdut fesul. Iar cei mai mulţi îşi acoperă capul cu ce găsesc la îndemână, ca să se apere de soare. Il strângeam amândoi pe tata în braţe. Mă simţeam la fel de amorţită - nici nu plângeam, nici nu eram furioasă. A fost foarte ciudat, mamă.

Tata ne-a dat uşor la o parte şi a făcut câţiva paşi spre atacatorul nostru.

- Lasă-l în pace! a strigat Dadi. E periculos.

Dar tata nu i-a dat ascultare, ci a continuat să înainteze cu prudenţă. A luat de jos cuţitul şi fesul bărbatului. I-a pus apoi mâna pe umăr şi i-a oferit lucrurile. Omul şi-a ridicat, speriat, capul.

- “De-ar fi să plătim ochi pentru ochi, întreaga lume ar orbi”, a spus tata.

Bărbatul s-a ridicat încet în picioare şi s-a scuturat de praf. Şi-a luat fesul şi cuţitul, ţinându-şi în continuare capul în pământ. S-a întors apoi pe călcâie şi s-a făcut nevăzut în întuneric. Tata a mai spus cândva aceste cuvinte. îi aparţineau lui Gandhi. Acum le-am înţeles sensul. O familie de hinduşi ucide o familie de musulmani; aceasta ucide apoi o altă familie de hinduşi, care omoară, la rândul ei, o familie de musulmani si tot asa. Şirul crimelor nu se va mai sfârsi astfel niciodată, dacă nu-i va pune cineva capăt. Dar cine s-o facă?

Am pornit cu toţii spre casa unchiului Rashid, încercând să zărim drumul prin noaptea albastră. Ne-am împiedicat de câteva ori. Tata şi Amil o susţineau pe Dadi. Nu ştiu ce mă făcea să merg mai departe. Dar de îndată ce am trecut pragul casei şi m-am trezit înăuntru, n-am mai văzut nimic. Spaima, lacrimile şi frisoanele au pus stăpânire pe mine. Nu puteam să mai respir şi totul a început să se învârtă în jurul

meu. Tata mi-a spus să-mi pun capul între genunchi. Şi asta e tot ce-mi mai amintesc.

Cu drag, Nisha

31 august 1947

Dragă mamă,

Când m-am trezit, stăteam întinsă într-un pat, într-unul adevărat, acoperită cu o pătură. Pentru o clipă, am crezut că ne aflam din nou acasă. Tata şi Amil stăteau aplecaţi deasupra mea. Mi se părea ciudat să am un acoperiş deasupra capului. Apoi mi-am amintit totul - era casa ta, mamă! Din prag mă mai privea cineva. Mi-am aţintit şi eu ochii asupra acelui bărbat. Nu era prea înalt. Purta un fes topi pe cap şi un tan kurta. Hainele sale semănau cu cele ale lui Kazi. Dar chipul nu semăna deloc cu cel al lui Kazi. Ceva nu era în regulă. Nu reuşeam să-l văd prea bine, căci nu stătea în lumina celor două lumânări care ardeau pe masă, dar avea buza de sus ridicată la mijloc, ceea ce făcea să i se vadă gingia şi câţiva dinţi strâmbi. Buza părea lipită de baza nasului.

Acasă, în Mirpur Khas, un vânzător de fructe uscate de la piaţă îşi acoperea mereu gura şi nasul cu o eşarfa, deoarece - mi-a explicat tata, arătându-mi fotografii din cărţile de medicină - suferea de palatoschizis[11]. Unii oameni se nasc cu acest defect si cei mai mulţi nu-şi permit o intervenţie chirurgicală pentru a-l îndrepta. Uneori, personalul medical din spitale îi ajută să mănânce sau să înghită pe cei care n-o pot face singuri.

La şcoală, aveam o colegă, Mital, care suferea de aceeaşi problemă, dar nu-şi ascundea faţa în eşarfe. Şi ea avea buza ridicată la mijloc şi lipită de nas. Nu vorbea niciodată, ca si mine. Nu ştiu dacă nu voia sau nu putea. Probabil că reuşea să mănânce, căci altfel ar fi făcut operaţie. Totuşi, n-am văzut-o niciodată mâncând ceva. încercam s-o privesc câteva secunde, dar îmi întorceam mereu ochii în altă parte. Nu voiam să-mi fie milă de ea. Voiam să-i fiu

11 Despicătura buzei

prietenă, căci nu avea pe nimeni. Eu o aveam pe Sabeen, deşi nu ştiu dacă-mi era prietenă cu adevărat, căci nu vorbeam niciodată cu ea. Dar pe Mital îmi era foarte greu să o privesc. Mă simt ruşinată când mă gândesc la asta, de aceea nici n-o fac prea des. Şi tu evitai să-l priveşti pe unchiul Rashid, mamă? Erai la fel de laşă ca mine? Sunt convinsă că nu.

- El este unchiul Rashid. Nu poate să vorbească, doar scrie, a spus tata cu vocea lui calmă de doctor.

Unchiul Rashid a dat din cap spre mine.

- Poţi să te ridici în picioare? m-a întrebat tata.

Am început să mă mişc. Am simţit o durere de gât si amintirile mi-au inundat deodată mintea ca un şuvoi de apă. Mi-am adus aminte de cuţitul atacatorului lipit de gâtul meu, de ţipetele lui Amil, de sosirea tatei la momentul potrivit şi de venirea noastră aici. M-am ridicat în picioare şi am privit camera spaţioasă, mobilată cu un covor colorat şi un birou din lemn, ce-mi amintea de al meu. Gândul mi-a provocat o strângere de inimă. Lângă peretele de vizavi se afla încă un pat, pe care dormea Dadi. Pieptul i se mişca uşor odată cu fiecare răsuflare. Am făcut câţiva paşi, mânată de curiozitate, iar tata a venit după mine. Am ieşit pe hol şi am trecut prin faţa unei alte uşi deschise. Mi-am vârât capul înăuntru şi am văzut o cameră asemănătoare, dar mai mică, având un pat lângă fereastră şi un altul lângă peretele alăturat. Am intrat apoi într-o altă încăpere. Avea un singur pat mare, o tapiserie pe perete, bogată în detalii, un covor şi un birou. Am văzut şi un şevalet într-un colţ, cu o pânză goală. Probabil că era camera unchiului Rashid.

Trecând pe sub o arcadă, am ajuns într-un salon mobilat cu o canapea lungă, câteva scaune din lemn, perne brodate şi, în mijloc, o masă scundă şi sculptată. Pereţii camerelor erau împodobiţi cu tablouri. In prima încăpere, un tablou înfăţişa un ocean albastru şi un cer şi mai albastru. Un altul reprezenta o vază cu flori. Am mai văzut si un tablou cu o femeie frumoasă, ce stătea pe iarbă, cu picioarele

încrucişate, la umbra unui copac. Tu erai, mamă, sunt ferm convinsă de asta.

în sufragerie, existau o masă cu şase scaune şi o vitrină masivă pentru porţelanuri cu uşi din sticlă. în mijlocul mesei se afla o vază din porţelan cu flori roz şi mov, la fel ca în tablou. Era un loc atât de minunat!

M-am întors, crezând că tata se afla în spatele meu, dar m-am trezit în faţa unchiului Rashid. Şi atunci i-am observat ochii. Seamănă cu ai tăi, poate chiar mai mult decât cei ai lui Amil. Poate că în spatele situaţiei noastre nefericite se ascunde un motiv bine întemeiat. Ştiu că este un gând oribil, dar dacă n-ar fi trebuit să plecăm, n-am fi venit aici şi n-am fi avut niciodată sansa să-i vedem ochii unchiului

>

Rashid - ochii tăi, mamă. Mi-am întors iute privirea în altă parte.

- Poţi să te speli acolo, mi-a spus tata, arătând spre o uşă din spatele bucătăriei.

Mi-am frecat mâinile, faţa şi gâtul deasupra ligheanului din metal. Mai târziu va trebui să fac baie ca să-mi îndepărtez murdăria de pe tot corpul, dar este plăcut să-mi văd mâinile curate.

- Cum te simţi? m-a întrebat tata când am terminat.

- Bine, i-am răspuns cu glas stins şi răguşit.

Am văzut un alt tablou în bucătărie. Era portretul unchiului Rashid. M-am apropiat câţiva paşi şi l-am studiat cu atenţie, privindu-i îndelung buza răsucită, prinsă parcă de un fir invizibil, gingia, dinţii strâmbi, crescuţi unul peste altul, şi nasul plat. Era mai uşor să-i priveşti tabloul decât imaginea reală. Nu-mi vine să cred că şi el pictează. Tu l-ai învăţat sau el te-a învăţat pe tine?

- Vino, Nisha! m-a chemat tata cu glas aspru.

Am tresărit speriată şi m-am întors cu spatele la tablou. L-am urmat spre camera din spatele casei, ca să vedem ce face Dadi. Respira încet, cu chipul palid aţintit spre tavan.

Tata s-a aplecat deasupra ei şi i-a atins braţul.

Ea a deschis ochii şi a dat din cap. Apoi i-a închis din nou. Tata s-a îndreptat spre bucătărie. Amil a stat la căpătâiul lui Dadi cât timp eu m-am plimbat prin casă.

- Te simţi bine? m-a întrebat el.

- Cred că da, i-am răspuns.

- Am crezut că... o să te omoare, a continuat Amil, cu buzele uşor tremurânde si lacrimi în ochi.

- Nu m-ar fi lăsat tata în voia sorţii, i-am răspuns, atingându-i mâna şi îndreptându-mi privirea spre Dadi, în încercarea de a părea mai curajoasă, de dragul lui Amil, care s-a dovedit la fel de curajos când nu aveam apă.

Dar şi eu am crezut că avea să mă omoare. Bărbatul acela ar fi putut foarte uşor să-mi taie gâtul şi să-mi pierd viaţa într-o clipită. Tata n-ar fi putut să facă nimic. Ideea aceasta nu mă înspăimânta la fel de tare precum mă aşteptam. Nu ştiu de ce. Omul părea atât de trist şi de speriat! Mâinile îi tremurau foarte tare. De ce i-au ucis familia? De ce ar face cineva asta? Cei care ajung să-i omoare pe alţii au fost aşa cum sunt eu sau sunt cu totul alt fel de oameni?

- E ciudat că unchiul Rashid trăieşte singur într-o casă atât de mare. Ai văzut tablourile?

Amil a încuviinţat dând din cap, cu un zâmbet larg pe buze.

- Bănuiesc că de-asta ştiu şi eu să desenez, a spus, după care chipul i-a devenit serios. Crezi că Dadi o să moară?

- Nici vorbă! i-am răspuns în şoaptă, cu glas aspru. Nu vezi că e doar obosită?

Dar şi eu mă gândeam la asta.

- Mă duc să-l întreb pe tata, a spus Amil, cu ochi strălucitori si temători.

L-am apucat de braţ ca să-l opresc, dar s-a eliberat din strânsoare şi a pornit într-un suflet spre tata şi spre unchiul Rashid. M-am luat după el pe coridorul lung, trecând prin salon şi prin sufragerie şi intrând apoi în bucătărie. Tata a pus capăt discuţiei cu unchiul Rashid şi amândoi şi-au îndreptat ochii spre Amil. El l-a privit pe unchiul Rashid cu

zâmbetul lui fermecător şi am simţit că mi se topeşte inima. Amil zâmbeşte într-un mod ce-ţi lasă impresia, fie şi numai pentru o clipă, că lumea e un loc minunat. Acum îl privesc cu totul diferit pe Amil. Nu pot să explic asta. Am senzaţia că a murit şi a revenit la viaţă. întotdeauna mi-a plăcut zâmbetul lui, dar acum sunt atât de fericită să i-l zăresc, de parcă l-aş vedea pentru prima dată. Ce m-aş face fără Amil? E vocea mea, căci dă glas întrebărilor pe care eu nu le pot rosti.

- Da, a spus tata.

- Dadi o să moară? l-a întrebat Amil, iar zâmbetul i-a dispărut.

- N-o s-o las, i-a răspuns el, ţintuindu-l cu privirea şi ducându-se apoi la ea.

Dar răspunsul lui aspru m-a făcut să simt un nod în stomac. Mi-am reamintit că tata era doctor. Avea puteri pe care oamenii obişnuiţi nu le au. Şi tu crezi la fel, mamă? Mi-am amintit apoi că nu tata i-a salvat viaţa lui Amil, ci ploaia. Dar nici el nu l-a lăsat în voia sorţii. Căci, dacă n-ar fi plouat, ar fi reuşit cumva să-l salveze, aducându-i apa de care avea atâta nevoie. L-a împiedicat pe atacatorul nostru să ne omoare şi apoi l-a tratat cu omenie. Poate că tata e cel mai curajos om din lume. Dar şi Amil e la fel de curajos, deşi tata nu ştie asta. Eu sunt o laşă. Ce-am făcut când omul m-a atacat? Am înlemnit. Amil a fost cel care a ţipat şi i-a atras atenţia tatei. Şi tot Amil i-a spus atacatorului că tata şi unchiul Rashid sunt înarmaţi.

Unchiul Rashid a aprins focul în soba imensă şi a pus la fiert o cratiţă cu linte. Apoi a început să taie o ceapă. Mirosul îmi gâdila nările. M-am apropiat puţin. La fel a făcut şi Amil. îl priveam amândoi pe unchiul Rashid cum prăjea ceapa într-o cratiţă mare şi presăra boabe de muştar, usturoi, sare, chimion, turmeric şi piper măcinat. A fiert condimentele alte câteva minute, apoi a turnat lintea în apa fiartă.

- N-ai bucătar? l-a întrebat Amil.

Ştiam că nu era frumos să pui o asemenea întrebare, dar o casă mare are nevoie de un bucătar, de un grădinar şi de cineva care să se ocupe de gospodărie. Doar unchiul Rashid nu le făcea pe toate de unul singur, nu-i asa?

>

Şi-a ridicat privirea şi a dat din umeri, apoi şi-a văzut din nou de treabă. Imaginea unchiului Rashid, surprins în timp ce pregătea un dai aburind, mi-a trezit amintiri dureroase - îi revedeam pe Kazi gătind în bucătăria noastră, pe Dadi ocupându-se de treburile obişnuite ale casei sau legănându-se pe scaunul ei preferat şi pe tata sărutându-ne pe frunte şi urându-ne noapte bună când se întorcea acasă de la spital. îmi aminteam cum adormeam împreună cu Amil, simţind încă în gură gustul aromat al dulciurilor şi povestind întâmplările din acea zi petrecute la şcoală. Pe atunci, toată această rutină îmi părea atât de banală şi de plictisitoare... Acum am senzaţia că totul a fost doar un basm. Au început să-mi curgă lacrimile. Nu puteam să mă abţin. Mi-am ascuns faţa în mâini.

- Ce-ai păţit, Nish? m-a întrebat Amil.

Doar am clătinat din cap.

- Unchiule Rashid, ai putea s-o laşi să mestece în mâncare? l-a întrebat apoi.

Unchiul Rashid s-a oprit şi s-a întors spre noi. M-am forţat să nu-mi las privirea în jos, iar el mi-a oferit lingura.

Am clipit ca să-mi alung lacrimile, am băgat lingura în cratiţă şi m-am aplecat deasupra mâncării calde şi gălbui. Am început să amestec în ea ca să nu se lipească de cratită. M-am liniştit încetul cu încetul si am conţi-J >, nuat să amestec. Amil mă cunoştea atât de bine! In tot acest timp am crezut că pur şi simplu se învârtea prin jurul casei, încercând să evite temele sau treburile casnice, doar ca să se joace în grădină sau ca să deseneze. Dar acum îmi dau seama cât de bine mă cunoaşte si cât de atent mă urmăreşte. Am păstrat amândoi tăcerea timp de câteva clipe, înainte să vină tata. L-am auzit oprindu-se şi i-am

simţit privirea aţintită asupra mea. Când mâncarea a fost gata, am dat-o la o parte de pe foc.

Unchiul Rashid a deschis uşa unei cămări şi a luat orez, cu un polonic, dintr-un vas din metal. Mi l-a dat mie, iar eu am turnat în cratiţă exact cantitatea necesară pentru cinci oameni. îi priveam chipul. De data aceasta, mi se părea mai uşor să-l privesc decât înainte. Mă concentram asupra ochilor săi. A luat apoi o cană din metal plină cu apă dintr-un urcior mare şi mi-a dat-o mie. Eu am turnat apa în cratiţă. Am pus patru căni şi am aşteptat ca apa să fiarbă. Kazi o fierbea mereu înainte de a turna orezul, dar nu puteam să-i spun asta. Unchiul Rashid nu părea să aibă prea multă experienţă în bucătărie. Tăia cepele cum îi venea la îndemână şi nici nu măcina piperul la fel de bine cum ar fi făcut-o Kazi. Poate că a avut un bucătar hindus, care a trebuit să plece. Mă simţeam ameţită de foame. Mă abţineam cu greu să nu bag în gură câte o lingură din acele bunătăţi.

Când totul a fost gata, unchiul Rashid a scos cinci boluri, iar eu am pus, în patru dintre ele, câte o porţie de dai şi orez, iar în cel de-al cincilea numai orez. A desfăcut patru chapati înfăşurate într-o pânză, le-a încălzit pe sobă şi le-a pus apoi pe marginea holurilor. Priveam lacomă vasele pline până la refuz cu orez şi dai gălbui, alături de turtele chapati rumenite pe sobă. Vedeam pentru prima oară, de când am plecat de acasă, atâtea bucate pe masă. Mă întrebam dacă pregătea mereu mâncăruri atât de simple, dar nimic nu mi se părea mai gustos decât acestea.

- Du-i bolul ăsta lui Dadi! mi-a spus tata, dându-mi vasul care avea doar orez.

Am încuviinţat din cap şi am înghiţit în sec, ţinând bolul cald în mâini. Pe drum, am furat o lingură de orez. Zgomotele scaunelor trase şi ale veselei mi se păreau ciudate. La fel mi se părea şi să mă aflu într-o casă şi să mănânc la o masă.

Dadi avea ochii închişi. Am strigat-o şi i-am spus că i-am adus de mâncare. Nu s-a întâmplat nimic. I-am pus bolul cu orez la nas şi am aşteptat. După câteva clipe, a deschis ochii şi a dat din cap. Apoi mi-a făcut semn cu mâna să plec. Am privit-o cu atenţie. Era slabă şi trasă la faţă.

- Iţi dau eu să mănânci, i-am spus apoi, luând o lingură de orez şi ducându-i-o la gură.

Ea a acceptat-o şi a mestecat-o. I-am mai dat câteva linguri. A ridicat apoi mâna, facându-mi semn să mă opresc.

- Eşti o fetiţă bună, a murmurat ea.

Mi -am pus mâna peste a ei şi i-am strâns-o uşor.

Am lăsat apoi bolul cu orez lângă ea şi m-am dus în cealaltă cameră. Tata, Amil şi unchiul Rashid mă aşteptau să mâncăm. Pentru tata şi pentru Amil aşteptarea trebuie să fi fost foarte grea. M-am aşezat lângă Amil, în faţa tatei. Şi am început să mănânc. Aromele orezului, ale dalului şi ale turtelor chapati mi-au invadat simţurile. Simţeam gustul uleiului ghee, al fiecărui bob de orez, al fiecărei seminţe de chimion, al fiecărui căţel de usturoi, al fiecărei feliuţe de ceapă sau boabe de piper. Era cea mai bună mâncare pe care am mâncat-o vreodată.

Nimeni nu vorbea. După câteva îmbucături zdravene, m-am uitat la tata si la Amil, care înfulecau mâncarea şi turtele chapati cu o poftă de lup. Când am terminat, ne-am mai pus câte o porţie.

După ce-am mâncat în tăcere, tata şi-a pus mâna pe umărul unchiului Rashid.

- Nu voi putea niciodată să te răsplătesc pentru bunătatea pe care ne-ai arătat-o.

Unchiul Rashid a încuviinţat dând din cap şi a început să strângă masa.

L-am ajutat să spele vasele şi apoi am făcut cu toţii baie. Mi-a luat mult timp să-mi îndepărtez mizeria de pe corp. Priveam apa maronie prelingându-se în gaura de scurgere şi mă temeam că aveam să o folosesc pe toată. Nu mi-am închipuit niciodată că aş putea fi atât de murdară.

Eu şi Amil l-am rugat pe unchiul Rashid să ne lase să dormim în camera din mijloc. Tata avea să doarmă cu Dadi, ca s-o vegheze pe timpul nopţii. Ne-am băgat în pat şi ne-am acoperit cu plasele de ţânțari, simţindu-ne curaţi şi împrospătaţi. Amil se întreba dacă nu ne puteam ascunde aici până la încheierea conflictelor şi apoi să rămânem pentru totdeauna. Şi eu îmi doream asta mai mult decât orice pe lume. Ar fi căminul ideal pentru noi. Kazi ar putea veni şi el în cele din urmă. Poţi să-mi îndeplineşti dorinţa, mamă? In patul ăsta ai dormit şi tu? Şi încă ceva, mamă. Te rog să ai grijă de Dadi! Nu pot s-o pierd tocmai acum.

Cu drag, Nisha

1 septembrie 1947

Dragă mamă,

Astăzi se împlinesc exact o lună şi şaptesprezece zile de când lumea s-a schimbat. Oare în casa noastră s-a mutat deja o altă familie? O familie mai fericită? Cu ambii părinţi şi copiii lor? Refuz să-mi imaginez casa arsă până în temelii sau pe Kazi trist şi singur, încerc să-mi închipui că totul este plin de viaţă, iar grădina de legume, încărcată de culoare, este mai frumoasă ca niciodată. îmi imaginez mai mulţi copii alergând de colo colo - două fetiţe şi doi băieţi -, pe care mama lor îi cheamă la masă, verificându-le unghiile ca să vadă dacă sunt curate şi strângându-i în braţe fără vreun motiv anume. Tatăl lor vine acasă mai devreme, aducându-le acadele pe băţ de la piaţă şi povestindu-le apoi, înainte de culcare, întâmplări eroice petrecute la spital. îmi închipui cum mezina familiei o găseşte pe Dee, vechea mea păpuşă, în dulap. Este cea mai frumoasă surpriză din viaţa ei.

Cu drag, Nisha

2 septembrie 1947

Dragă mamă,

Casa unchiului Rashid se află cam la jumătatea drumului spre graniţă, spune tata. Mai avem încă mulţi kilometri de străbătut. Spune că vom pleca imediat ce Dadi îşi va

recăpăta forţele. Eu mi-aş dori să rămânem, dar mă simt cumva prizonieră. Nu avem voie să ieşim afară. N-ar trebui să fim aici şi nu ştiu ce s-ar întâmpla dacă ar afla cineva. Eu şi Amil i-am auzit pe tata şi pe Dadi comentând întâmplările relatate în ziare. Ştiu că foarte mulţi oameni din ambele tabere au murit pe drum în timp ce mergeau sau în trenurile ce-ar fi trebuit să-i poarte spre destinaţie. Revolte şi asasinate continuă să aibă loc. încă nu înţeleg ce se întâmplă. Luna trecută, făceam cu toţii parte din aceeaşi ţară - oameni diferiţi, de toate neamurile şi religiile, trăiam laolaltă. Acum trebuie să ne separăm şi să ne urâm unii pe alţii. Oare tata îl urăşte în secret pe unchiul Rashid?

Oare unchiul Rashid ne urăşte pe noi? Cum rămâne cu mine şi cu Amil în toată această ură? Poţi urî pe cineva doar pe jumătate?

Unchiul Rashid se mişcă tăcut prin casă. Mă tem că e supărat şi că-şi doreşte să plecăm cât mai repede. Ne aduce mâncare de la piaţă şi apă de la izvor. Tata l-a rugat să facă cumpărăturile din două pieţe diferite, ca să nu lase impresia că în casă locuiesc mai multe persoane. El a încuviinţat dând din cap. Tata a încercat apoi să-i dea nişte bani, dar el i-a refuzat. Sper că asta înseamnă că vrea să ne ajute.

Eu şi Amil ne întrecem în ghicitori şi născocim povestioare ca să ne omorâm timpul. Personajul din poveştile mele, un băiat sau o fată, fuge mereu de un bărbat înarmat cu o puşcă, un cuţit sau o torţă aprinsă. Eu spun ceva rău ce i se întâmplă personajului, iar Amil spune ceva de bine. Sau invers. In cele din urmă, personajul întotdeauna moare. Cu fiecare poveste, încercăm să-i facem moartea şi mai sinistră. Cu cât detaliile morţii sunt mai groaznice, cu atât mai nostimă ni se pare povestea. încercăm să râdem pe înfundate, ceea ce ni se pare şi mai amuzant. înainte n-am fi născocit niciodată asemenea poveşti şi nici nu le-am fi considerat vreodată nostime. Poate pentru că acum nimic nu pare real, e de părere Amil. Ştiu ce vrea să spună.

Ador când trebuie să punem masa, căci îl ajut pe unchiul Rashid să gătească. Am început s-o fac din prima noapte când am venit aici şi nimeni nu mi-a spus să mă opresc. Pregătim reţete simple: dai, orez şi spanac combinate cu roşii şi chapati. Eu le fac aproape pe toate. încă mă întreb dacă unchiul Rashid a mâncat mereu numai mâncăruri atât de simple. Verifică să vadă dacă folosesc holurile potrivite sau dacă torn cantitatea corectă de orez, dar pare încântat să mă lase să gătesc. Pregătesc aceleaşi mâncăruri pe care le-am văzut gătite de Kazi toată viaţa. Dar a găti împreună cu unchiul Rashid nu se compară cu a găti alături de Kazi. Unchiul Rashid nu se uită la mine şi nu poate să-mi vorbească, aşa că stăm într-o tăcere deplină. Aş vrea să-l întreb atâtea lucruri despre tine, mamă, dar mi-e mult prea teamă. Faptul că nu sunt în stare să-i pun întrebări mă supără tot mai mult. Ca şi cum aş fi supărată pe toate cuvintele pe care le ţin în mine şi nu le rostesc. Când tata îi vorbeşte, unchiul îi răspunde scriindu-şi gândurile pe hârtie, fără să pară supărat. Uneori, Amil si Dadi îi vorbesc si ei.

Gesturile unchiului Rashid, poziţia umerilor sau modul în care-şi înclină capul îmi păreau extrem de familiare. Fără să-mi dau însă seama de ce. Am observat apoi modul în care apucă de pe masă, cu degetele-i lungi, câte un bol. Exact cum fac şi eu. Poate că seamănă cu tine, mamă, iar asta înseamnă că noi două suntem identice. Aş vrea să-i împărtăşesc aceste gânduri, dar nu pot. M-am uitat prin toată casa, încercând să găsesc ceva ce ţi-a aparţinut - poate vreo bijuterie sau o eşarfa -, dar nu ştiu nici măcar ce caut.

Cum de sunt aşa? Semăn cu unchiul Rashid, m-am născut cu un defect care mă împiedică să vorbesc, doar că al meu nu poate fi văzut. Sau poate că vina este a mea. Nu sunt destul de puternică. Dacă vom pleca de aici, s-ar putea să nu-l mai văd niciodată pe unchiul Rashid. Este singura mea şansă, aşadar, ca să aflu mai multe lucruri despre tine şi nu pot să rostesc nici măcar un cuvânt în fata lui. Amil îi

vorbeşte uneori, dar unchiul dă doar din cap sau scrie câteva cuvinte. Pare mult mai în largul lui în prezenţa tatei, dar poate că Amil nu se va supăra dacă îi va pune câteva întrebări în locul meu.

Aş vrea să ieşim afară şi să ne jucăm, căci astfel n-aş mai avea timp să mă gândesc la lucruri rele. Vestea bună este că Dadi pare să-şi fi recăpătat puterile, mâncând si odihnindu-se în voie. Doarme încă foarte mult, dar când se trezeşte, se roagă şi cântă cu glasul ei duios. Mănâncă mai mult acum. în seara asta, după cină, a stat cu tata în sufragerie. Eu îi citeam lui Amil capitolul despre scorpioni din enciclopedie, stând întinşi pe canapea, în timp ce unchiul Rashid cioplea o bucată de lemn în salon. Aveam senzaţia că am trăit toată viaţa aici şi că nimic nu ne tulbura existenţa.

Când se întoarce acasă după ziua petrecută în atelierul de tâmplărie şi după cumpărăturile făcute în piaţă, unchiul Rashid se aşază la masă şi ciopleşte în lemn. Face un castronaş și un căluţ. îl privesc pe ascuns. Poate că ne va învăţa şi pe noi cum să sculptăm în lemn. Pare să aibă nişte degete magice. Netezeşte cu atâta măiestrie muchiile şi proeminenţele, încât ai impresia că nici n-au existat vreodată.

Cu drag, Nisha

3 septembrie 1947

Dragă mamă,

Astăzi am văzut ceva. Un lucru cât se poate de firesc, dar mie mi s-a părut că visez. La asta s-a referit Amil când a spus că nimic nu pare real. Un om obişnuit poate părea doar o închipuire.

Mă uitam pe geam. Cam la treizeci de metri depărtare se află o casă. De la fereastra dormitorului nostru, vedem grădina şi curtea din spatele casei. Priveam o frunză uscată răsucindu-se în bătaia vântului, când am văzut-o. Cum de nu i-am observat prezenţa până acum? Am închis ochii pentru o clipă, întrebându-mă dacă avea să mai fie acolo

când aveam să-i redeschid. Şi am revăzut-o, chiar mai bine decât înainte, cu părul ei negru şi strălucitor împletit într-o coadă ce-i cădea pe spate. Se juca liniştită, nici nu alerga, nici nu se ascundea. Stătea doar pe loc, tăcută. M-am întors iute spre Amil ca să-i spun, dar l-am văzut desenând pe nişte pagini de ziare pe care i le dăduse Dadi. Stătea pe podea, cu picioarele încrucişate şi cu spatele la mine, aplecat deasupra desenelor lui. M-am hotărât s-o privesc mai departe, fără să spun vreun cuvânt.

Fata aşeza beţe pe pământ în cercuri. S-a ridicat apoi în picioare şi a început să arunce pietricele în interiorul cercurilor. M-am aplecat ca s-o văd mai bine. S-a răsucit pe loc, zâmbind, şi a mişcat din buze, de parcă ar fi vorbit singură, până când a strigat-o cineva, probabil mama ei. Era greu de spus, dar părea de vârsta mea, poate cu un an mai mică. Nu avea fraţi sau surori? N-am cunoscut niciodată pe cineva care să n-aibă fraţi sau surori şi mă întreb dacă i s-a întâmplat ceva rău.

Privind-o cum se juca, îmi venea să mă caţăr pe geam şi să mă duc la ea. Dorinţa era atât de puternică, încât a trebuit să strâng cu putere pervazul ferestrei ca să rămân pe loc. A dispărut la fel de repede cum apăruse. Dacă aş avea voie să ne jucăm împreună, aş vorbi cu ea. Iţi promit, mamă. N-aş pierde ocazia. Regulile par cu totul diferite acum. Oare ce s-ar întâmpla dacă m-ar vedea?

Cu drag, Nisha

4 septembrie 1947

Dragă mamă,

N-am văzut-o astăzi pe acea fată. Poate că mi-am imaginat-o sau poate că doar am visat-o şi mintea mea a amestecat totul, dar nu reuşeam să-mi iau gândul de la ea. Unchiul Rashid a fost plecat mai tot timpul, iar

când s-a întors acasă, a început să sculpteze o bucată de lemn la umbra unui copac. Chiar vreau să fiu prietenoasă cu el, ca să descopăr mai multe lucruri despre tine, dar el

nu pare că ar vrea să stea cu noi. Tata şi Dadi petrec toată ziua citind ziare, discutând în şoaptă şi bând căni întregi de ceai slab. Unchiul Rashid ne aduce mâncare de la piaţă, pe care o gătim apoi împreună. Aceasta este cea mai minunată parte a zilei. încerc să citesc ziarele, dar tata si Dadi nu ne lasă.

Reuşesc să citesc titlurile în fugă. Uneori, mai văd şi câte un rând: *Oficialii Indiei şi ai Pakistanului discută despre noul val de violenţă*, sau *Conflictele continuă*, sau *Gandhi ţine post negru în numele păcii*. Apoi ei mă gonesc din cameră. Tata ne-a vorbit puţin despre postul negru al lui Gandhi. Ne-a spus că Gandhi refuză să mănânce până la încetarea conflictelor. Poate că eforturile sale vor da rezultate. Poate că mâine va fi ziua în care vom simţi gustul libertăţii adevărate. Noaptea, iau ziarele cu ei în dormitor şi le ascund sub saltele sau i le dau unchiului Rashid, care le pune undeva afară. De ce nu mă lasă să văd ceea ce ştiu deja acum: că lumea este complet distrusă?

Cu drag, Nisha

5 septembrie 1947

Dragă mamă,

Astăzi am făcut ceva. Nu ştiu de ce am făcut asta, după tot ce s-a întâmplat cu bărbatul acela care avea cuţitul. Ştiu că lumea în care trăim acum este periculoasă, dar eu si Amil chiar trebuie să stăm închişi aici ca nişte prizonieri? îmi pare foarte rău, mamă. Casa ta este minunată, dar în ultimul timp mă simt copleşită de mânie, fără să ştiu de ce sau împotriva cui. Ce-ar spune Gandhi? Ar fi dezamăgit de purtarea mea? Tata sigur ar fi. Vreau doar să fiu liberă. Independenţa faţă de britanici n-ar trebui să ne ofere libertate? N-am fost niciodată mai puţin liberi decât acum.

Am văzut-o din nou pe fetiţa de vizavi pe când Amil, tata şi Dadi se aflau în sufragerie. Tata îl lasă acum pe Amil să stea la masă si să deseneze. Ştie că fratele meu nu încearcă să citească ziarele, aruncând priviri peste umăr. Nu mă deranja să stau singură. Voiam să mă uit pe fereastră ca să

mă conving că n-am visat. N-a apărut toată dimineaţa, dar după prânz s-a ivit deodată în curte, de parcă nici n-ar fi lipsit vreodată. Când am văzut-o, am avut senzaţia că mi-a aruncat cineva cu apă rece peste faţă. Imaginaţia nu-mi joacă feste. Ea este reală.

Stătea pe jos, împletindu-şi şi despletindu-şi părul în timp ce-şi muşca buza şi clătina din cap cu o privire furioasă. După un timp, şi-a ridicat ochii. Eu mi-am înălţat capul deasupra pervazului. Am aşteptat să-şi îndrepte privirea spre mine. Tata, Dadi şi Amil păreau cu toţii tăcuţi. S-a întors spre mine şi i-am făcut cu mâna pe fereastră. A ridicat braţul, vrând parcă să mă salute şi ea, dar a renunţat şi a fugit iute în casă. Inima îmi bătea atât de tare, încât am crezut că avea să-mi explodeze pieptul. Dacă îi va spune familiei ei că mă aflu aici? Vom fi cu toţii în pericol? Oamenii vor veni după noi, aşa cum a facut-o atacatorul din pădure? Mi-am petrecut restul zilei stând în colţul camerei, cu ochii aţintiţi în pământ. Poate că fusesem prea departe ca să mă vadă, am încercat să mă consolez. Mă temeam că, dacă aveam să mă mişc, avea să se întâmple ceva îngrozitor.

- Ce-ai păţit, Nisha? m-a întrebat Amil.

- Nimic, i-am răspuns.

- Ba ai păţit ceva, a insistat el. Sunt convins.

- Sunt doar tristă.

Amil a încuviinţat dând din cap şi mi-a privit faţa cu atenţie.

- Nu pari tristă, ci mai degrabă speriată, a spus, în cele din urmă.

- Mai lasă-mă în pace! am murmurat.

Uneori, uram faptul că Amil mă cunoştea atât de bine. N-am îndrăznit să mă mai uit pe fereastră şi nu s-a întâmplat nimic.

Cu drag, Nisha

6 septembrie 1947

Dragă mamă,

De dimineaţă, m-am hotărât să arunc o privire pe fereastră şi am văzut-o. De ieri, când i-am făcut cu mâna, n-am primit vizita nimănui şi nimeni nu ne-a făcut vreun rău. Amil stătea în pat şi schiţa desene prin aer, fredonând încet o melodie. Mă bucuram că nu-mi dădea atenţie. Fetiţa stătea pe jos. Nu vedeam prea bine ce făcea. Am deschis geamul şi m-am aplecat puţin peste pervaz. Părea că împletea coliere şi brăţări din flori şi buruieni. Şi mie îmi plăcea să fac asta afară. Gândul mi-a zburat la petrecerea de rămas-bun, când am împletit ghirlande împreună cu verişoarele mele. Ar putea fi oare chiar atât de grav dacă m-aş juca împreună cu ea?

După ce a terminat, şi-a întors capul spre mine. M-am aplecat şi mai mult pe fereastră şi i-am întâlnit privirea. După câteva clipe, i-am făcut din nou cu mâna, ţinându-mi răsuflarea. De data asta, mi-a răspuns şi ea înainte de a o lua la fugă spre casă. Un fior de emoţie mi-a străbătut trupul din cap până în picioare, de parcă aş fi desfăcut un cadou învelit în hârtie strălucitoare şi legat cu funde.

- Cui îi faci cu mâna? m-a întrebat Amil, ridicându-şi privirea.

- Nimănui, i-am răspuns.

S-a ridicat în picioare şi s-a uitat pe fereastră. Apoi şi-a întors ochii spre mine.

- Ai văzut pe cineva acolo?

Nu i-am răspuns. El mă privea intens, ţinându-şi mâinile în şold şi strângând tot mai tare din ochi. Am rămas câteva clipe încremeniţi, privindu-ne ca într-un război tăcut. Apoi a început să mă mănânce nasul. Şi m-am uitat în altă parte.

- Am văzut o fetiţă care locuieşte în casa de peste drum, i-am spus în cele din urmă, arătându-i cu degetul în direcţia aceea. Dar a plecat acum, am continuat, cu ochii aţintiţi în pământ, lăsând cuvintele să-mi scape de pe buze. Mi-a făcut cu mâna.

Mi-am ridicat privirea şi l-am văzut căscând ochii. Apoi mi-a zâmbit.

- *Brilliant*! mi-a răspuns în engleză.

Am izbucnit în râs şi nu mă mai puteam opri. Amil a început şi el să râdă. Şi am râs amândoi cu lacrimi. După câteva clipe, nu mai ştiam dacă râdeam sau plângeam. Odată, tata a venit acasă însoţit de un doctor britanic, care vizita spitalul. După masă, au stat de vorbă la o ţigară în sufragerie, în timp eu şi Amil stăteam ghemuiţi în pragul dormitorului nostru, încercând să înţelegem ce spuneau în engleză. Nu ştiam prea bine limba. Doctorul spunea fără încetare *brilliant* după fiecare replică a tatei. Cuvântul părea să-i facă plăcere tatei, căci ochii îi licăreau. Bănuiesc că era măgulitor, din moment ce tata părea atât de încântat. Uneori, îl spunem şi noi când nu e nimeni prin preajmă. Sună atât de amuzant! N-am putut să-i ascund lui

Amil prezenţa fetei în grădină. Dacă n-ar şti, parcă nimic n-ar fi adevărat. Şi-mi doresc să fie real, mamă.

Cu drag, Nisha

7 septembrie 1947

Dragă mamă,

Am aşteptat-o împreună să-şi facă apariţia de dimineaţă, când tata şi Dadi citeau absorbiţi ziarele. Fata a ieşit afară, dar nu se uita la noi. Nu facea mare lucru, doar se plimba de jur împrejur, iar uneori se aşeza pe vine şi studia ceva de pe jos.

- Hai să-i dăm cumva de ştire că suntem aici si s-o rugăm să vină la fereastră! i-am spus în şoaptă.

Amil m-a privit uimit, cu un licăr poznaş în ochi.

- Dar dacă ne trădează? m-a întrebat apoi şi am privit-o amândoi cum stătea cu picioarele încrucişate pe jos şi scormonea nisipul cu o piatră.

I-am răspuns că nu avea s-o facă. Dacă ar fi vrut să ne trădeze, ar fi facut-o deja până acum.

- Am putea să-i zicem că vom fi cu toţii ucişi dacă ne va trăda, mi-a spus Amil cât se poate de simplu.

Am rămas cu gura căscată. Oare asta s-ar întâmpla? Poate că era mult prea periculos. Ar trebui s-o lăsăm în pace, dar

simţeam cum mânia îşi făcea loc în sufletul meu. Era firesc, aşadar, ca un străin să-mi pună cuţitul la gât, dar nu la fel de firesc să vorbim cu o fetiţă care se joacă în grădina casei sale? Mi-am pus mâinile pe umerii lui Amil.

- Pericolele ne pândesc acum la tot pasul. Vrem doar să vorbim cu o fată. Nu cred că se va întâmpla nimic rău.

- Hai să vedem ce fac tata şi Dadi! a spus Amil, căzut pe gânduri.

Am străbătut holul şi sufrageria şi am intrat în salon, unde tata şi Dadi citeau ziarele la masă.

- De ce vă furişaţi aşa? a întrebat tata cu glas aspru.

- Ne jucăm, a răspuns Amil.

- Vă jucaţi? a repetat Dadi.

Eu am dat din umeri, iar Amil a ignorat-o. Dadi avea acum mai multă culoare în obraji. Asta mă făcea să mă simt mai bine. M-am aşezat lângă ea. M-a mângâiat pe umeri şi a împăturit ziarul. Amil a dat ocol mesei, ţopăind uşor. Acasă, petrecea ore întregi alergând prin grădină, jucându-se cu prietenii şi sărind de colo colo când se ducea sau se întorcea de la scoală. Era groaznic să recunosc asta, dar s-ar putea să fi fost mai uşor pentru el să meargă prin deşert, cel puţin când aveam apă, decât să stea închis în casă.

Exact în clipa în care tata l-a străfulgerat pe Amil cu o privire mânioasă, am auzit ceva. Dar nu era ciripit de păsări. Mi-am ciulit urechile şi mi-am dat seama că era o melodie fredonată de glasul unui copil. Al unei fetiţe. Am ridicat cu toţii capul şi am ascultat cu atenţie. Era cel mai frumos sunet pe care îl auzeam după multă vreme. Cred că tata, Dadi si Amil erau de aceeaşi părere, căci am rămas cu toţii încremeniţi până când fata a tăcut. Mă temeam că aveau să-si dea seama ce voiam să facem, că se vor uita pe fereastră şi vor afla de unde venea sunetul. Fetiţa ar fi putut să-i vadă, iar acest lucru mi se părea mult mai rău decât faptul că ştia de existenţa mea şi a lui Amil.

După câteva minute, cântecul s-a terminat, iar tata şi Dadi au început să citească din nou ziarele, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Oare de ce se prefăceau că n-au auzit acele sunete? Dar poate că se temeau de întrebările noastre. Amil s-a întors în camera noastră şi eu l-am urmat. Ne-am uitat pe fereastră şi am văzut-o pe fetiţă săpând acum o groapă cu un băţ.

Amil ţinea în palmă marginea ruptă a unei pagini de ziar.

- De unde ai luat asta?

- Din paginile pe care mi le-a dat Dadi. I-am putea arunca o pietricică înfăşurată într-un bileţel.

- N-ar ajunge prea departe, i-am răspuns.

Mi-am imaginat-o apoi venind la noi. Am putea vorbi în şoaptă peste pervaz. Am putea afla mai multe lucruri. Poate că este la fel de singură ca noi.

I-am spus apoi lui Amil să-mi aducă un creion. Mi-a adus repede unul din raniţa lui. M-am gândit câteva clipe şi i-am scris: *Vino la geamul nostru*! *Vrem să te cunoaştem*. *Dar nu spune nimănui*, *căci ni s-ar putea întâmpla ceva rău*.

Amil a încuviinţat dând din cap. Vecinii unchiului Rashid chiar s-ar înfuria dacă ar afla că suntem aici? Dacă unchiul era prieten cu ei? Poate au aflat deja că suntem aici. Ce reguli trebuia, de fapt, să respectăm?

- Stai de pază! mi-a spus Amil, luând bucata de ziar şi căţărându-se pe pervaz.

- Aşteaptă puţin! am murmurat printre dinţi. Ce faci? Ieşi afară?

>

- Cum ai vrea să-i transmit biletul? m-a întrebat, încremenind.

Mi-am scos capul pe fereastră şi m-am uitat în jur. N-am văzut pe nimeni. Fără să aştepte să mai spun ceva, Amil s-a urcat pe pervaz şi a sărit afară. Inima îmi bătea nebuneşte, gata parcă să-mi iasă din piept. A luat o pietricică de pe jos şi a înfaşurat-o în bucăţica de hârtie, apoi, făcând câţiva paşi spre fetiţă, i-a aruncat-o la picioare. Ea a privit-o

mirată şi şi-a îndreptat ochii spre locul de unde venise. Amil s-a căţărat iute pe geam şi a sărit înăuntru. Ne-am ascuns sub pervaz până ne-am făcut din nou curaj să ne uităm afară. Fetiţa s-a îndreptat încet spre locul unde aterizase piatra şi a luat-o de jos. Şi-a întors privirea spre fereastra noastră, apoi a desfăcut biletul şi a citit mesajul. S-a uitat din nou în direcţia noastră, strângând din ochi. Ne-am ridicat încă puţin capul.

- Am reuşit, a spus Amil.

Am încuviinţat în tăcere. Fetiţa s-a uitat de jur împrejur şi a pornit încet spre noi. Ne-am ţinut amândoi răsuflarea când am văzut-o apropiindu-se. A trecut peste hotarul din piatră, ce despărţea cele două proprietăţi, şi a păşit pe terenul unchiului Rashid. Când s-a oprit la nici trei metri depărtare, am văzut că era mai mică decât am crezut. Avea cam nouă ani. Amil şi-a pus degetul la gură.

- In şoaptă, a zis el.

Ea a dat din cap şi a mai făcut un pas.

- Cine sunteţi? ne-a întrebat apoi. Unde s-a dus omul cu fata strâmbă?

>

Amil m-a privit cu ochi întrebători. Nu ştia ce să spună. Am deschis gura ca să-i răspund, dar simţeam că o să leşin. Am închis-o. Şi am clătinat din cap.

- Ei nu-i place să vorbească, a spus fratele meu, arătând cu degetul spre mine. Suntem din Mirpur Khas.

- Rămâneţi aici mai mult timp? a întrebat ea.

- Nu, a răspuns Amil. Ne îndreptăm spre graniţă.

- Aha! a zis fetiţa, căscând ochii când a înţeles ce voia el să spună. Deci, vă ascundeţi aici? a murmurat, cu o expresie îngrijorată pe chip.

Am înghiţit în sec.

- De-asta n-ai voie să spui nimănui că ai vorbit cu noi, a continuat Amil.

S-a uitat din nou de jur împrejur, cuprinsă de teamă, şi s-a retras câţiva paşi.

- Nu pleca! am rugat-o în şoaptă, întinzând braţul ca s-o prind de mână, dar nu era suficient de aproape. Nimeni nu va păţi nimic dacă nu se va afla că suntem aici, am continuat, vorbind puţin mai tare.

Amil mă privea cu gura căscată.

I-am aruncat şi eu o privire pe furiş. Fetiţa se uita când la mine, când la Amil, neştiind dacă să rămână sau să plece.

- Cum te cheamă? am întrebat-o.

- Hafa, mi-a răspuns timidă.

- Eu sunt Nisha. Iar el e Amil.

- Cred că am auzit zgomotul unui scaun, a spus Amil, înghiontindu-mă în coaste.

Mi-am întors capul şi am ciulit urechile.

- Trebuie să plecăm. Vino mâine pe furiş! Fără să spui nimănui, am adăugat pe un ton grav.

Ea a încuviinţat în tăcere şi a fugit spre casa ei.

Am auzit scârţâitul uşii de la intrare. Asta însemna că unchiul Rashid se întorsese acasă.

- Crezi că unchiul a observat ceva? m-a întrebat Amil în şoaptă.

- Nu cred că se poate vedea partea din spate a caselor de pe aleea din faţă. Dar nu sunt sigură, i-am răspuns, simţind cum inima îmi bătea din nou mai tare.

Dar ştii ceva, mamă? Sunt atât de fericită, că nici nu-mi pasă.

- Ai vorbit cu ea, a spus Amil.

Doar am dat din cap, copleşită de bucurie.

- Nisha, Amil, haideţi să pregătiţi masa! ne-a strigat tata din încăperea de alături.

L-am ascultat şi, când am intrat în cameră, l-am văzut pe unchiul Rashid scoţând legumele cumpărate din piaţă: câţiva cartofi dulci, fasole verde, două cepe şi doi castraveţi. Nu lua niciodată carne, deşi îmi era dor de o friptură de pui sau de oaie. Nu ştiu dacă mânca sau nu carne în mod obişnuit. Poate că-şi imagina că noi nu mâncăm. Sau poate că era prea scumpă. Am salivat însă de

poftă gândindu-mă la cartofii dulci. Nici nu-mi mai aduc aminte când am mâncat ultima dată un cartof dulce. Nu ştiam nicio reţetă din cele preparate de Kazi, dar îi puteam prăji cu ceapa şi fasolea. Le şi simţeam gustul în gură - dulce, sărat şi condimentat, toate laolaltă.

M-am apucat de treabă, suflecându-mi mânecile şi facându-mi loc pe masă ca să tai legumele. Unchiul Rashid mi-a oferit un cuţit.

După ce-am vorbit cu Hafa, mă simţeam cu totul diferit, de parcă eram altă persoană.

- Mulţumesc, i-am spus.

Unchiul Rashid s-a uitat la mine, uimit, iar privirile ni s-au întâlnit. A încuviinţat din cap şi a schiţat un zâmbet strâmb. Apoi a început să măsoare cantitatea de orez. Când totul a fost gata, am pus în boluri câte o lingură de orez, cu legume prăjite.

- Minunat! a spus tata, alegând cubuleţele portocalii de cartofi dulci, amestecaţi printre fasolea şi ceapa prăjite.

Apoi şi-a mângâiat mulţumit abdomenul. Mâneam cu toţii încet, savurând bucatele. Amil le înfuleca de obicei atât de repede, încât nici nu le simţea gustul. Dar acum părea să savureze încet fiecare îmbucătură. După ce-am terminat, am strâns masa, iar eu şi Amil am spălat vasele.

Tata şi Dadi s-au apucat să bea ultima ceaşcă de ceai înainte de culcare, iar unchiul Rashid s-a aşezat la masă şi a început să sculpteze, cum făcea de obicei.

Am tras adânc aer în piept. Amil se uita la mine.

- Ce sculptezi? l-am întrebat pe unchiul Rashid, întinzându-i tăbliţa pe care-şi scria răspunsurile.

Tata şi Dadi au pus deoparte ziarele pe care le citeau şi ne-au ţintuit cu privirea. Unchiul Rashid s-a oprit din lucru, lăsând jos unealta şi bucata de lemn pe care o sculpta. Abia începuse. Nu avea încă o formă. A luat tăbliţa şi o bucăţică de cretă, cu mişcări lente şi atente. *O păpuşă*, a scris apoi. Gândul mi-a zburat la vechea mea păpuşă, Dee, şi am simţit un nod în stomac. Am încuviinţat în tăcere, dar îmi

simţeam gura uscată şi am ştiut că vorbele aveau să-mi rămână încremenite pe buze. Mă făcusem roşie la faţă. Am clătinat din cap.

Unchiul Rashid îmi studia chipul cu ochi iscoditori.

Ai gura mamei tale, a scris apoi. M-am uitat la tata şi la Dadi. Păreau împietriţi. Amil a făcut un pas spre mine.

Iar tu ai ochii mamei tale, a scris unchiul din nou pe tăbliţă, arătându-i-o apoi lui Amil. Fratele meu şi-a atins cu mâna colţul ochiului.

Sunt atât de fericit să vă văd chipurile, a continuat unchiul.

Iţi cunoştea trăsăturile, mamă. Şi le vedea pe chipurile noastre. Părea că un alt univers se deschidea în faţa noastră.

- Ai... era... a îngăimat Amil. Se purta frumos cu tine? a întrebat apoi.

Unchiul Rashid a dat din cap.

Vă iubea pe amândoi înainte să veniţi pe lume, a scris el.

Un suspin i-a scăpat lui Dadi printre buze, de parcă plângea. L-am auzit pe tata dregându-şi glasul. Simţeam că mă topesc.

- Iţi mulţumesc, am murmurat.

Erau cuvintele pe care mereu mi-am dorit să le aud. Meritase să trecem prin tot ce am trecut. Destrămarea Indiei. Sfărâmarea zidurilor. Deschiderea unui univers nou. Ne-ai iubit, mamă.

Cu drag, Nisha

8 septembrie 1947

Dragă mamă,

Astăzi m-am trezit dis-de-dimineaţă. Amil încă dormea. Când doarme, seamănă cu un copilaş și-mi vine să-i ating obrazul. Acasă, când dormea prea mult, îl ciupeam uneori de obraz şi îl priveam cum deschidea, somnoros, ochii. Se mişca uşor si îsi freca ochii cu pumnii, privindu-mă ca un copil şi mai mic. Nu se supăra niciodată pe mine pentru că-l trezeam din somn.

Am intrat în bucătărie şi l-am văzut pe unchiul Rashid aprinzând focul în sobă şi punând la fiert un ibric cu apă pentru ceai. Când m-a zărit, gura i s-a strâmbat si mai mult. Era felul lui de a zâmbi. Tata stătea deja la masa din sufragerie şi citea ziarul de ieri. Dadi încă dormea.

- Bună dimineaţa, am îngăimat timidă.

Unchiul Rashid mi-a răspuns dând din cap. După ce s-a fiert ceaiul, a început să încălzească uleiul pentru puri, la fel cum făcea şi Kazi acasă în fiecare dimineaţă. Mi-a oferit o cană cu lapte şi m-am aşezat pe un scaun ca să-l beau. Mi-a dat apoi un bol cu făină. M-am ridicat în picioare şi, turnând puţină apă în făină, am început să frământ iute aluatul, transformându-l în biluţe, pe care le turteam apoi, iar unchiul Rashid le prăjea în uleiul încins. Le priveam cum se umflau şi se rumeneau în tigaie şi mă simţeam liniştită, cum nu mai fusesem de mult timp. Ne-am aşezat la masă şi le-am mâncat calde cu dai. îmi plăcea să golesc mijlocul puri-ului şi să-l umplu cu dai, savurându-i gustul moale şi, în acelaşi timp, crocant. După micul dejun, unchiul Rashid m-a bătut uşor pe umăr. Am tresărit, puţin speriată. Mi-a întins tăbliţa. *îţi fac o păpuşă*, scria pe ea. Şi mi-a arătat apoi o bucată de lemn, încă nefinisată, ce se odihnea pe scăunelul lui de lucru. Vedeam forma neslefuită a

»

capului şi a umerilor. Eram prea mare ca să mă mai joc cu păpuşile, dar nu puteam să-i spun asta unchiului. Am atins cu mâna bucata de lemn şi i-am simţit marginile aspre. Nu era încă şlefuită.

- îţi mulţumesc, i-am spus, înclinând puţin capul. O voi păstra mereu.

Ceva s-a schimbat. încep să mă simt fericită aici, încep să mă simt ca acasă. Am supravieţuit deşertului, setei, oboselii, foametei şi atacatorului înarmat cu un cuţit. Unchiul Rashid ne-a spus că ne-ai iubit. Şi am reuşit să vorbesc cu el. Si cu Hafa. Asta m-a făcut să mă simt puternică, mamă, puternică şi curajoasă. Dacă vom putea

rămâne ascunşi aici mai mult timp, sper din tot sufletul ca oamenii să pună capăt mâniei şi războiului, iar eu şi Hafa să fim prietene cu adevărat. Atunci unchiul Rashid va putea spune în faţa întregii lumi că este unchiul meu.

Astăzi am aşteptat ca tata şi Dadi să se cufunde în lectura ziarelor lor, iar unchiul Rashid să plece de acasă înainte de a ne aşeza la pândă în faţa ferestrei. Cântam cu glas tare şi spuneam poveşti, lăsându-i să creadă că numai asta făceam. Un timp, Hafa nu şi-a făcut apariţia.

Poate că am speriat-o, aşa că ne-am ghemuit sub pervaz, cu spatele lipit de perete şi privirile aţintite în gol. Mă uitam la raniţele şi la sacii de dormit frumos împăturiţi într-un colţ al camerei. Tata ne punea să ne facem bagajele în fiecare dimineaţă şi Amil îl întreba dacă aveam să plecăm. Tata clătina din cap.

- Dar când? insista Amil, de parcă şi-ar fi dorit cu adevărat să plece.

Ştiu că urăşte să se simtă prizonier, dar oare a uitat că era cât pe ce să murim afară?

- Cu cât ne ferim mai mult de pericole, cu atât mai bine, îi răspundea tata. Fii recunoscător că ne aflăm aici!

- Atunci de ce trebuie să ne facem bagajele în fiecare zi? întreba Amil, dar tata nu-i răspundea niciodată.

Poate că nici tata nu vrea să mai plecăm. Am rămas tăcută, cu privirea aţintită în pământ. îmi doream să vorbesc din nou cu Hafa. Am aşteptat să-şi facă apariţia. A ieşit din casă, purtându-se de parcă nici nu ne-ar fi observat. O priveam amândoi cum desena în nisip, cânta, alerga şi făcea roata. Şi-a despletit părul răvăşit, apoi şi l-a împletit din nou. S-a întors, în cele din urmă, cu faţa spre noi şi ne-a privit pe furiş. Amil i-a făcut cu mâna. A continuat să ne privească printre gene, apoi a început să se joace din nou cu părul. De ce nu venea la noi? Nu-şi dorea la fel de mult ca mine să devenim prietene?

S-a uitat în jur, apoi a venit la fereastra noastră. Voi încerca să-mi amintesc tot ce-a spus, mamă.

- Ştiu că vă uitaţi la mine, dar mi-a fost prea teamă să vin de la început. Acum tata a plecat şi mama coase rufe în camera din spate, ne-a explicat ea. Nu stă lângă fereastră.

- De ce nu ai fraţi sau surori? a întrebat-o Amil.

M-am uitat urât la el. Nu era oare o întrebare nepoliticoasă? Dar apoi m-am întors spre Hafa. Şi eu voiam să ştiu.

- Am doi fraţi, ne-a răspuns ea. Mult mai mari decât mine.

Eu şi Amil ne-am uitat unul la altul în tăcere. Mi s-a părut că am auzit scârţâitul unui scaun. Am înlemnit amândoi, dar n-am mai auzit nimic.

- Şi unde sunt? am întrebat-o în şoaptă.

Nu reuşeam încă să vorbesc fără să-mi simt inima >

zvâcnindu-mi în urechi.

Hafa a lovit pământul cu piciorul. Şi-a ridicat capul şi ne-a privit cu tristeţe.

- Nu ştim. S-au alăturat celor care au venit înarmâţi cu torţe ca să-i alunge din sat pe toţi hinduşii şi sikhii. Fraţii mei au plecat cu ei să lupte pentru eliberarea Pakistanului.

Am rămas din nou cu toţii tăcuţi. Apoi Amil a vorbit:

- Aşadar, asta înseamnă că ar cam trebui să nu ne placi.

Am tras adânc aer în piept. De ce-a spus asta? îmi venea să-i pun mâna la gură şi să-l trag deoparte. Tata ne-a interzis doar să vorbim despre asemenea lucruri.

- Nici eu n-ar trebui să vă fiu pe plac, pentru că sunt musulmană, a spus Hafa.

- Dar totul e atât de ciudat, am zis eu.

Nu puteam să-mi explic nodul pe care-l simţeam în stomac de fiecare dată când o priveam, de parcă numai asta mi-aş fi dorit de la viaţă: să mă împrietenesc cu ea.

- Toate prietenele mele au părăsit satul, a spus Hafa, aţintindu-şi din nou privirea în pământ. Erau de religie hindusă şi sikhă.

Am tăcut din nou. Ştiam prea bine ce voiam să-i spun. Căci am spus asta deseori în mintea mea. Patru cuvinte. Doar patru cuvinte. Sângele îmi zvâcnea în piept şi în urechi.

Mi-am dres glasul şi mi-am plimbat limba pe buze. Am deschis gura şi am închis-o din nou. Am deschis-o apoi iar şi am dat glas cuvintelor.

- Şi mama era musulmană, am zis. Iar bărbatul care locuieşte aici este unchiul nostru.

Amil mă privea uluit.

- Aha! a spus Hafa, schiţând un zâmbet vag pe buze.

- Da, a intervenit Amil. Asta înseamnă că aparţinem ambelor tabere.

- Sunteţi norocoşi, a adăugat Hafa.

- S-ar putea, a continuat Amil. Dar nu ne simţim deloc asa.

- Asta înseamnă că rămâneţi aici? a întrebat Hafa, ridicându-se o clipă pe vârfuri şi revenind apoi pe călcâie.

- Am vrea noi, i-am răspuns eu.

- Dar nu putem, a adăugat Amil, uitându-se la mine şi clătinând din cap.

- De ce? a întrebat Hafa.

- Pentru că mama a murit, i-a răspuns Amil. Şi toată lumea ştie că suntem hinduşi. Aşa că trebuie să plecăm.

- Aha! a spus Hafa. E trist ce s-a întâmplat cu mama voastră.

- Da, aşa e, a răspuns Amil, iar eu am încuviinţat dând din cap.

- Pot să vin înăuntru câteva clipe? a întrebat Hafa. Mă caţăr pe fereastră. Mama n-o să mă vadă acum. Când coase, nu mai vede nimic în jurul ei.

Eu şi Amil ne-am uitat din nou unul la altul. Ne-am gândit că, dacă vom auzi paşii tatei sau ai lui Dadi pe hol, vom avea destul timp s-o ajutăm pe Hafa să iasă afară. Amil a închis încet usa dormitorului nostru.

- Citesc ziarele, a spus el. Nu vor bănui nimic.

Hafa a sărit cu uşurinţă pe fereastra deschisă.

- Nu ştiu dacă e o idee bună, am zis cu un tremur în glas şi cu răsuflarea întretăiată.

- Hai să stabilim un semnal! a propus Amil. Dacă vreunul dintre noi va auzi scârţâitul unui scaun, voci sau zgomot de

paşi, va trebui să-şi pună mâna pe cap, iar Hafa va sări pe geam.

Eu şi Hafa am încuviinţat dând din cap, cu o expresie gravă pe chip. Părul lung al Hafei, mult mai lung decât al meu, îi cădea pe umeri şi nu avea cu ce să-l prindă. Şuviţe bogate îi încadrau chipul. L-a prins cu mâinile şi l-a strâns la spate.

- Poţi să mă ajuţi? m-a întrebat ea, cu ochi strălucitori si senini.

J

- Eu? am exclamat uimită, sărind iute în picioare.

- Ştii să împleteşti părul? Nu pot s-o fac singură. Mama nu l-a strâns suficient de tare astăzi si nu mai am cu ce să-l leg. îl împleteam doar cu o panglică verde, dar am pierdut-o, a continuat, iar zâmbetul i s-a transformat într-o privire încruntată.

- Bine, i-am răspuns, puţin cam tare.

S-a întors cu spatele la mine şi i-am cuprins cu grijă părul în mâini. Dadi m-a învăţat cum să mi-l împletesc când eram mică. Avea părul moale şi mătăsos, nu aspru şi ondulat ca al meu. L-am împărţit în trei şuviţe. Amil ne privea în tăcere. Le-am răsucit apoi unele cu altele, cât mai strâns cu putinţă, într-o singură coadă.

- Să-mi spui dacă te doare! i-am zis.

- Nu, e bine. Strânge-l cât poţi de tare!

Când am terminat de împletit, ea s-a întors cu faţa la mine.

- Cum arăt? m-a întrebat.

I-am studiat chipul şi părul prins acum într-o coadă împletită. Avea sprâncene bogate şi ochi negri, iar buzele mici şi delicate schiţau un zâmbet.

- Eşti frumoasă, i-am răspuns.

Hafa a râs şi şi-a atins coada cu mâna.

- Vrei să ţi-l împletesc şi eu pe al tău? m-a întrebat apoi şi am acceptat.

îşi trecea cu blândeţe degetele prin părul meu, descâlcindu-l. M-am făcut roşie la faţă.

- Nu mai am perie de când...

- Nu-i nimic, mi-a răspuns, întrerupându-mă. O să arate bine oricum. E mult mai bine acum, a adăugat apoi, admirându-şi munca.

Am schiţat un zâmbet timid.

- Ii aud, a şoptit Amil, punându-şi mâna în cap.

Hafa a şi sărit pe geam, înainte de a mai apuca să rostim vreun cuvânt. Dadi a deschis uşa şi ne-a privit bănuitoare.

- Vorbeaţi cu cineva? ne-a întrebat ea.

- Doar între noi. Cu cine altcineva? a răspuns repede Amil.

- Nu ştiu, a spus Dadi, privindu-ne la fel de bănuitoare. Ţi-ai împletit părul, a adăugat apoi.

Mi-am atins coada cu mâna şi am dat din cap.

- Am ajutat-o şi eu, a spus Amil, umflându-şi mândru pieptul.

I-am aruncat iute o privire. De ce a trebuit să spună asta? Dadi avea să-si dea seama că mintea.

- Am înţeles, a spus ea, îndepărtându-se cu paşi greoi.

După ce-a plecat, ne-am trântit amândoi pe podea.

- Nu strica momentul! l-am avertizat în şoaptă.

- Dar ai vorbit! Nu mai lăsa totul în seama mea! Nu pare că-ţi e greu când vorbeşti cu Hafa.

Am ridicat din umeri şi mi-am rezemat capul de perete. Pe buze mi s-a strecurat un zâmbet. De ce vorbeam atât de uşor cu Hafa? încă simţeam atingerea mătăsoasă a părului ei. Poate că, dacă vor afla, tata şi părinţii ei vor înţelege că suntem doar două fetiţe singure, ce-şi doresc să devină prietene. Cum ar putea o prietenie să fie periculoasă?

Cu drag, Nisha

9 septembrie 1947

Dragă mamă,

Hafa a venit din nou astăzi.

- V-am adus ceva, a spus, la fereastră.

Eu şi Amil am scos capetele afară.

- întinde mâna! a zis uitându-se la mine.
- Eu? am întrebat-o, arătându-mă cu degetul.
Când am mai primit ceva în dar de la o altă fetiţă? Am întins încet mâna pe fereastră.
Mi-a pus în palmă o panglică subţire şi roşie.
- Mama mi-a dat una nouă, dar era prea lungă, aşa că am tăiat-o pe jumătate.
S-a întors cu spatele şi mi-a arătat panglicuţa cu care îşi legase coada strălucitoare. Probabil că i-o împletise mama ei.
- Vreau să-ţi dau ţie cealaltă bucată.
Am strâns-o în pumn şi am simţit că-mi venea să plâng.
- îţi mulţumesc, am reuşit să spun.
- De ce pari atât de tristă? m-a întrebat apoi.
- Dar nu sunt tristă, i-am răspuns. Ci foarte fericită.
- Mă bucur atât de mult că sunteţi amândoi aici, a continuat, privindu-l de această dată pe Amil. Mă simţeam îngrozitor de singură. Rămâneţi aici? Vă rog!
- Uneori, se mai întâmplă şi lucruri inexplicabile, i-a răspuns Amil. Nu toate faptele adulţilor pot fi înţelese.
Eu şi Hafa am încuviinţat dând din cap. Poate ar trebui să-l întrebăm pe tata. Războiul trebuie să se termine, nu-i aşa? Amil m-a rugat să-i arăt panglicuţa, dar auzind scârţâitul unui scaun, i-a spus în şoaptă Hafei să plece, iar ea a şi zbughit-o. Voiam să-mi împletesc părul şi să-l leg cu panglica ei, dar Dadi m-ar fi întrebat de unde o aveam. Poate că tata nici n-ar fi observat-o. A fost doar o alarmă falsă. N-a venit nimeni să vadă ce facem, dar Hafa nu s-a mai întors astăzi. Am strâns mult timp panglica în mâna transpirată, apoi am pus-o în săculeţul cu bijuteriile tale. Nu voi putea s-o port aici. Sper că nu-i voi răni astfel sentimentele Hafei. O să-i explic mâine. Am o prietenă adevărată căreia pot să-i vorbesc, mamă. îţi vine să crezi?
Cu drag, Nisha
10 septembrie 1947
Dragă mamă,

A doua zi, ne-am scos capetele pe fereastră şi am aşteptat o vreme. In tot acest timp, simţeam cum mă cuprindea panica. Dacă nu aveam s-o mai văd niciodată? Hafa şi-a făcut, în cele din urmă, apariţia, alergând într-un suflet spre noi şi agitându-şi, dintr-o parte într-alta, coada împletită. M-am ridicat pe vârfuri. Era o zi toridă şi uscată. Stârnise praful în jurul ei. Voi încerca să-ţi redau toată discuţia noastră. Nu vreau s-o uit niciodată.

- îmi cer scuze, a spus, cu răsuflarea întretăiată, când a ajuns în dreptul ferestrei. Mama m-a rugat de dimineaţă s-o ajut să mătur şi să spele rufe, a continuat, cu ochii aţintiți asupra mea.

Părul îmi cădea răvăşit pe umeri, încadrându-mi chipul.

- De ce nu ţi l-ai legat cu panglica? m-a întrebat apoi, aranjându-şi cu mâna coada împletită.

- îmi doresc din tot sufletul s-o port, i-am răspuns. Dar mi-e teamă că tata o să mă întrebe de unde o am.

- Am înţeles, a spus Hafa, îndreptându-şi privirea în jos.

- E cel mai frumos dar pe care l-am primit vreodată, am rostit.

- Serios? E doar o bucată de panglică, mi-a răspuns, înveselindu-se brusc.

- Acasă nu avea prietene, a intervenit Amil.

Mai întâi, m-am uitat urât la el, dar mi-am dat seama că spunea doar adevărul. Poate că suferea văzându-se înconjurat de prieteni, pe când eu eram mereu singură. Probabil că a uitat de Sabeen. Poate că el simţea că mă abandona. Eram atât de adâncită în gândurile mele, încât n-am auzit zgomotul de paşi, ci doar scâncetul uşor al lui Amil. Am simţit apoi o mână pe umăr. Hafa s-a întors iute pe călcâie şi a luat-o la fugă înainte să mai spunem vreun cuvânt.

- Plecaţi de la fereastră! a mormăit tata în spatele meu.

I-am aruncat încă o privire Hafei înainte de a mă întoarce spre tata şi am văzut-o alergând spre casă.

- N-arh avut şi-aşa destule necazuri? Vreţi să murim cu toţii? a şuierat tata printre dinţi, cu ochi mânioşi.

în mod normal, ar fi tunat şi fulgerat, dar aici nu putea s-o facă.

Eu şi Amil ne-am lipit cu spatele de perete.

- Nu va spune nimănui, a zis fratele meu.

- Nu înţelegi nimic, nu-i aşa? a continuat tata, la nici un pas depărtare de Amil.

Un strop de salivă i-a scăpat printre buze, aterizând pe obrazul lui Amil. El nici nu s-a clintit.

- Te rog, tată, nu te supăra pe Amil! E numai vina mea. Voiam o prietenă cu care să vorbesc, am intervenit eu.

- Mă îndoiesc, mi-a răspuns tata, întorcându-şi privirea mânioasă spre mine. Şi, dacă aşa stau lucrurile cu adevărat, atunci îmi pare foarte rău că ţi-am spus să vorbeşti mai mult. Poate că n-am fi ajuns în situaţia asta dacă ţi-ai fi ţinut gura.

Cuvintele cădeau asupra mea ca nişte pietre, frângându-mi sufletul. Simţeam cum mă sufoca ruşinea.

- Va trebui să plecăm acum, a spus clătinând din cap.

Şi a ieşit din cameră, lăsându-ne încremeniţi în tăcere, cu braţele atârnându-ne pe lângă corp. Amil m-a luat de mână şi mi-a strâns-o un timp, apoi ne-am aşezat amândoi pe patul meu. L-am auzit pe tata vorbind cu Dadi, apoi pe Dadi rostind câte un “nu” printre suspine.

Am rămas mult timp în tăcere, temându-ne să ieşim din cameră, până când tata ne-a chemat la masă. Nimeni nu scotea un sunet. Nimeni nu se uita la noi. Unchiul Rashid ştia oare ce se întâmplase? Se auzeau numai zgomotul holurilor şi al plescăitului nostru. Mă simţeam goală pe dinăuntru. Şi acum mă simt la fel. Nu simţeam nici tristeţe, nici teamă. Ci doar mă simţeam pustiită.

Poate că tata are dreptate. Nimeni n-ar fi avut de suferit dacă n-aş fi vorbit. Nici nu o voi mai face vreodată, mamă. Voi face la fel ca unchiul Rashid. Când va trebui să spun

ceva, voi scrie câteva cuvinte pe o tăbliţă, căci astfel vor putea fi şterse.

Cu drag, Nisha

11 septembrie 1947

Dragă mamă,

Am plecat în zori. Tata ne-a spus că nu aveam de ales şi că nu voia să-l trezească din somn pe unchiul Rashid. Fie rămâneam aici şi ne puneam vieţile în pericol, fie ne urcam într-un tren şi, tot punându-ne vieţile în pericol, încercam să trecem graniţa. Era singura noastră speranţă. Tata spune că Dadi nu şi-a revenit îndeajuns ca să străbată tot drumul pe jos.

Eu şi Hafa nu vom reuşi niciodată să fim prietene cu adevărat, nu ne vom mai împleti niciodată părul, nu vom mai vorbi în fiecare zi şi nu ne vom putea împărtăşi secretele. Nu voi mai petrece timpul împreună cu unchiul Rashid şi nu voi mai putea afla poveşti adevărate despre tine, va trebui să mă mulţumesc doar cu cele pe care mi le imaginez. Acum s-a ales praful de toate.

In timp ce unchiul Rashid dormea, tata şi Dadi ne-au strâns lucrurile în tăcere. Tata a pus în raniţa sa un cartof dulce, un ardei şi două roşii, toate legumele proaspete aduse de unchiul Rashid. A mai luat şi câteva turte chapati şi o pungă mare cu orez.

Simt că te pierd din nou, mamă. E ca şi cum inima mi s-a rupt în două şi nu va mai fi niciodată întreagă. De ce-am simţit oare o nevoie atât de mare să vorbesc cu Hafa? Dacă vom muri în tren, va fi şi vina noastră. Dacă vom supravieţui, cum voi putea trăi cu această ruşine?

Mi-am făcut sul rogojina, am împachetat plasa de ţânţari şi mi-am luat raniţa. Mă simţeam foarte tristă la gândul că nu voi putea să-mi iau rămas-bun de la unchiul Rashid după tot ce făcuse pentru noi. Mă gândeam că va fi din nou singur. Cred că începuse să-i placă să ne aibă în preajmă. Am observat că în ultimul timp fredona vesel câte o melodie în timp ce sculpta noaptea. Apoi am văzut pe scăunelul lui

păpuşa sculptată doar pe jumătate, ce aştepta să fie şlefuită. M-a cuprins un nou val de tristeţe. Mă întrebam dacă ar trebui s-o iau, dar atunci n-ar mai reuşi s-o termine. In timp ce tata şi Dadi de agitau de colo colo, m-am dus fuga în camera noastră, ca şi când aş fi căutat ceva, şi am scris aceste rânduri, repede şi hotărâtă:

Dragă unchiule Rashid,

E vina mea că am plecat. *Am vrut doar să-mi fac o prietenă*. *Nu ţi-ai dorit niciodată atât de mult un prieten*, *încât să nu-ţi mai pese ce ţi se întâmplă1*?

Sper să ne mai vedem. *îţi mulţumesc că m-ai lăsat să gătim împreună*. *Şi pentru că mi-ai povestit despre mama*. *Nu-ţi face griji în privinţa păpuşii*. *Va fi atât de frumoasă*, *încât sper că vei reuşi s-o vinzi în schimbul mai multor rupii**. *Te rog să ne cauţi într-o bună zi*. *Şi te rog să mă ierţi*!

Cu drag, *nepoata ta*, *Nisha*

N-am apucat însă să-i las biletul unchiului. Tata m-a găsit scriind şi mi-a spus că, dacă nu încetez să mai scriu în jurnalul ăsta blestemat, mi-l va arunca. L-am îndesat repede în raniţă şi am ieşit cu toţii afară. Poate că voi reuşi cândva să trimit biletul prin poştă. Am rămas câteva clipe încremeniţi, clipind în lumina zorilor. Nu ştiu ce trebuia să facem, dar totul îmi părea mult prea uşor după ce am stat ascunşi atât de multe zile. In drum spre uşă, m-am mirat să-l văd pe tata scriindu-i câteva rânduri unchiului Rashid pe tăbliţa care se afla pe masa din sufragerie. îmi amintesc fiecare cuvânt:

Dragă Rashid,

Am fost nevoiţi să plecăm pe neaşteptate. *Ne-a văzut fetiţa de vizavi*, *aşa că fii foarte atent*. *Nu voi putea niciodată să-ţi răsplătesc generozitatea şi sper din tot sufletul să nu te fi pus in pericol*. *Faria veghează asupra noastră*. *Ii simt prezenţa*.

îţi mulţumesc.

Am tras adânc aer în piept când ţi-am citit numele. Eu îţi spun mereu *mama* şi mă gândesc mereu la tine ca la

mama. Am realizat că am uitat cum te cheamă doar în clipa în care ţi-am văzut numele scris pe tăbliţă - Faria. Parcă cineva mi-ar fi aruncat o găleată cu apă rece pe faţă. Faria, Faria, Faria... Numele îmi sugerează întreaga ta personalitate complexă, dincolo de faptul că eşti mama mea. Simt fiori când îţi scriu numele.

- De ce nu ne-am luat rămas-bun de la unchiul Rashid? a întrebat Amil în şoaptă, pe când ne aflam deja la câţiva metri depărtare.

Ii simţeam glasul înecat în lacrimi.

- Cu cât îl implicăm mai puţin în toată povestea asta, cu atât mai bine. Dacă n-aţi fi fost atât de nesăbuiţi, ne-am fi luat rămas-bun cum se cuvine. încerc să vă apăr, nu înţelegeți? a spus tata, trecându-şi mâinile prin părul negru presărat cu fire albe.

Nu-l mai văzusem niciodată atât de supărat. L-am văzut furios, dar asta era cu totul altceva. Acum privea în gol. Şi avea vocea stridentă.

Cu cât aveam să ajungem mai repede pe drumul principal, fără să fim văzuţi, cu atât era mai bine, ne-a spus tata. Apoi aveam să ne pierdem în mulţime. Şi aşa am străbătut kilometri întregi, pasându-ne unul altuia apa, legumele şi turtele chapati, fără să ne oprim ca să ne odihnim. In timp ce ne apropiam de sat, oamenii începeau să se adune. Tata privea mulţimea înspăimântat. Ne-a spus să ne ţinem de mână şi să rămânem împreună.

L-am apucat pe Amil de mână, strângându-i-o cu putere, în timp ce tata ne ţinea pe mine şi pe Dadi de braţ. înaintam încet, intrând în sat în miezul zilei. Sute de oameni stăteau la coada de bilete pentru tren. Ne-am aşezat şi noi. Cei dinaintea noastră, majoritatea familii, erau murdari şi obosiţi. Nu vorbeau unii cu ceilalţi. Mi-am amintit piaţa şi festivalurile de acasă, unde toată lumea vorbea despre ardeii copţi sau despre cine s-a căsătorit, cine s-a născut, cine s-a îmbolnăvit ori cine s-a mutat în ultimul timp. Nimeni şi nimic nu le scăpa acelor oameni.

- Vine câte un tren la câteva ore, a spus tata.

Noi am dat din cap şi am aşteptat. Şi am tot aşteptat. Oamenii de la coadă înaintau cu greu, apoi s-au oprit. Bărbatul de la ghişeu a strigat că nu mai erau bilete şi că nu avea să mai vândă altele până la sosirea următorului tren. Soarele ardea nemilos. Am băut puţină apă şi am continuat să aşteptăm, mutându-ne greutatea corpului de pe un picior pe celălalt. Femeia şi bărbatul din faţa noastră aveau trei copii: doi băieţei şi un bebeluş, pe care mama îl ţinea legat de ea cu o eşarfa. Băieţii se holbau la noi, până când tatăl lor i-a obligat să se întoarcă cu spatele.

Am auzit trenul înainte de a-l vedea - scârţâitul roţilor pe şine şi sunetul ascuţit al frânelor. Toată lumea s-a îndreptat spre el. Mulţi au rupt rândurile ca să apuce un loc înăuntru. Trenul era ticsit de oameni - de oameni ce-şi scoteau capetele pe ferestre, încercând să ia o gură de aer, stăteau cocoţați pe acoperiş sau agăţați de uşi şi de geamuri. Tata şi-a pus mâna greoaie pe umărul meu.

- Rămâneţi pe loc! îl aşteptăm pe următorul.

Oamenii îşi agitau, mânioşi, biletele. Unii s-au urcat pe scări, încercând să-şi facă loc înăuntru. Câţiva bărbaţi mai tineri s-au cocoţat pe acoperiş. Mecanicul a coborât din locomotivă şi a încercat să-i alunge pe oameni, dar erau prea mulţi şi nu le putea face faţă. Am rămas pe loc şi am privit spectacolul sumbru.

- Şi următorul va fi la fel de plin, le-a strigat bărbatul din faţa noastră soţiei şi copiilor săi. Biletele nu mai contează în astfel de momente. încercaţi să vă urcaţi în tren şi să vă salvaţi! a spus apoi, întorcându-se spre noi. Cine ştie când va mai veni altul?

- E prea aglomerat şi prea periculos, i-a răspuns tata.

Dacă nu vom putea să ne urcăm în următorul tren, vom reuşi oare să ne furişăm din nou în casa unchiului

>, Rashid? Eu aşa speram.

Bărbatul a pornit în fugă spre tren împreună cu soţia, bebeluşul şi cei doi băieţi ai lor. Unul din băieţi a căzut, iar

mulţimea a năvălit peste el, năpustindu-se spre vagoane. Brusc, nu l-am mai văzut, dar nimeni din familia lui nu părea să-i observe lipsa. Tatăl a urcat scările unui vagon şi le-a făcut semn celorlalţi să-l urmeze. S-a cocoţat pe trepte, trăgându-l pe fiul lui după el. Soţia lui a observat atunci că celălalt băiat dispăruse. L-a strigat disperată, căutându-l de jur împrejur. Ceilalţi oameni i-au luat-o înainte femeii, împingându-se unii pe alţii, iar soţul şi băiatul ei au dispărut înăuntru. Trenul a pornit. Femeia a început să alerge după vagoane, cu pruncul în braţe, dar celălalt băiat s-a ridicat în picioare şi a strigat-o cu disperare, facându-i cu mâna. Mama s-a oprit şi l-a strâns în braţe, privind amândoi cum trenul se îndepărta, luându-i cu el pe soţul şi pe fiul ei.

Voiam să-i povestesc tatei ce s-a întâmplat. Aşa că l-am tras de mânecă.

- Ce e? m-a întrebat cu glas răstit, străfulgerându-mă cu privirea.

I-am arătat-o cu mâna pe femeia care stătea lângă şine, căzută pe pământ, şi care plângea în hohote împreună cu fiul şi cu pruncul ei. Vedeam prin mulţimea de oameni cum băiatul o cuprinsese cu braţele, încercând să-i aline durerea. Dar tata nu vedea nimic.

- Ce e? m-a întrebat din nou.

- Ce-ai păţit? m-a întrebat şi Amil.

Nu puteam să vorbesc, nici măcar cu Amil. Creierul meu părea să nu mă mai asculte. Mi-am căutat jurnalul şi creionul ca să scriu câteva rânduri. Pretutindeni domnea haosul, dar noi stăteam în continuare la coadă. Cum era cu putinţă ca tata să nu observe familia destrămată? Cum aveam să-i explic ce se întâmplase? Am înghiţit în sec. O altă familie s-a dus lângă ei ca să-i încurajeze - un tată, o mamă, două fetiţe mai mari şi doi băieţi mai mici.

I-am arătat din nou cu mâna.

- Nisha! a spus tata nervos, scrutând marea de oameni din jurul nostru. Te rog să-mi spui ce vrei să-mi arăţi!

Părea că femeia fusese ajutată de o altă familie. Alţi oameni vorbeau cu ea şi încercau s-o ajute să se ridice de jos. Poate că tata nici nu mai avea ce să facă.

Am clătinat din cap şi mi-am lăsat privirea în jos. Ce s-ar fi întâmplat însă dacă nimeni nu i-ar fi sărit în ajutor, iar eu n-aş fi putut să îngaim nici două cuvinte? Eram complet neputincioasă. Poate că ar trebui să nu mă urc în tren cu ei. Astfel, nu şi-ar mai face griji că trebuie să mai hrănească o gură - gura mea neputincioasă.

Am cumpărat, în sfârşit, bilete, iar câteva ore mai târziu, a venit alt tren. De data asta, ne-am aşezat lângă şine.

Tata ne-a cuprins cu braţele, ţinându-ne strâns laolaltă.

- Nu aşteptaţi să coboare cineva! Urcaţi-vă imediat! ne-a strigat prin vuietul asurzitor.

Mi-am ţinut răsuflarea. N-aveam destul curaj ca să fug. Tata şi Amil ar încerca să mă găsească şi astfel niciunul dintre noi nu ar mai scăpa cu viaţă. Atunci m-aş dovedi şi mai neputincioasă.

Poate că, dacă vom avea o nouă casă, voi putea să mă furişez pe uşă afară într-o dimineaţă. Mă vor căuta, fireşte, dar vor înţelege în curând că le va fi mult mai uşor fără mine. Sunt doar o mică picătură în ocean, care stârneşte furia unor bărbaţi, care vrea să fie prietenă cu fata nepotrivită şi nu e în stare să rostească nici măcar un cuvânt ca să salveze viaţa unei mame şi a copiilor ei.

Trenul s-a oprit. Tata l-a scrutat iute. Părea la fel de aglomerat ca şi celălalt, dar era mult prea târziu acum. Am văzut-o pe acea mamă stând încă în genunchi, legănându-şi pruncul şi cuprinzându-l cu braţele pe celălalt băiat. Nimeni nu se mai afla în preajma lor. Ce avea să se întâmple oare cu ei?

- Sus! ne-a spus tata, împingându-ne spre uşile deschise.

Strângându-l pe Amil de mână, în timp ce Dadi mă ţinea de celălalt braţ, iar tata ne împingea de la spate, am urcat treptele şi am intrat în vagon. Toate locurile erau ocupate. Peste tot era plin de lume. Am înaintat cu greu pe culoar.

Aerul fierbinte si îmbâcsit mi-a invadat nările, iar mirosul oribil m-a făcut să strâng din ochi. Mă uitam în jur în timp ce înaintam spre mijlocul vagonului. Oamenii arătau cu toţii murdari, flămânzi şi speriaţi. Probabil, unii dintre ei se aflau în tren de mai bine de o zi. Cei care rămăseseră afară ţipau şi plângeau. Mecanicii au încercat să închidă uşile, iar trenul s-a pus apoi în mişcare. Adio, Kazi; adio, unchiule Rashid; adio căsuţei tale, mamă; adio, Hafa şi adio, bătrână Indie!

Cu drag, Nisha

12 septembrie 1947

Am văzut lucruri pe care n-am crezut că le voi vedea vreodată. Lupte... Sânge... Nu ştiu dacă trenul se va opri şi oamenii vor continua să se ucidă între ei, omorându-ne, în cele din urmă, şi pe noi. Dacă va găsi cineva acest jurnal, vă rog să i-l trimiteţi lui Kazi Syed din Mirpur Khas! Şi vă rog să nu ne uitaţi! Nu uitaţi cum era India înainte să fie destrămată!

26 septembrie 1947

Dragă mamă,

Au trecut două săptămâni de când ţi-am scris ultima oară. La început, n-am putut să scriu şi să-ţi spun ce s-a întâmplat, dar acum trebuie s-o fac. Poate, dacă voi reuşi să pun povestea pe hârtie, mă vei ajuta să port mai uşor povara pe umeri. Când ţi-am scris ultima oară, eram în tren. Mergeam cam de o oră şi ceva când trenul a început să încetinească. Nu puteam să mă uit pe fereastră, pentru că stăteam pe jos, dar mulţi oameni s-au năpustit la geamuri.

- De ce încetineşte? a întrebat Dadi.

- Opresc trenul! a strigat un bărbat.

Tata ne-a apucat de braţe, obligându-ne să ne ridicăm în picioare. Croindu-şi apoi drum printre oameni, a ajuns şi el în dreptul ferestrei.

I-am privit mâinile lui Dadi, pline de vene de un albastru-cenuşiu, ce-i ajungeau până în buricele degetelor. Ii tremurau foarte tare. Asta-mi amintesc înainte ca totul să se schimbe pentru totdeauna - degetele care-i tremurau ca

un tablou agăţat de perete în timpul unui cutremur. Nu mă simt încă în stare să-ţi povestesc totul, mamă. Am crezut că voi reuşi, dar simt că mi se întoarce stomacul pe dos. Voi încerca din nou mâine.

Cu drag, Nisha

27 septembrie 1947

Dragă mamă,

De data asta, îţi voi povesti totul cât pot de bine, îţi promit. Nu-mi amintesc tot ce s-a întâmplat. Anumite lucruri sunt învăluite în ceaţă. Poate că am văzut mai multe. Dar îţi voi povesti ce-mi aduc aminte.

Câţiva oameni, probabil patru, au blocat şinele. Trenul a încetinit, scrâşnind din frâne, iar noi ne-am prăbuşit unii peste alţii, trezindu-ne claie peste grămadă. Amil şi Dadi au căzut peste mine. Dar, după câteva momente, ne-am ridicat.

întâi, am auzit nişte ţipete. Apoi, m-am strecurat să văd de unde veneau. Lui Dadi îi tremurau foarte tare mâinile, în timp ce zgomotele deveneau tot mai puternice - zgomote mânioase de paşi ce zguduiau pământul. Femeile din vagonul nostru şi-au luat copiii în braţe. Eu, Dadi şi Amil ne-am ghemuit cât mai aproape unul de altul, pe când tata se uita pe geam.

- Veniţi aici! ne-a strigat el, chemându-ne din dreptul uşii spre mijlocul vagonului.

Doi mecanici au trecut pe lângă noi, urlând ameninţători şi fluturându-şi cuţitele prin aer. Unul avea un pistol. Ai auzit vreodată un bărbat ţipând, mamă? E atât de ciudat! Ai senzaţia că totul se întâmplă cu încetinitorul şi că trăieşti experienţa ca şi cum ai fi altcineva, de parcă ţi-ai fi abandonat propriul trup, aşa cum m-am simţit şi atunci când bărbatul acela mi-a apăsat cuţitul pe gât. Speram că era doar un vis şi că adormisem pe podeaua trenului.

Atacatorii urcaseră treptele vagonului şi încercau să pătrundă înăuntru, dar mecanicii au reuşit să le ţină piept. îşi agitau cu toţii armele, scoţând sunete groaznice,

asurzitoare, aproape inumane. Mi-am acoperit urechile cu mâna. Unul din mecanici m-a călcat pe picioarele goale, zdrobindu-mi degetul mare. Un firicel de sânge a început să mi se prelingă pe sub unghie. Amil m-a tras spre el şi spre Dadi.

Tata stătea în faţa noastră, apărându-ne, cu mâinile întinse în aer. Eu, Dadi şi Amil stăteam ghemuiţi pe podea, împreună cu alte femei şi copii. Lângă noi, o mamă îşi strângea în braţe cei trei copii: un prunc şi două fetiţe. Simţeam pe obraz răsuflarea uneia dintre ele. Mirosea urât. Femeile murmurau rugăciuni. Il strângeam cu putere pe Amil de mână, spunându-mi că, dacă aveam să mor, mă bucuram că frăţiorul meu, cealaltă jumătate a mea, îmi era alături.

Mecanicii au reuşit să-i alunge pe atacatori din tren şi acum se luptau cu toţii afară. Tata şi mulţi alţi călători s-au năpustit la geamuri, ca să vadă ce se întâmpla. Amil m-a tras spre marginea unei ferestre şi am privit spectacolul sângeros, cu capetele lipite de ale altor străini. Bărbaţii se atacau unii pe alţii cu pumnii şi cu diverse arme. Cineva a strigat că hinduşii erau criminali. Bărbaţii din tren le-au adus musulmanilor aceleaşi acuzaţii. Unii dintre ei s-au năpustit spre uşi, dornici să li se alăture celor de afară, în timp ce soţiile lor încercau să-i împiedice, trăgându-i de haine. Era foarte mult sânge. Picioare rupte. Gâturi tăiate. Oameni înjunghiaţi. Apoi s-a auzit o împuşcătură. Oamenii se ucideau orbeşte - sikhi, hinduşi, musulmani. Un musulman s-a prăbuşit la pământ. Apoi şi un hindus. A urmat un sikh, căruia turbanul i-a căzut pe jos. Am văzut un musulman zăcând fără suflare, cu gâtul tăiat şi ochii daţi peste cap. Căzuse lângă unul din mecanicii hinduşi,

care fusese răpus de o rană în piept. Zăceau atât de aproape unul de altul, că mâinile li se atingeau. Aşa vor muri. Şi eu îi priveam, mamă. Ii priveam cum îşi dădeau sufletul.

Trenul s-a urnit. Hinduşii rămaşi în viaţă au sărit în vagoane. Ii priveam pe muribunzii prăbuşiţi la pământ. Pentru ce toate astea? Nu ştiam. Din dorinţa de răzbunare? Tremuram toată. Nu văzusem niciodată pe cineva luând viaţa altcuiva. Nu văzusem pe nimeni murind sub ochii mei. Experienţa asta m-a schimbat pentru totdeauna. Am crezut mereu că oamenii sunt buni. Acum mă întreb dacă nu suntem cu toţii nişte asasini. Cine a fost primul, mamă? Primul care a omorât atunci când conducătorii au hotărât împărţirea Indiei?

La scurt timp după ce-am pornit din nou la drum, m-am simţit ameţită şi totul s-a întunecat în jurul meu. Nu-mi mai amintesc absolut nimic. M-am trezit în braţele tatei, care mă zgâlţâia uşor. Dadi şi Amil stăteau ghemuiţi lângă mine. Am leşinat? Sau am adormit pe podeaua vagonului? Oare cât timp trecuse?

- Amil, Nisha, am ajuns, a spus tata, zgâlţâindu-mă încetişor de umeri, cu ochii lipsiţi de expresie.

Cu drag, Nisha

28 septembrie 1947

Dragă mamă,

N-am apucat să-ţi spun unde ne aflăm acum. Suntem în Jodhpur. In noua Indie. Cea veche a dispărut pentru totdeauna. Stăm într-o singură cameră, deasupra unei prăvălii cu mirodenii, pe care ne-au pregătit-o unchiul Raj şi unchiul Rupesh. Are o bucătărioară cu o chiuvetă şi o plită. Podeaua este acoperită cu dale crăpate de gresie în nuanţe de verde şi galben. Avem un duş cu scurgere în podea şi un lanţ ataşat de pâlnia duşului din care ţâşnesc jeturi de apă rece, cât şi o toaletă aflată la capătul holului exterior. Apa curge doar câteva ore pe zi, dar măcar avem apă potabilă. Când am ajuns, am găsit nisip şi furnici mişunând peste tot, dar am făcut curăţenie. Cu toate astea, nu e uşor să locuim cu toţii într-o singură cameră prăfuită. Nu ştiu cât vom sta aici.

In timp ce străbăteam drumul prin deşert, nu mi-am dorit niciodată să rămân singură, nici nu-mi imaginam că aş putea rămâne vreodată singură. Acum însă, când am scăpat de pericole, mi-e dor să privesc amurgul din grădina vechii noastre case de pe deal, să stau singură în dormitor când Amil nu se află acolo sau să intru pe furiş în camera tatei ori în bucătărie. Exista întotdeauna un loc pe care îl puteam explora, un loc unde mă puteam bucura de linişte si de singurătate. Mi-e dor si de casa unchiului Rashid, de casa ta, mamă. Mi-e dor să mai citesc cărţi pe canapea, chiar dacă nu aveam voie să ieşim afară.

Camera este mobilată cu o masă din lemn si câteva scaune, iar într-un colţ ne-am pus sacii de dormit. Cam asta e tot. Pereţii sunt goi. Dar avem un acoperiş deasupra capului. Suntem în viaţă. Şi în siguranţă. Atunci de ce mă plâng? Cum îndrăznesc să mă plâng când atâţia alţii au pierit? Unchiul Raj şi unchiul Rupesh locuiesc, cu familiile lor, în aceeaşi clădire, în camere asemănătoare cu a noastră, şi luăm masa împreună fie acasă la noi, fie la ei, în timp ce eu, Amil şi cei cinci veri ai noştri stăm în jurul unui covoraş și ţinem în poală farfuriile zimţate din metal. Mă bucur să-i văd aici, dar mă gândesc mereu la tot ce-am pierdut. Asta înseamnă oare că sunt o persoană rea?

Mă gândesc deseori la arbuştii noştri de mango. La zumzetul insectelor şi la ciripitul păsărilor în amurg. La ogoarele cu trestie-de-zahăr şi la Kazi. Mă gândesc tot timpul la Kazi. Aş vrea să mă prefac că nu mi-e dor de el, dar nu pot. In multe privinţe, a fost singurul meu prieten adevărat.

Jodhpur este un oraş mare şi foarte călduros. Singurele lucruri care-mi plac aici sunt căsuţele zugrăvite într-o nuanţă frumoasă de albastru şi faptul că nimeni nu încearcă să ne omoare.

Coşmarurile mele vor înceta vreodată? Voi reuşi să nu mă mai gândesc la ceea ce am văzut în tren? Imaginile şi zgomotele mi se derulează în fiecare zi prin minte, precum

sunetele unui radio ce se aude în fundal. După ce am ajuns aici şi ne-am aflat în siguranţă, tata ne-a spus că sute de mii de oameni din ambele tabere au pierit încercând să traverseze graniţa. Poate că zeii au vegheat asupra noastră, a adăugat el, iar tata nu vorbeşte niciodată aşa. Ne-a spus, de asemenea, că noi nici n-am înfruntat pericole chiar atât de mari. Căci mulţi alţi oameni - bărbaţi, femei şi copii - au pierit, şi încă pier, ucişi în moduri inimaginabile. Trenurile străbat graniţa de-o parte şi de alta şi se opresc în gări pline de morţi. Oamenii dau vina unii pe alţii. Hinduşii, musulmanii şi sikhii comit cu toţii fapte îngrozitoare. Dar eu ce am făcut? Ce au făcut tata, Dadi sau Amil? Cu ce a greşit Kazi? Aş vrea să ştiu pe cine aş putea să dau vina pentru coşmarurile care mă fac acum să mă trezesc în fiecare noapte, mamă. Cineva trebuie să fie vinovat pentru asta. Poate că toată lumea este vinovată.

Cu drag, Nisha

3 octombrie 1947

Dragă mamă,

Suntem aici de aproape trei săptămâni. N-am mai scris nimic în jurnal. Nu ştiu de ce. îmi simt mintea obosită. Sunt mereu tristă. N-ar trebui să fiu fericită acum?

Eu şi Amil am început şcoala săptămâna trecută, învăţ hindi acum, ceea ce mă ajută să-mi ţin mintea departe de lucruri la care nu vreau să mă gândesc. Totuşi, nu vorbesc niciodată cu voce tare. Tata lucrează acum într-o clinică. Dadi mătură tot timpul, fredonând cântece şi scriind scrisori pe care nu ne lasă să le citim. încă nu vorbesc cu nimeni, nici măcar cu Amil, iar el a încetat să mai insiste. îşi va face prieteni la şcoală şi va mai uita de mine. îmi pare foarte rău că m-am izolat chiar şi de Amil, dar nu pot să vorbesc. N-am de ales. Nu reusesc să rostesc cuvintele. Am senzaţia că, dacă le voi da glas, vor fi atât de asurzitoare, încât vor răni pe cineva. Cel puţin, lucrurile merg mult mai bine între tata si Amil. De când am venit aici, tata se poartă mult mai frumos cu el şi încearcă să-l ajute să-şi facă temele. Poate

pentru că a înţeles cât de groaznică ar putea fi viaţa fără Amil.

Şi tata mă roagă să vorbesc. N-a mai facut-o niciodată. Aseară, s-a aşezat în genunchi în faţa mea, cu ochii în lacrimi, şi mi-a mărturisit că-i pare foarte rău pentru că s-a purtat mult prea sever cu mine când am plecat de la unchiul Rashid, că nimic din toate astea nu mai contează acum şi că important este că suntem în viaţă şi în siguranţă. M-a rugat să-l iert. Şi m-a întrebat cum ar putea să mă ajute. Nu l-am văzut niciodată aşa. Ce-aş putea să-i spun? Că e mai bine pentru toată lumea dacă nu mai vorbesc niciodată? Că singurele cuvinte pe care mai pot să le spun sunt cele pe care nimeni nu vrea să le audă si, chiar de-as vrea să le rostesc, creierul meu refuză să le dea glas? L-am mângâiat uşor pe umăr. *Nu-i nimic*, *tată*, îi răspund, scriind cuvintele pe o bucată de hârtie. El o citeşte şi-mi spune că nu trebuie să fiu atât de curajoasă. Il privesc atât de mirată, că scap creionul din mână. Tata mă crede curajoasă? De ce-ar crede aşa ceva?

După ore, mă duc la piaţă în fiecare zi cu Amil şi Dadi şi cumpărăm mâncare. Numai eu gătesc acum. Tata şi Dadi îmi dau voie. Gătesc chiar şi pentru familia unchiului Raj şi a unchiului Rupesh. Nimeni nu mai pare deranjat de faptul că aş putea deveni bucătăreasă. Ar trebui să fiu fericită, dar nu mă simt nici bucuroasă, nici tristă. Ştiu doar că trebuie să gătesc. Aroma orezului fiert, lama cuţitului printre feliile proaspete de roşii, sfârâitul cepei şi al boabelor de muştar în tigaie - toate mă ajută să mă simt puţin mai bine.

Aseară, unchiul Raj a adus cu el un radio şi am ascultat împreună în timp ce mâneam. Era ziua de naştere a lui Gandhi. Crainicul spunea că marele lider al Indiei îşi petrecea ziua în post şi rugăciune, învârtind roata de tors. Mulţi oameni se duceau să-i facă cele mai bune urări, dar Gandhi îi primea pe toţi cu chipul abătut. Avea inima frântă, pentru că hinduşii şi musulmanii continuau să se ucidă între ei. înţeleg cum se simte. Când Gandhi învârteşte roata,

găseşte, poate, aceeaşi alinare pe care o găsesc şi eu atunci când gătesc.

Cu drag, Nisha

160 · VEERA HIRANANDANI

5 octombrie 1947

Dragă mamă,

Am cunoscut o fetiţă la şcoală. E mică de statură şi-şi poartă părul împletit în două codiţe, ce-i încadrează chipul de-o parte şi de alta. Mă urmăreşte peste tot, fără să spună vreun cuvânt, şi, fireşte, nici eu nu-i adresez vreo vorbă. Stă lângă mine în clasă, dar şi în pauze, când mâncăm, şi nu vorbim cu nimeni. Uneori, mă priveşte şi îmi zâmbeşte uşor, dar mă simt mult prea speriată ca să mă uit în ochii ei, aşa că-mi plec iute privirea. Nici măcar nu ştiu cum o cheamă. Oare e din Jodhpur sau a venit aici la fel ca mine? A văzut oameni murind? Sau a văzut lucruri mult mai groaznice decât mine? Aş vrea să-i pun toate aceste întrebări, dar nu pot s-o fac. Mă simt frântă.

Şcoala e mult mai mare decât cea la care obisnuiam să mergem. E o şcoală mixtă, unde învaţă şi băieţi, şi fete. Mă bucur să fiu din nou la şcoală. îmi place să scriu cuvinte pe hârtie, să fac calcule matematice şi să încerc să nu mă gândesc la nimic altceva. îmi ascut foarte bine creioanele. Dar fetiţa de la şcoală mă deranjează uneori. Aş vrea să mă lase în pace.

Cu drag, Nisha

15 octombrie 1947

Dragă mamă,

S-a întâmplat ceva. încă nu-mi vine să cred că e adevărat, de aceea nici nu ţi-am povestit. Nu cred că voi reuşi să-ţi spun acum povestea, căci mi-e teamă că totul nu e decât un vis. Dacă o voi pune pe hârtie, s-ar putea să mă trezesc. Poate că e un cadou de la tine, mamă. Altfel, cum aş putea să explic cele întâmplate?

Cu drag, Nisha

18 octombrie 1947

Dragă mamă,

Au trecut trei zile şi sunt gata să-ţi povestesc tot, căci sunt convinsă acum că e adevărat. Când eu şi Amil ne-am întors acasă de la şcoală, am găsit un bărbat stând pe vine pe aleea ce ducea spre scările din spatele clădirii noastre. Era slab şi murdar, cu părul şi barba lungi şi încâlcite. Amil m-a apucat de braţ.

- Hai să-l căutăm pe tata la clinică! mi-a spus el în şoaptă, trăgându-mă înapoi.

Am încuviinţat dând din cap, gândindu-mă însă la Dadi. Dacă voia să plece la piaţă? Bărbatul părea prea slăbit ca să fie periculos. A întins mâna spre noi. Eu şi Amil ne-am retras încă un pas.

- Amil, Nisha, a îngăimat omul cu glas răguşit.

De unde ne ştia numele? Şi-a ridicat chipul slab, numai piele şi os, şi privirile ni s-au întâlnit. Ochii îmi păreau cunoscuţi. Ca şi vocea. Aveam senzaţia că pluteam pe un val uriaş, ce se rostogolea acum spre ţărm.

- Kazi! am murmurat, prăbuşindu-mă în genunchi.

N-a fost greu să-i pronunţ numele. Vocea mea părea să fi aşteptat doar acest moment.

Amil a alergat spre el şi l-a ajutat să se ridice în picioare. Kazi l-a cuprins în braţe. Plângeam şi tremuram toată, cu faţa ascunsă în palme. îmi era teamă să-mi ridic privirea, căci poate imaginaţia îmi juca feste şi nu era decât un cerşetor flămând care căuta ceva de mâncare.

- Nisha! a strigat Amil. Ajută-mă!

Am ridicat încet capul şi am văzut că în faţa mea stătea tot Kazi. Avea chipul schimonosit, de parcă plângea, dar pe obraji nu avea nicio lacrimă. M-am dus la el şi l-am luat cu blândeţe de mâna murdară. Cu ochii împăienjeniţi, l-am ciupit uşor de dosul palmei, cum făcea tata când nu aveam apă. Pielea i-a rămas încreţită.

- Are nevoie de un doctor. Du-te şi cheamă-l pe tata! i-am spus lui Amil.

Mi se părea ciudat că eu eram cea care dădea deodată ordine. Amil m-a privit fix câteva clipe.

- Fugi! am repetat, înghiontindu-l uşor în piept. Il ajut eu să urce treptele.

- Eşti sigură? m-a întrebat el.

- Da. Hai, du-te repede!

Amil l-a mângâiat cu tandreţe pe braţ şi a luat-o apoi la fugă.

- Cum ai... am început eu, dar Kazi m-a oprit.

- Mai târziu, a îngăimat el.

Am vorbit suficient de mult pentru ca cineva, precum Kazi, să mă oprească. Dacă n-ar fi arătat atât de neajutorat şi de bolnav, aş fi sărit de bucurie. Nu putea fi real, îmi spuneam în gând. Poate că am murit cu toţii în tren şi am ajuns într-o altă viaţă. Şi-a pus braţul pe umerii mei. Mirosul puternic de transpiraţie îmi era foarte cunoscut. Precum cel ce ne-a însoţit tot drumul până aici. Mirosul durerii şi al suferinţei. Am urcat încet treptele şi am găsit-o în prag pe Dadi.

- O! a exclamat ea, punându-şi mâna la gură.

- E Kazi, e Kazi! am spus, fără să-mi vină să cred.

Dadi a dat din cap, cu ochii în lacrimi, şi l-a ajutat să intre înăuntru. Kazi s-a prăbuşit pe un scaun. M-am aşezat în genunchi în faţa lui, în timp ce Dadi i-a adus nişte apă şi un bol cu orez.

I-am ţinut cana la gură. Kazi a luat câteva înghiţituri. I-am dat să mănânce puţin orez, apoi din ce în ce mai mult.

- încet! a spus Dadi, cu lacrimi pe faţă, frângându-si mâinile.

Kazi e aici, cu noi.

Când tata s-a întors acasă, mi-a pierit din nou vocea. L-a consultat pe Kazi din cap până în picioare, i-a luat pulsul şi i-a verificat tensiunea. Kazi a mâncat şi a băut încă puţin, apoi tata l-a dus la baie, unde l-a ajutat să se spele. Apoi l-a culcat pe sacul lui de dormit. Noi am îngenuncheat cu toţii de jur împrejur.

- Trebuia să vin după voi. Fiindcă sunteţi singura mea familie. Nu mai am pe nimeni. Nici fraţi, nici surori. Părinţii mei au murit. Dadi mi-a scris şi mi-a spus unde sunteţi, ne-a explicat el înainte de a se prăbuşi într-un somn adânc.

- E un adevărat miracol, a murmurat Dadi, plângând încet şi ţinându-l de mână.

în noaptea aceea, tata a dormit pe o pătură subţire întinsă pe podea, punându-şi o cămaşă sub cap pe post de pernă. Eu şi Amil i-am oferit pernele noastre. Dar ne-a refuzat pe amândoi.

- Kazi se va face bine? a întrebat Amil în şoaptă înainte să adormim cu toţii.

- Cred că da, a răspuns tata dând din cap.

- Kazi va putea să stea cu noi? El e... a continuat Amil.

- Face parte din familie, i-a răspuns tata cât se poate de simplu.

în seara aceea, când am pus capul pe pernă, mă simţeam mai liniştită decât oricând. Eram din nou împreună. Vreau să le spun tuturor - lui Nehru, lui Jinnah, Indiei si Pakistanului, cât si celor care continuă să se ucidă între ei - că nu ne puteţi despărţi. Nu puteţi diviza iubirea.

Mă întreb uneori de ce am reuşit să scăpăm cu viaţă, când atâţia alţii au pierit fără motiv, urmând aceeaşi cale ca şi noi şi traversând aceeaşi graniţă. Nu voi reuşi să înţeleg cât voi trăi care a fost rostul suferinţelor şi al pierderilor umane şi nici transformarea peste noapte a unei ţări doar pentru că liderii au trasat o graniţă.

Dar, cel puţin, nu va mai trebui să mă întreb ce s-a întâmplat cu Kazi sau dacă trăieşte alături de o altă familie. Acest sentiment îmi pare extrem de preţios, ca un diamant de la care nu-mi pot lua ochii. Măcar nu mai simt golul din suflet. Pot să gătesc din nou alături de el. Pot să vorbesc cu el. Dintr-un motiv sau altul, este singurul cu care vreau să vorbesc.

Cu drag, Nisha

10 noiembrie 1947

Dragă mamă,

Mai trebuie să-ţi spun ceva. Kazi ne-a adus unul dintre tablourile tale - o pânză împăturită, desprinsă din ramă şi scorojită pe alocuri. înfăţişează mâna ce ţine un ou. Am rămas aproape fără suflare când ni l-a arătat. Cum a ştiut că-mi este atât de drag? Am revăzut locul unde le ţinea tata acasă. N-am înţeles niciodată de ce nu le-a atârnat pe pereţi. Poate că îi trezeau amintiri mult prea dureroase. Dar iată că aveam ceva de la tine, ceva ce-a renăscut din cenuşa vechii noastre vieţi. Tata a privit îndelung tabloul.

- îţi mulţumesc, i-a spus apoi lui Kazi, punându-i mâna pe umăr.

Părea să aibă lacrimi în ochi, dar a clipit şi au dispărut. Asta s-a întâmplat acum câteva săptămâni. Ieri, când a venit acasă, tata a agăţat un tablou pe perete, înrămase pânza ta. Este mult mai mică acum, dar surprinde ce-i mai important. Mâna. Şi oul. L-a pus pe peretele de deasupra mesei.

Kazi găteşte din nou acum şi nu mai sunt doar un ajutor de bucătar. Gătim împreună, eu şi Kazi, în mica noastră bucătărie. S-a dus la piaţă cu Amil imediat ce s-a simţit mai bine şi a cumpărat ingredientele pentru sai bhaji, bucatele ce-mi vor aduce mereu aminte de casă. Am înşirat pe masă spanacul, roşiile, ceapa, ardeii iuţi şi celelalte ingrediente. Am scos apoi mojarul şi pisălogul, pe care le ţineam în raniţa de lângă sacul de dormit. N-am avut curajul să le privesc până acum. M-ar fi copleşit. Infaşuram mirodeniile într-un prosop subţire şi le zdrobeam cu o piatră.

I-am întins mojarul lui Kazi. El mi-a zâmbit şi a dat din cap.

- Bravo ţie! mi-a spus apoi. Dar sunt ale tale acum.

L-am spălat şi am pus în el un pumn de chimion. Am zdrobit apoi seminţele cu pisălogul, simţind în mână atingerea rece şi grea a vasului alb din marmură. N-am crezut niciodată că aş putea să fiu atât de fericită măcinând mirodenii.

Tata încearcă să găsească un apartament mai mare, ca să avem mai multe camere şi mobilă, dar a început să-mi placă acum în locul acesta. Aici ne-a găsit Kazi şi aici m-a făcut să mă simt iubită cu adevărat. Şi-a pus viaţa în pericol ca să fim din nou împreună. Oare eu aş fi făcut la fel?

Totuşi, mi-ar plăcea să avem mai multe camere cu paturi adevărate şi locuri unde să stăm. Mă gândesc deseori la vechea noastră casă, la sufrageria, holurile şi dormitoarele noastre, la camera şi la biroul tatei, la grădinile noastre şi la căsuţa lui Kazi. N-am ştiut cât de bogaţi eram până n-am văzut cum e să fii sărac. Acum tata lucrează din greu la clinică şi nu cred că vom mai fi vreodată săraci. In Jodhpur este bine, foarte cald, dar oamenii sunt prietenoşi. Nimeni nu ne pune întrebări în privinţa lui Kazi. Toată lumea îşi vede de treabă. Kazi nu mai poartă afară fesul topi. Oare e supărat din cauza asta? Poartă hainele tatei. Se roagă însă pe un covoraş pe care i l-a adus tata. Rugile sale rostite cu glas domol îmi alină sufletul. Incantaţiile hinduse ale lui Dadi se împletesc uneori cu rugile musulmane ale lui Kazi, creând o muzică divină.

îmi cer iertare pentru că scriu tot mai rar. Poate pentru că viaţa devine din ce în ce mai normală. Dar sunt fericită că ţi-am dedicat acest jurnal, că am creat un loc numai pentru noi două. Aici te voi găsi ori de câte ori voi simţi nevoia să-ţi vorbesc. îţi voi povesti toate lucrurile importante pe care le vom trăi şi îţi promit că, indiferent ce se va întâmpla, nu te voi lăsa niciodată singură, mamă.

îţi mai aminteşti de fetiţa de la şcoală? A vorbit, în sfârşit, cu mine. M-a întrebat cum mă cheamă, dar n-am putut să-i răspund. Mi-am aţintit privirea în poală. Apoi a făcut ceva uimitor. S-a aplecat spre mine. Şi şi-a pus mâna pe umărul meu. Mi-a spus că nu-i nimic şi că nu trebuie neapărat să vorbesc. îmi simţeam ochii plini de lacrimi. I-am scris *mulţumesc* pe caiet şi i l-am arătat. *Mă cheamă Nisha*, am adăugat. Iar ea mi-a spus că numele ei este Sumita. Nicio colegă de la şcoală nu mi-a arătat vreodată atâta căldură.

M-am hotărât să-i vorbesc Sumitei, chiar dacă va fi ultimul lucru pe care-l voi face. Vreau să am o prietenă cu adevărat şi să-i împărtăşesc sentimentele pe care le-am trăit numai alături de Hafa. S-ar putea să-mi ia ceva timp, dar mă voi strădui, căci Sumita este prima persoană care m-a acceptat aşa cum sunt. Vreau să fiu curajoasă, mamă, dar poate că sunt deja.

Cu drag, Nisha

Nota autoarei

în zilele de 14 şi 15 august 1947, India şi-a câştigat independenţa de sub stăpânirea Marii Britanii şi a fost împărţită în două republici: India şi Pakistan. Separarea s-a petrecut după secole de tensiuni religioase între hinduşii indieni si musulmanii indieni. Au fost multi cei care n-au dorit ca India să se dividă, dar, în cele din urmă, conducătorii de atunci au convenit asupra acestei soluţii.

în unele locuri din India, conflictele izbucneau periodic. Totuşi, înainte de împărţire, existau zone în care oameni de mai multe religii, inclusiv musulmani, hinduşi, sikhi, şi populaţii religioase mai puţin numeroase, ca parşi, creştini şi jainişti, trăiau în armonie, laolaltă. în timpul trecerii graniţelor, dintr-o parte în alta, tensiunile s-au intensificat şi au avut loc numeroase lupte, cu pierderi de vieţi, între musulmanii care intrau în Pakistan si hinduşii si oamenii de alte religii care intrau în India. Multe dintre acele violenţe s-au petrecut în locuri unde înainte fusese pace. Se estimează că peste 14 milioane de oameni au trecut graniţa şi cel puţin un milion de oameni au murit în timpul acestei deplasări (unii spun mai mult, alţii mai puţin). Este cea mai mare mişcare în masă din istorie.

Familia imaginată în acest roman locuieşte într-o astfel de zonă, iar experienţele sale se bazează, în mare, pe acelea ale ramurii paterne a familiei mele. Tatăl meu, cu părinţii şi fraţii săi (bunicii mei, mătuşile şi unchii), au fost nevoiţi să

treacă graniţa din Mirpur Khas în Jodhpur, la fel ca personajul principal din această carte, Nisha. Familia tatălui meu a făcut călătoria în siguranţă, dar şi-a pierdut căminul, mare parte din bunuri şi a fost silită să înceapă o viaţă nouă într-un loc necunoscut, ca refugiată. Am vrut să ştiu mai multe despre suferinţele rudelor mele şi, din acest motiv, am scris cartea de fată.

Personalităţile acelor vremuri au fost: Muhammad Aii Jinnah, liderul Ligii Musulmane; Jawaharlal Nehru, liderul Congresului Naţional Indian; Lordul Mountbatten, viceregele britanic trimis în India ca să conducă tranziţia spre independenţă, şi Mahatma Gandhi, fostul lider al Congresului Naţional Indian şi un activist nonviolent şi antirăzboi. Jinnah a fost de părere că minoritatea musulmană nu avea să fie reprezentată corect în noul guvern indian şi a cerut un stat separat. Nehru si Gandhi nu voiau să vadă India divizată si credeau că o Indie unită ar fi fost o Indie mai bună.

Toţi cei de la putere îşi doreau relaţii paşnice între grupuri, dar nu puteau să cadă de acord asupra celor mai bune căi prin care să le asigure.

Au fost şi continuă să existe multe teorii despre cine a jucat un rol mai mare în crearea acestui conflict. Mulţi acuză “partea cealaltă” pentru violenţa care a rezultat, iar mulţi oameni care au îndurat suferinţe îngrozitoare şi şi-au pierdut membri ai familiei nu pot simţi niciodată iertare pentru atacatorii lor. Călătoria Nishei şi a familiei sale a fost mai grea decât a unora, inclusiv a familiei tatălui meu, si mai uşoară decât a altora. Romanul acesta este o combinaţie de istorie cunoscută şi scenarii imaginare, pentru a crea o posibilă poveste care ar fi putut avea loc în timpurile acelea.

încă există tensiuni între unele grupuri de hinduşi şi musulmani şi-n zilele noastre, la fel ca între multe grupuri religioase din întreaga lume. Să sperăm că amintirea greşelilor din trecut va duce la crearea unui viitor mai

deschis, mai tolerant şi mai paşnic. Acceptarea diferenţelor a fost întotdeauna o mare provocare pentru omenire, manifestată în mii de feluri. Romanul acesta prezintă unul dintre ele.

Glosar

Mai jos sunt câteva dintre cuvintele menţionate în această carte, folosite în mod frecvent în India si Pakistan.

ALOO TIKKI: O turtă din cartofi prăjiţi cu ceapă si mirodenii.

BAN SURI: Un fluier din bambus, cu deschidere într-o parte, folosit adesea în muzica indiană tradiţională.

BINDI: Un punct pe care uneori femeile hinduse îl poartă în mijlocul frunţii, pentru a indica religia, rangul şi statutul civil.

CHAPATI: O pâine mică, plată, nedospită.

CRICHET: Un joc la care se folosesc un baston şi o minge, foarte popular în India, Pakistan, Anglia, Australia si în mai multe ţări.

DADI: Un cuvânt din hindi, sindhi şi urdu, desemnând bunica din partea tatălui.

DAL: O mâncare simplă făcută din linte sau fasole descojită, fiartă cu mirodenii. Poate însemna, de asemenea, linte sau fasole descojită uscată.

DHOTI: Un veşmânt bărbătesc, alcătuit dintr-o bucată de ţesătură înfăşurată în jurul taliei şi acoperind picioarele.

DIWALI: O sărbătoare hindusă veselă şi populară. Este un festival cu lumini, ce se desfăşoară pe parcursul a cinci zile. Casele sunt curăţate şi împodobite pentru eveniment. Oamenii se îmbracă în haine noi si adresează rugăciuni uneia sau mai multor zeităţi. De asemenea, se întâlnesc cu prietenii şi cu rudele, pentru a aprinde lumânări, pentru focuri de artificii, pentru a-şi face cadouri si a mânca. Sărbătoarea semnifică triumful luminii asupra întunericului.

DUPATTA: O eşarfă tradiţională purtată cu un veşmânt numit salwar kameez.

GHEE: Unt fiert, din care s-au scos spuma de lapte şi apa în timpul gătitului.

GULAB JAMUN: Un desert făcut din bile de lapte praf prăjite bine şi date prin sirop de trandafiri.

HINDUS: Un adept al hinduismului, o religie cu o filosofie variată, creată în jurul mai multor zeităţi şi scrieri sacre - *Vedele*, *Upanişadele*, *Mahabharata* şi *Ramayana*. în prezent, există peste un miliard de hinduşi în lume, majoritatea locuind în India.

JODHPUR: Un oraş de mărime medie din statul indian Rajasthan.

KAJU KATLI: Prăjituri făcute din nuci de acaju în sirop de zahăr ars, presate şi tăiate în formă de romb.

KEBAB: O mâncare alcătuită din carne feliată sau tocată, cu mirodenii, şi friptă. Se pot folosi şi legume sau brânză.

KHEER: O budincă făcută, de regulă, din orez şi lapte, la care se adaugă şofran, cardamom, stafide sau nuci.

KURTA: O cămaşă lungă, de tip tunică.

MAHABHARATA: Un poem epic indian antic şi, totodată, cel mai vechi şi cunoscut poem epic scris vreodată. Este un text sacru esenţial în hinduism. In el se urmăreşte soarta a două tabere de veri care se războiese, Kauvaras şi Pandavas.

MIRPUR KHAS: Un oraş de mărime medie din

J

provincia Sindh a Pakistanului.

MUSULMAN: Un adept al islamului. Islamul a fost fondat în secolul al Vll-lea de către profetul Mahomed. Musulmanii urmează învăţăturile unui text sacru numit

>

Coran. Există aproximativ 1,6 miliarde de musulmani în zilele noastre, majoritatea locuind în Orientul Mijlociu, nordul Africii, centrul şi sudul Asiei.

MUTTON BIRYANI: O mâncare de orez făcută din orez basmati, pastramă (carne de capră sau carne de oaie matură), ierburi şi mirodenii.

PAKORA: O gustare constând de obicei dintr-o legumă, de pildă cartof, conopidă sau ardei, înmuiată în aluat moale cu mirodenii şi prăjită bine.

PARATHA: O lipie cu mai multe straturi, cel mai adesea umplute cu cartofi, ceapă sau spanac.

PUJA: Un ritual din rugăciunea hindusă care, de regulă, include o ofrandă pentru divinitate, precum mâncare, flori sau aprinderea unei lumânări.

PUNJAB: O provincie din India colonială britanică, de dinainte de împărţirea Indiei. După împărţire, Punjabul a fost scindat, partea vestică revenind Pakistanului şi partea estică, Indiei. A fost o zonă de revolte extreme şi de violenţe cumplite în timpul împărţirii.

PURI: O pâine nedospită, bine prăjită, care se umflă la prăjire.

RASMALAI: Un desert făcut din turte de brânză dulce în sos dulce, cremos.

ROTI: Un termen general pentru lipia coaptă într-o tigaie sau pe o plită, care se poate înlocui cu chapati.

RUPIE: Unitate monetară din India si Pakistan.

>

SAIBHAJI: O mâncare de spanac şi curry, obişnuită în provincia Sindh, din Pakistan, unde se află oraşul Mirpur Khas.

SALWAR KAMEEZ: Un veşmânt femeiesc care poate fi simplu sau foarte împodobit. Salwar sunt pantalonii strânşi la gleznă, iar kameez este o bluză lungă tip tunică.

SAMOSA: Un pateu mic, triunghiular, umplut cu legume condimentate sau carne.

SARI: Un veşmânt purtat de femei, făcut din ţesături împodobite, care se înfăşoară într-un anumit mod în jurul corpului.

SIKH: Un adept al sikhismului, sectă hinduistă, influenţată de islamism, cu caracter antifeudal (împotriva nobililor şi proprietarilor de pământuri), apărut în regiunea indiană Punjab în secolul al XV-lea, bazat pe învăţăturile lui Guru Nanak. Cei mai mulţi sikhi se află în Punjab, India, dar s-au răspândit şi în întreaga lume. Astăzi, există peste 26 de milioane de sikhi în lume.

SITAR: Un instrument cu coarde, foarte împodobit, folosit adesea în muzica indiană tradiţională.

TABLA: O pereche de tobe de mână, cu una din tobe mai mare decât cealaltă. Se foloseşte de obicei în muzica tradiţională indiană.

TOPI: O căciulă de rugăciune purtată de musulmanii bărbaţi în India si Pakistan.

UMERKOT: Un orăşel din provincia Sindh, Pakistan.

ZEII BRAHMA, VIŞNU ŞI ŞIVA: Trei zei hinduşi consideraţi responsabili pentru crearea, protejarea şi distrugerea Universului. Zeul Brahma este creatorul Universului. Vişnu este protectorul. Şiva este cel care-l distruge, pentru ca Brahma să-l poată crea din nou.

Mulţumiri

Este nevoie de efortul multor oameni ca să publici o carte, prin urmare, le sunt recunoscătoare multora.

Nu ştiu ce m-aş fi făcut fără agenta mea, Sara Crowe, de la Pippin Properties. Este una dintre cele mai pricepute din domeniu, care nu doar că reuşește să-mi vândă cartea într-un mod de-a dreptul magic, ci mi-a făcut şi o mare plăcere să ajung s-o cunosc, de-a lungul anilor.

De asemenea, nu-mi vine să cred că am avut norocul să lucrez cu extraordinarul director editorial Namrata Tripathi, ale cărei îndrumări redacţionale, geniale şi blânde, şi perspectivă i-au oferit acestei poveşti locul cuvenit. Un dar minunat.

Multe mulţumiri celor de la Dial, inclusiv directorului editorial Lauri Hornik; redactorului asociat Stacey Friedberg; redactorului revizor Rosanne Lauer; redactorului-sef Kristen Tozzo si tuturor celor de la producţie care au participat la definitivarea cărţii; echipei graficienilor, Kristin Smith, Kelley Brady şi Jenny Kelly; echipei de marketing, inclusiv lui Emily Romero, Erin Berger şi Rachel Cone-Gorham; echipei de publicitate conduse de Shanta Newlin; echipei de marketing School and Library, inclusiv Carmelei Iaria şi Venessei Carson; echipei de vânzări conduse de Debra Polansky; şi tuturor celor de la depozit, care ambalează şi expediază aceste cărţi!

Nepreţuitului meu grup de scriere creativă, extrem de talentatei Sheela Chari, lui Sayantani Das Gupta şi lui Heather Tomlinson, care m-au lăudat de la primul cuvânt.

Dragelor mele prietene, Sarah şi Adel Hinawi, a căror perspectivă valoroasă m-a ajutat să şlefuiesc acest roman.

Generoasei şi iubitoarei mele mame, Anita Hiranandani, care întotdeauna mă face să mă simt de parcă as fi în stare să fac orice mi-as dori, chiar si atunci când nu sunt.

Surorii mele, Shana Hiranandani, care ştie să mă aducă din impas înapoi pe calea cea bună, când viaţa şi scrisul mă copleşesc. Ii mulţumesc, de asemenea, soţiei sale, Netania Shapiro, pentru că îmi este o cititoare de încredere şi prietenă.

Socrilor mei, Phyllis şi Hank Beinstein, care mi-au sprijinit neobosit familia şi scrisul de-a lungul multor ani.

Soţului meu, David Beinstein, scriitor talentat şi totdeauna susţinător iubitor, a cărui bunăvoinţă de a citi ciornă după ciornă şi de a trece la cârma corăbiei când eu sunt paralizată de vreun termen-limită nu se sfârseste niciodată, nici măcar când nu fac dus. De asemenea, frumoşilor mei copii, Hannah şi EU, care mă inspiră să lucrez cu tenacitate, pentru că îi văd pe ei muncind din greu în fiecare zi.

Şi, în sfârşit, trebuie să-i mulţumesc tatălui meu, Hiro Hiranandani, a cărui experienţă personală m-a inspirat să

scriu despre împărţire şi ale cărui iubire, dârzenie şi prezenţă tare ca stânca în viaţa mea mi-au dăruit atât de multe. îi mulţumesc, de asemenea, pentru disponibilitatea de a-şi împărtăşi povestirile şi de a purta multe conversaţii, de a schimba mereu e-mailuri şi mesaje spontane despre acurateţea lumii Nishei. Acestea au fost, într-adevăr, coloana vertebrală a cărţii de faţă. De asemenea, aş vrea să-mi exprim consideraţia faţă de părinţii tatălui meu, bunicii Rewachand şi Motilbai; fată de surorile lui, mătusile Padma si Drupadi; faţă de fraţii lui, unchii Naru, Gul, Vishnu şi Lachman; şi faţă de milioanele de persoane ale căror vieţi au fost dureros schimbate pentru totdeauna de împărţirea Indiei în 1947.

Nu rata următoarele titluri:

“Printre tonuri cenuşii” de Ruta Sepetys “O mare de lacrimi” de Ruta Sepetys

“Nume de cod: Verity” de Elizabeth Wein “Copilul I” de Steve Tasane

Pentru comenzi şi informaţii vă rugăm contactaţi:
Editura EPICA
Str. Vasile Lucaciu, nr. 115, sector 3
Bucureşti, cod poştal 030693
Tel.: 031 0699705
E-mail: vanzari@edituraepica.ro office@edituraepica.ro
Magazinul virtual şi blog: www.edituraepica.ro
Format: 16/54x84
Coli tipo: 16
Tiparul executat la:

office@tipografiaeurobusiness.ro
www.tipografiaeurobusiness. ro

Veera Hiranandani a vrut să ştie mai multe despre suferinţa rudelor ei din partea tatălui şi aşa s-a hotărât sa scrie acest roman.

Am scris noaptea în jurnal a fost recompensat în 2019 cu Newbery Honor Award şi Walter Dean Myers Honor Award, după ce în 2018 a primit Malka Penn Award for Human Rights in Children Literature. Tot în 2018 a fost ales romanul anului de către *New York Times*, *The Washington Post*, NPR, Amazon, *School Library Journal* şi *Kirkus Reviews*.

Autoarea a absolvit maşterul de scriere creativă la Sarah Lawrence College. A fost redactor de carte, iar în prezent predă scriere creativă la Writing Institute de la Sarah Lawrence College şi lucrează la următorul său roman.

www.veerahiranandani.com